

БОРЧЕ НАУМОВСКИ

МАКЕДОНСКИ ИСЕЛСНИЧКИ ПОРТРЕТ

КНИГОИЗДАТЕЛСТВО „МАКЕДОНСКА ИСКРА“ - СКОПЈЕ

Едиција: ИСЕЛЕНИШТВО

БОРЧЕ НАУМОВСКИ
МАКЕДОНСКИ ИСЕЛЕНИЧКИ ПОРТРЕТ

Рецензенти:

Проф. д-р Петре Георгиевски

Проф. д-р Димитар Керамичиев

БОРЧЕ НАУМОВСКИ

МАКЕДОНСКИ ИСЕЛЕНИЧКИ ПОРТРЕТ

(ОСВРТ НА ИСЕЛЕНИЧКО-ИСТРАЖУВАЧКАТА
ПАРАДИГМА НА СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ - КАТИН)

СКОПЈЕ, 2004

ИСЕЛЕНИШТВОТО КАКО НАЦИОНАЛЕН ПРОЕКТ

Во еден подолг период Славе Николовски - Катин го свртува вниманието на себе со својата динамична информативна и публицистичка дејност поврзана со иселеничкиот корпус поради што е централна фигура во односите меѓу црквата и државта, од една, и односите на државата, црквата и дијаспората, од друга страна. Ваквата негова позиција му овозможи номинација во разни друштва, здруженија и организации во Републиката и пошироко, а врз основа на тоа и учество на бројни симпозиуми, трибини и семинари во земјата и странство. На барање од нивните организатори кои ги ценат и почитуваат неговите погледи по низа прашања од сферите во кои дејствуваат, Катин оствари исклучително богата и динамична комуникација со бројни субјекти во државата и светот. Тоа му овозможи да навлезе во суштината на проблемите со кои беа преокупирани Македонците во дијаспората, но и државните структури во земјата, кои во разни периоди имаа различни погледи кон иселеништвото, што е и причина за отсъството на една подолгорочна и конзистентна државна стратегија кон нив.

Свесен за тој факт, Катин настојува да ја пополнит таа празнина, да го надомести тој вакуум со предлози и сугестиии, но и со конкретни практични чекори да

востостави извесен баланс во односите на државата со раселените Македонци, со што започна да го гради големиот (златен) мост на нивното поврзување со Татковината, како самостојна и независна држава. Но, и нивното меѓусебно запознавање и зближување, независно од оддалеченоста на нивните дестинации. Меѓутоа, неговиот придонес не запира тука. Катин е свесен дека на Македонија може да ѝ се помогне најмногу ако во неа се инвестира во реализацијата на низа проекти од значење за нејзиниот побрз развој, односно ако за тоа се заинтересираат и самите тие во дијаспората, како успешни бизнисмени.

Широката палета на Катин за остварување на стратегиските цели на овој план, опфаќа бројни зафати, дел од кои веќе функционираат. Освен неговите релативно чести посети на трите континенти и личните средби со иселениците, преку монографските изданија за најуспешните од нив, Катин се обидува интересот за соработката со дијаспората да го пробуди и кај луѓето во државниот врв на земјата.

Ефектите од ваквите посети на улгедни Македонци од дијаспората на својата Татковина, доправа ќе се почувствуваат, како што ќе се почувствува и придонесот на Катин на овој план. Историската димензија на неговиот национален проект поврзан со иселеништвото, објективно го афирмира во уникатен лидер на едно светско семакедонско движење за промоција на Македонија, не само како колевка на една стара цивилизација, туку и како држава која придонесува развиениот свет сè повеќе да ја чувствува и во сопствениот развој.

Б. Наумовски

І ДЕЛ
ИСЕЛЕННИЧКИ МОЗАИК

• ИСЕЛЕННИШТВОТО КАКО ЖИВОТНА ОПРЕДЕЛБА

ИСЕЛЕНИШТВОТО КАКО ЖИВОТНА ОПРЕДЕЛБА

Македонското иселеништво е алфа и омега во творештвото на Катин. Сè што напишал и објавил во неговите книги, патеписи, репортажи, прикази, белешки, длабоко е проникнато со животот и опстанокот на Македонците во светот. Тие се негова генетска преокупација, која го потврдува фактот дека е маѓепсан од феноменот на македонската голгота. Таа е негова опсесија, од која нема да се раздели до крајот на својот живот. Зашто на овој свет дошол да трага по Македонците, по оние вистинските во земјата и во светот и со нив да го споделува и доброто и злото, давајќи сè од себе да го осветли нивниот живот, нивните победи и порази, во сите фази на нивната цивилизациска битка за одржување во планетарната орбита, како звезда чиј сјај не потемнува.

Еден од добрите познавачи на неговото творештво, професор д-р Вера Сточевска - Антиќ, во повеќе прилики по повод промоциите на делата на Катин, ќе истакне: „Да се зборува за македонското иселеништво во светот, значи да зборуваме самите за себе, за нашата историја, за нашата миграција, за нашата историско-обществена состојба во егзистенцијалниот континуитет. Кога го читаме она што Катин го напишал за нашите преселници, тоа значи дека со нескротлив интерес се само-запознаваме. Зашто тие преселници се наши роднини,

оние кои своите генеолошки гранки ги пресадуваат во некоја далечна земја, за нас позната преку прераска-жувањата, а во која, еве, продолжува семејниот растеж, честопати пренесен од кај Драгорот долж Аризона, од Треска кај Нијагара, од Преспанско Езеро кај Циришките Езера, или крај бескрајните океани на Америка и Австралија.

Чувството за македонското иселеништво е такво зашто нашите преселници се некогашните комшии со кои растевме и ги формираше навиките во маалата во кои живеевме, или тие се нашите сограѓани кои сега ги скрекаваме наместо средсело или на плоштадите во Македонија, ширум светот, крај плажите на Лонг Бич во Лос Анџелес, во Мајами Бич или сред Лозана и Фрајбург. Во тие моменти јас го наоѓав важниот спој на некогашниот заеднички живот, макар за еден ден или за неколку часови, кои живот значат", нагласува Стојчевска - Антиќ и додава: „Дружејќи се со нив, Катин ги запознал постепено и перманентно, со сите нивни преокупации, судбии, истории. Не може човек да го запознае менталитетот на нашиот преселник, без личните контакти со него, во сообразност со средината што ја одbral за своја втора земја, по Татковината. Катин имал многу средби со нив, многу изминати денови со нив, како син на вредни преселници".

Четириесет години Славе Николовски - Катин ја следи преселничката судбина на Македонците, нивната економска ситуација, културниот престиж, улогата на МПЦ во нивното мотивирање за реализација на бројни програми на медиумски, културно-уметнички, спортски и духовен план. Со фактографски материјали за состојбите на македонските преселници во светот, со афинитет да ги овековечи нивните судбини и со умешност и талент од секое пократко или подолго патување да под-

готви репортажа, патопис, скица или белешка. Со осет и љубов кон историјата на македонското печалбарство, Катин секогаш на секој Македонец му подарува убава литература, низ која ќе ја доживее својата судбина, не само во државата во која се преселил, туку и во својата Татковина.

Промоторите на книгата „Иселенички хоризонти“ во Штутгарт, Германија, не случајно истакнуваат дека „Катин како еден од најдобрите познавачи на македонското иселеништво, со својата богата пишана продукција, со секој свој наслов ги збогатува хоризонтите на македонската вистина. Во нив тој ја открива болната трагедија на Македонците, подигната до ниво на една колективна национална судбина и историска категорија, притоа исполнувајќи ја општествената мисија во одржувањето и градењето на врските меѓу раселените Македонци и оние што живеат и создаваат во сопствената слободна и независна држава. Сублимирајќи ја судбината на Македонците на Балканот со онаа на раселените, Катин остварува своевидна историска синтеза која овозможува автентичен поглед на македонската историја, создавана низ вековите, низ нивните буни и восстанија против бројните освојувачи. Низ диоптријата на Катин секој Македонец ја согледува големината на просторот на неговата држава, која низ вековите доживува трансформации во нејзиното распарчување, од нејзините соседи, кои и покрај жилавите напади и освојувања низ вековите, не можеа да ја освојат“.

Преокупиран со македонската колективна судбина, Катин останува фанатично приврзан кон оваа важна национална тема. Тој ни ја открива најболната македонска трагедија, кревајќи ја и возвишувајќи ја на ниво на една колективна национална судбина и историска категорија, притоа, исполнувајќи ја општествената мисија

во одржувањето и градењето на врските меѓу раселените Македонци и оние кои живеат и создаваат во Република Македонија", истакнуваат промоторите на делото на Катин „Иселенички хоризонти", додавајќи дека егејскиот, односно беломорскиот, пиринскиот и преспанскиот дел во Албанија, Катин ги оживува со цврста историска документираност и која потпира на потребната фактографска аргументираност, што на неговите дела на оваа тема им дава и еден мошне значаен историографски белег".

Катин е автор кој најимпресивно ги доловува талкањата на македонските економски емигранти по светот, односно нивното раселување, па и современото отселување, а низ тоа и нашето размакедончување, нашата најболна рана, која, за жал, и денес не стивнува. Поминувајќи од судбина до судбина, секоја различна по својот скитнички знак, Катин ефектно го прикажува духот и психата на тие несреќни луѓе, кои сè уште не можат да ја прифатат својата судбина. Потврдувајќи се како автор со вистински афинитет кон оваа тема, Катин е нејзин верен и смел истражувач, нејзин страштвен опсерватор и протагонист, нејзин очевидец и елоквентен свјодок. Неговите текстови не само што ги описуваат средбите и настаните, туку предизвикуваат лъбов и верност кон Татковината, а низ нив се сублимира и авторовата визија за македонството. Токму поради тоа, делата на Катин имаат и историски аспекти, хуманистички пораки, интимни исповеди, патриотски мечти, но и психолошки и социјални елементи. А најдрагоценото што го нудат, е сознанието дека сето тоа треба да се види со сопствени очи и да се доживее лично. Зашто тој, без предрасуди и хипотеки, едноставно и уверливо, документирањо и емотивно, ја прикажува трагедијата и предизвиците на македонските иселеници, како своевиден водич

на историската вистина и на македонските судбини низ светот.

Делата на Катин за кој ќе стане збор во оваа монографија, претставуваат илустративен пример за современиот миг на македонскиот државен и политички однос кон нашите иселеници и нивните културни, црковни и спортски друштва и клубови. Однос што отвора нови можности, содржини и перспективи за градење поблиски односи и врски со македонското иселеништво, по примерот на Италија, Грција, Полска и Хрватска. Колку ќе се успее во тоа, ќе покаже иднината. Зашто во минатото миграциони процеси во Македонија се одвивале паралелно со актуелните настани на Балканот, кога македонскиот народ влегувал во разни фази на туѓи влијанија. Во ситуациите кога запаѓал во нови зависни состојби, неговата економска состојба се влошувала. Не е случајно што македонскиот печалбарски бран започнал многу одамна. Крајот на XIX век регистрира поголеми македонски преселнички групи, особено од Битолско, Леринско и Преспа, во САД, а по Првата светска војна и во Австралија. По Илинденското востание печалбартвото се засилило, а продолжило и по Балканските и Првата светска војна. Иселувањето продолжило и меѓу двете светски војни, а особено по Втората светска војна, кога била поразена Демократската армија на Грција, во Граѓанска војна, на чија страна учествувале Македонците од егејскиот дел на Македонија, надевајќи се на дефинитивно стекнување со национални и социјални права. Наместо тоа, доаѓа до масовни преселби, особено од Леринско-костурскиот крај. Во фокусот на Катин се и други специфични периоди, кои довеле до преселби во други земји, а особено во САД и Канада.

Во обединувачкиот чин на Македонците во дијаспората, посебно место и улога има Македонската

православна црква, чие дејствување континуирано го следи перото на Катин. По обновувањето на Охридската архиепископија во 1958 година и по прогласувањето на автокефалноста во 1967 година, МПЦ направи силен пробив и во прекуокеанските и европските држави. До крајот на Народноослободителната војна Македонците во дијаспората се приклучувале кон други православни цркви, вршејќи ги православните обреди, не на македонски јазик и не во свои цркви. Првата иницијатива за МПЦ се роди во Мелбурн, Австралија, во 1956 година. Новоизградениот храм „Свети Гоѓѓи“ е првата МПЦ осветена од македонски владика. Веќе во 1962 година е поставен камен-темелник на МПЦ „Свети Петар и Павле“ во Гери - Индијана, а во 1964 година на црквата „Свети Климент Охридски“ во Торонто. До Втората светска војна, бројот на Македонците во Австралија беше само неколку илјади. Меѓутоа, по војната овој број рапидно се зголемува, бидејќи, речиси цели села од егејскиот дел на Македонија, како и од Битолско, од Охридско, од Преспанско и од други делови на Македонија, се преселија во Австралија. И така, никнуваа македонските православни цркви во светот. Овој феномен станува посебна преокупација на Катин, кој на оваа тема ѝ дава посебно место во своите дела за дијаспората.

II ДЕЛ
ПУБЛИЦИСТИЧКА
ДЕЈНОСТ

• ПУБЛИЦИСТИКАТА КАКО ПРЕДИЗВИК

ПУБЛИЦИСТИКАТА КАКО ПРЕДИЗВИК

Публицистичкиот опус на Катин опфаќа преку 25 наслови на книги, од кои 17 се тесно поврзани со иселеништвото. Со ваков импозантен историографски корпус посветен на македонската дијаспора, не можат да се пофалат многу македонски историчари. И не само тоа. Македонската голгота во делата на овој автор е осветлена од сите аспекти: историските околности кои довеле до нејзината појава, динамиката со која се развивала, структурите на населението кои се нашле под нејзин удар, динамиката на нивното интегрирање во новите средини, негувањето на културните традиции, комуникациите со Татковината, економската консолидација и нивното афирмирање како значаен етнички фактор во државите во кои се доселиле и останале да живеат.

Македонската иселеничка проблематика е доминантна во делата „Македонски холокауст“ (НИО „Студентски збор“, 1990 г.), „Македонските православни црковни општини во Австралија, Канада и САД“ („Нова Македонија“, 1991 г.), „Во Австралија како дома“ („Матица македонска“, 1992 г.), „Македонскиот иселенички печат“ (НИО „Студентски збор“, 1993 г.), „Печалбарски колнеж“ („Матица македонска“, 1993 г.), „Македонски иселенички паноптикум“ (Друштво за наука и уметност, Битола, 1966 г.), „Поетски иселенички меридијани“ („Матица на иселениците од Македонија“, 1996 г.), „Иселенички хоризонти“ („Македонска искра“, 1999 г.), „Моите патувања

низ светот" („Македонска искра“, 2001 г.), „Македонците во САД и во Канада“ („Македонска искра“, 2002 г.), „Илинден 1903-2003 и македонските иселеници“ („Македонска искра“, 2003 г.) и неколкуте монографски изданија.

Во коавторство со Вера Стојчевска – Антиќ, Катин во 1994 година ја објави книгата под наслов „Во чест на светите Кирил и Методиј“ (во издание на „Матица македонска“), а делата „Македонски вознес“ (МПЦ „Свети Климент Охридски“, Торонто, 1994 г.) и „Македонски клуб Илинден 1903“, Хамбург, во коавторство со Фиданка Танаскова. Наведениве наслови недвосмислено говорат за широкиот интерес и упатеност на Катин во иселничката проблематика. Посебна потврда за тоа е и фактот што своето високо мислење за неговите дела го дале голем број истакнати македонски историчари, научни работници, новинари и публицисти, со нагласена интелектуална позиција во македонското општество и надвор од него.

Така, за првото дело на Катин „Македонски холокауст“, посветено, главно, на иселеништвото, истакнатиот македонски општествен и културен работник Живко Василевски, претседател на Културно-просветниот собор на Собранието на Република Македонија, а потоа и претседател на Матицата на иселениците од Македонија, ќе истакне: „Тоа претставува значаен придонес во натамошното проширување на сознанијата за драмата на македонскиот народ и за нејзините режисери, коишто со невидена упорност ја продолжуваат со години, децении и векови и сè уште упорно ја продолжуваат и се надеваат на конечното искоренување на Македонците од нивниот дел на Балканот.“

Македонија, таа срцевина на Балканот, од искона била и ќе биде крстосница на најзначајните магистрали

меѓу Северна и Средна Европа, од една, и Медитеранот и Блискиот Исток, од друга страна. Преку овие магистрали постојано се движеле цивилизациите од Север кон Југ и од Југ кон Север и секоја зад себе оставила траги од својата материјална култура. Веројатно оваа вистина за Македонија била и мотив „железниот“ канцелар Бизмарк, кон крајот на XIX век да ја изговори познатата синтагма: „Оној што владее со долината на Вардар, владее и со Балканот“.

Оваа вистина претставувала основа за завојувачката политика на Отоманската империја кон Европа, како што била и мотив во политичката стратегија на балканските монархии за доминација на Балканот. Во контекстот на геостратешкото значење на Македонија на Балканот, а и пошироко, се кроеше судбината на Македонија и на Македонците, се кроја нејзините голготи и искоренувањето. Во прилог на тоа говорат бројните притисоци над Македонците, колонизациите со немакедонско население, асимилацијата и денационализацијата и како крајно средство, физичкиот геноцид над македонското население.

Во рамките на овие и вакви ангажирања на аспирантите за владеење со Балканот, станува сосема разбиралива и вистината за една третина од отселените Македонци од својата родна грутка во прекуморските земји. Оваа судбина е карактеристична и за народот од Израел и за Ерменците. Во „Македонскиот холокауст“ Катин непосредно и аргументирано ги прикажува животните судбини на Македонците. Тој ги дава сведоштвата за Лерин, Желево, Габреш, Кебасница, Воден, за Љубојно, Брајчино, Велгошти, Вевчани, за Мелник, Петрич и Сандански, за Мала Преспа и преселбите и разделбите на Македонците и за нивниот непробол кон родната грутка. Во фокусот на неговото внимание се иселе-

ниците, кои се потврдуваат како мошне значаен фактор во борбата на Македонецот за својата национална легитимација, или поточно, за својот јазик и култура, колку слични, толку и различни од историјата, јазикот и културата на другите словенски народи".

На промоцијата на ова дело во Клубот на новинарите на Македонија, Живко Василевски, истакна дека во сегашниот миг на разгорени страсти за господарење со средиштето на Балканот, а и во иднина, ова дело на Катин ќе претставува значајна и своевидна документација за одбраната на националното битие на Македонецот, но и аргументација за проширување на сознанијата на општествено-политичката, културната и научната јавност во светот за македонскиот дел на Балканот.

Само една година подоцна, во 1991 година, во рамките на едицијата „Сведоштва“ на „Нова Македонија“, Катин се појавува со ново дело под наслов „**Македонските православни црковни општини во Австралија, Канада и САД**“. Како што рече академик Блаже Ристовски, тогашен потпретседател на експертската влада на Република Македонија и претседател на Комисијата за односи со верските заедници, (на промоцијата во „Сарајот“ во Ресен, по повод осумте века на црквата „Свети Ѓорѓи“ во Курбиново), „Катин дава глобален преглед од појавата на македонските православни црковни општини до современиот црковен живот на македонските доселеници во прекуокеанските земји, САД, Канада и Австралија. Активното духовно и културно-просветно живеење на Македонците во дијаспората, наметнува, во определен обем и време, низа суштински прашања што се однесуваат на вистината за Македонската православна црква и за македонскиот народ во минатото и за сегашните состојби во македонските православни црковни општини надвор од Републиката.“

Во овој историски преглед, Катин прави обид за периодизација на македонските православни цркви, црковни општини и манастири во прекуокеанските земји, свесен дека натамошното истражување на црковниот и националниот живот на македонските иселеници може да доведе до промени и во поглед на обемот на материјалот во соодносот меѓу одделните периоди. Во делот што се однесува на периодот на живеењето и активноста на иселениците по Втората светска војна, Катин ја опфаќа дејноста на поголем број свештеници, активисти од иселеништвото, историчари, новинари, верници и други, чија активност во оваа книга не е целосно проследена. Но, со нејзиното второ издание, веројатно, ќе се обезбеди нејзин поцелосен опфат.

Во ова дело, Катин настојува да го осветли историскиот и развојниот пат на македонските православни црковни општини и на македонските иселеници во прекуокеанските земји. Поточно, да го фокусира она место во македонската црковно-национална историја, за кое се избориле самите македонски иселеници. Тоа опфаќа подолг временски период што претставува макотрпна, но и одговорна работа каква што бара публикација за развојот на македонските православни цркви и црковни општини, како и активностите на македонските иселеници во нивните средини. Оттука, во подготовката на книгата, користени се научни трудови, публикации, извештаи, писма, разговори и други извори поврзани со оваа тема. Но, и покрај тоа, Катин е свесен дека ова негово дело не претендира на исцрпност, поради што и очекува дополнувања и сугестиии кои би ги збогатиле сознанијата за активностите, животот и историјата на македонското иселеништво, од сите делови на Македонија и на македонските православни цркви и црковни општини во Австралија, Канада и САД”, истакна д-р Ристовски.

Во 1992 година, се појавува книгата „**Во Австралија како дома**“, во која Катин ги пренесува своите творечки преокупации како патеписец, портретист, репортер и хроничар на дел од настаниите во македонските колонии во Австралија. „Тој овојпат се фокусира на прашањата и проблемите од областа на животот и активностите на македонските доселеници, особено на Македонците од Беломорска Македонија кои живеат и работат во демократска и мултикултурна Австралија, каде, за разлика од својата земја, ги уживаат сите социјални и човекови права“, вели во својот предговор кон книгата, познатиот македонски публицист и научен работник Христо Андоновски, еден од компетентните познавачи на македонското иселеништво. Подвлегувајќи дека на тие далечни простори на петтиот континент, Македонците постигнуваат забележителни резултати на национален и духовен план, во бизнисот, културата и образоването и во социјалниот живот, воопшто, тој нагласува дека нивните дострели на овој план придонесуваат Македонците да бидат познати и признати, како од домашниот фактор, така и од другите етнички групи во Австралија.

Не случајно ова дело на Катин го носи насловот „**Во Австралија како дома**“, зашто македонските иселеници во оваа земја се чувствуваат како дома. Паралелно со остварените материјални услови, кај нив е видлива и трансформацијата на животните и работните навики во новите средини. Не е мал бројот и на оние Македонци кои со своите интелектуални и образовни, духовни и други способности, се пробиле во повисоките сфери на австралиското општество, како професори, лекари, адвокати, бизнисмени, писатели, уметници, па и членови на високите државни структури. Затоа голем број од нив новата средина Австралија ја избрале како своја, постојана - втора татковина, зашто им пружа услови да се чувствуваат токму како дома.

Познато е дека од политички и други причини, на Македонците од егејскиот дел на Македонија не им беше дозволено да се школуваат на својот мајчин македонски јазик. Меѓутоа, во новите средини голем број од нив започнаа да го учатанглискиот јазик, со цел подобро да се вклучват во животот на новата средина, а своите деца ги школуваат во английски училишта, колеџи и универзитети. Така, со текот на годините, кај Македонците во Австралија дојде до зголемување на воспитно-образовното и културно-научното ниво, што го подобри нивниот статус во оваа земја.

Како што веќе истакнав, оваа книга за прв пат е промовирана пред голем број љубители и обожаватели на Катин во Љубојно, на Илинденските празнувања, а потоа и во Клубот на писателите „Браќа Миладиновци“ во Торонто, во кој издавачот „Матица македонска“ организира промоција на повеќе свои изданија, меѓу кои и на книгата „Во Австралија како дома“, за која зборувал писателот Раде Сильан, како нејзин издавач.

Навлегувајќи во сложената структура на македонската дијаспора, своите професионално разработени проекти на публицист и истражувач, Катин ги реализира со динамика на добро организирана институција, што придонесува за неговата избалансирана годишна публицистичка продукција, каква што не може да се најде и кај професионални институти. Потврда за оваа констатација е фактот што Катин во 1993 година, ја објави студијата „**Македонскиот иселенички печат**“ (1945-1992 г.), во издание на НИО „Студентски збор“.

Мотивиран од Кенедиевата синтагма „Не прашувајте што сторила татковината за вас, туку што можете вие да сторите за неа“, тој успеа да ја заврши и објави книгата која го опфаќа иселеничкиот печат од трите континенти - главно, онаму каде што живеат и работат

поголеми агломерации на македонското иселеништво - Австралија, Северна Америка (САД и Канада) и Европа. Во споменатите земји, за период од 45 години, печатот е опфатен со околу 150 печатени гласила и преку 40 радио и ТВ часови. Тој број денес е намален на околу дваесетина активни гласила и триесетина радио и ТВ часови. Се работи за изданија (гласила) на одделни друштва, поединци или цркви кои се пласираат и пошироко од седиштето на нивното појавување.

Македонските информативни гласила во прекуокеанските земји и Европа имаат посебно значење и играат огромна улога во зачувувањето на македонскиот јазик, во продлабочувањето на националниот дух и самобитноста и за продолжување на културните традиции на Македонците во англосаксонскиот свет, нагласува Катин во својот воведен збор кон оваа, за наши прилики, ретко значајна студија. Тој е свесен дека печатот во дијаспората е оној интегративен фактор кој на нашите иселеници им овозможува не само да ги афирмираат своите активности поврзани со националната припадност и културата, туку и да ги следат и бидат во тек со најбитните настани и случувања во нивната матична држава. Во исто време, тие го збогатуваат и мозаикот на мултинационалните култури во САД, Канада, Австралија и Европа, зашто македонските културни вредности, во светски рамки, претставуваат највисок цивилизациски доистрел на една од најстарите нации во светот - македонската нација.

Публикацијата „Македонскиот иселенички печат“ претставува прв труд од ваков вид во Македонија, кој има за цел да пополнi извесна празнина во историографската анализа на печатот кај иселеништвото во Австралија, Канада, САД и Европа. За нејзиното подготвување Катин користел многу извори (публикации, научни

трудови, извештаи, разговори и други архивски податоци), но и сопствениот фонд со кој располага за оваа сфера, врз основа на неговите долгогодишни истражувања.

Како по некое непишано правило, издавачката продукција на Катин секоја година се збогатува со нови дела за македонската иселеничка галаксија. Во 1993 година се појавува неговиот „**„Печалбарски колнеж“**“ (посветен на неговите родители) кој доживува и второ издание. „*Во преку 44 публицистички текстови за македонските иселеници во Америка и Канада, Катин раскажува за своите средби и разговори со нив во македонските православни цркви, клубови и друштва, во овие две големи држави на Американскиот континент. Пред нас дефилираат најразлични човекови судбини на повеќе генерации македонски иселеници, чии заеднички одлики, како своевидни мотиви во овие раскажувања, се носталгијата кон родниот крај, врските со старата татковина и стремежите за зачувување на нивниот национален и културен интегритет*“, истакнува д-р Томе Саздов во својот предговор кон ова дело.

Со оглед дека „Печалбарски колнеж“ се појавува само две години по осамостојувањето на Македонија, како суверена и независна држава, посебен акцент во неа е даден на заложбите на македонските иселеници за брза консолидација и успешна трансформација на земјата во демократска држава и нејзината ориентација за вклучување во евроатлантските структури. Во овој историски момент, заедничка и единствена благородна цел на сите Македонци, е развојот на Република Македонија како матица на сите свои чеда, без оглед од кој дел на Македонија потекнуваат и на кои меридијани тие живеат.

Од тие причини, ова дело на Катин е богата, автентична и значајна современа хроника на македонското

иселеничко движење во дијаспората, во случајов во САД и Канада. Всушност, по книгата „Во Австралија како до-ма“, со овој свој нов ракопис, Катин ги заокружува своите репортерски записи и кажувања за бројните македонски иселеници. Првобитно тие биле само макотрпни печалбари, а денес се и видни граѓани на земјите во кои живеат и работат во попријатни околности, но со несмалена желба и колкото почесто да се најдат во прегратките на својата прва татковина – Македонија. Ваквите оценки за ова дело на Катин беа изнесени и на промоцијата на книгата во Матицата на иселениците од Македонија, во излагањето на нејзиниот претседател д-р Димитар Керамичиев, како и во кажувањата на Фиданка Танаскова, уредник во „Нова Македонија“ која, меѓу другото, вели дека авторот на оваа книга сторил завиден напор да ни стави на дланка макар парче од таа разграденост и реалност на македонскиот етникум ширум северноамериканскиот континент.

Уште незаборавени импресии од делото „Лечалбарски коллеж“, пред читачката публика, во 1994 година се појави „Македонски вознес“ на Катин и Ф. Танаскова, монографија за Македонската православна црква „Свети Климент Охридски“ во Торонто, која, истовремено, е и издавач на ова дело. Во својата рецензија за книгата, полошко-кумановскиот архијереј, митрополитот Кирил, истакнува дека големиот празник, тридесетенискиот јубилеј на светиот македонски храм „Свети Климент Охридски“ во Торонто е вистински македонски вознес за сите браќа и сестри од род македонски, за сите имени и безимени кои вградија огромна љубов, дарување, труд и самопрекор во неговите темели и го подигнаа овој прекрасен и најголем соборен храм на северноамериканскиот континент. Црквата била и останува да биде симбол на македонското име, непокор, тврдокорност и

постоење на далечните прекуокеански простори, во чии двери пулсира една извонредно динамична активност, атрактивна, привлечна и неодминлива за сите генерации Македонци, подвлекува митрополитот Кирил во предговорот под наслов „Летопис на генерациите“.

„Повеќе од еден век е зад нас откако од македонската родна земја кон канадскиот простор тргна и сè уште трае масовната брановита преселничка река. Така, денес само во Торонто формирана е повеќе од стотилјадна македонска комуна. Во сите години зад нас, македонскиот етникум разви импозантен самоорганизиран колаж кој оствари извонредно широка и значајна активност на сите полиња. Црквата „Свети Климент Охридски“ со оваа монографија го овековечува своето постоење и мисија“..., истакнува вториот рецензент на оваа книга, Христо Андоновски.

Во посветата на монографијата за црквата „Свети Климент Охридски“, г.г. Михаил вели: „Плодот што го роди дрвото посадено од свети Климент Охридски во Македонија, доведе до создавање на Охридската архиепископија, која денес постои во лицето на Македонската православна црква. Корените на тоа Светиклиментово дрво се раширија на секаде низ цела Македонија и светот и стасаа до северноамериканскиот континент, каде изникна еден од најголемите и најзначајни духовно-национални и културно-просветни храмови што македонските иселеници го имаат - црквата „Свети Климент Охридски“ во Торонто. Во изминатите три децении црквата оствари значен црковен, духовен, национален и културен развој, со што даде голем придонес во севкупното живеење на македонските доселеници од сите делови на Македонија и го збогати мозаикот на демократска и мултикултурна Канада“.

Промоцијата на ова дело е извршена во Соборната црква на Американско-канадската македонска православна епархија „Свети Климент Охридски“ во Торонто на патрониот ден на црквата, а на која зборуваше митрополитот г. Кирил. Исто така, ова дело е промовирано и во Соборниот храм „Свети Климент Охридски“ во Скопје, од г.г. Михаил и проф. д-р Вера Стојчевска Антиќ, кои истакнаа дека делото на Катин и Танаскова претставува значајна алка во синџирот на Светиклиментовата традиција во светот и во Македонија. На овој настан, во Гласникот на Институтот за национална историја се осврнува и историчарот д-р Александар Трајановски, кој ова дело на читателите им го препорачува како реликвиум, кој претставува нов придонес во македонската црковно-национална историографија. Свечената промоција оваа монографија доживува и во Струмица, каде што за неа во Домот на културата зборуваат професорите д-р Вера Стојчевска Антиќ и д-р Димитар Керамичиев.

Катин во коавторство со Танаскова, во 1996 година, се појавува со книгата „Поетски иселенички меридјани“, зборник на поезија, во издание на Матицата на иселениците од Македонија, посветен на Македонците раселени ширум светот. По тој повод д-р Димитар Керамичиев, како претседател на Матицата, во предговорот кон ова издание подвлекува дека овој поетски животопис ги сублимира мислите, надежите, исчекувањата, соништата и стварноста на македонските иселеници, односно нивните деноноќија во далечните и непознати светови, кога секој со своите скрени и тажни судбини си ја плете својата иднина. Во тие непроспирни ноќи, или подоцна, во тие успешни или кошмарни години и децении, многумина од нив пишуваат и стихови, инспирирани од носталгијата за Татковината, за старата мајка, за најблиските, за новите татковини, за новите текови и

животни врвици, за небиднината, сновиденијата, про-клетијата, среката, печалбарството, далечините...

Книгата содржи 80 песни посветени на откорнатите од родните прагови, на раселените, на заминатите како печалбари, на тешката мисла и носталгијата овековечени низ поетскиот збор, низ стиховите чувани и носени во душата, како утеша за изгубената мајчинска топлина или за дедовските огништа, за безграницната љубов кон родниот праг, кон полињата и планините, реките и езерата - кон својата сакана Македонија. Со децении Македонците пеат за толку многу вистини и за убавите нешта во животот. Пишуваат за љубовта, за своите најблиски, за младоста, за новите утра, за една поинаква судбина и стварност, иако живеат во нови далечни светови, во Торонто, во Чикаго, Сиднеј, Мелбурн, Перт, Детроит, Келн, Њу Џерси, Дизелдорф, Малме, Гетеборг, Вулунгонг...

„Оваа книга, што трпеливо стих по стих ја собираа и обликуваа добрите познавачи на македонското иселеништво Славе Николовски - Катин и Фиданка Танаскова, претставува своевиден зборник на поетското творештво на Македонците во дијаспората, прв труд од неков вид кој пополнува една голема празнина во истражувањата на македонското иселеништво. Истовремено, со овој труд се збогатува истражувачкиот опус на Катин на оваа тема, зашто иселеничките поетски и творечки пораки во ова дело се и општочовечки релации и синтеза на едно минато и една сегашност, доживеани со јазикот на универзалноста“, заклучува д-р Керамичиев.

На промоцијата, пак, што се одржа во Сиднеј во друштвото „Григор Прличев“, Иван Трпоски, поет и автор на десетина книги, ќе истакне дека „Катин и Танаскова се вистински иселенички повесничари, кои при секој нивен престој во некоја иселеничка колонија, со своите

пера оставаат вечни белези во македонските весници. Нивните очи се најполни со иселенички ликови, нивните срца се најболни од исленичките доживувања, нивните души се преболни од сознанието дека македонството расте во светот, а се намалува дома, во Македонија. Да, таа трагедија ја знаат токму тие! Затоа во нивните бележници има место за сечија воздишка, сечиј морник, сечија солза... Тие, Катин и Танаскова ги собрале на едно место сите нивни иселенички желби, клетви, соништа, залишани во стихови и објавени во оваа книга".

Во „Современост“ бр. 3 и 4 од 1996 година, проф. д-р Вера Стојчевска Антиќ, говорејќи за ова дело на Катин и Танаскова, нагласува дека „Пред нас имаме по-комплетен избор на поезија од нашите сонародници во Австралија, Европа, Канада и САД, инспирирана од иселеничкиот копнеж и носталгијата кон Татковината. Иако нашиот човек се населил во различни средини, во држави многу оддалечени едни од други, нивниот носталгичен сон по „стариот крај“ останува длабоко всаден во нив. Преселбите, непрослиените денонокија, немирите што ги носеле новите средини, логично, наоѓаат посебен израз кај поетите што ни се претставени во изборот на оваа книга“, вели Стојчевска цитирајќи, притоа, стихови од Џим Томев, Илија Башевски, Андреа Бранов, Васка Дренкова, Иванка Петровска, Пандора Петровска, Панде Манојлов, Доне Качоров и други поети.

Освен носталгични звуци кај поетите Македонци од Европа, Канада и САД, стиховите на австралиските поети не ги забораваат личностите од рангот на Александар Македонски, Гоце Делчев, Григор Пличев, свети Климент Охридски и други ликови од македонската историја, на кои многумина им посветиле песни.

Во 1998 година С. Катин, во коавторство со Ф. Танаскова ја објавува **Монографијата за Македонскиот**

клуб „Илинден 1903“ од Хамбург, Германија, по повод дваесетгодишнината од неговото формирање, во издание на „Македонска искра“ од Скопје. По тој повод, претседателот на Клубот Никола Грујовски, во воведот истакнува дека „Германија како наша втора татковина ни овозможи нам, на Македонците, дел од својот живот, по силата на економските околности да го минеме во рамките на една стара европска цивилизација. Посторно најблиска на нашата Татковина, овозможувајќи ни да ги остваруваме своите потреби и интереси на начин кој обезбедува зачувување и развивање на нашиот национален и културен идентитет. Оттука и нашата благодарност кон оваа држава, која меѓу првите ја призна Република Македонија како самостојна и независна држава и со неа воспостави дипломатски односи на ниво на амбасади“.

Говорејќи за Клубот, Љубица Хаџи Георгиева, како негова истакната активистка, во поговорот на Монографијата истакнува дека „Дваесетгодишниот јубилеј - гледан од аспект на историјата е многу кус и незначаен период. Меѓутоа, погледнат од аспект на идејата, мисијата и улогата на луѓето кои се собираат и му даваат живот на тој Клуб, јубилејот е многу важен и многу значаен за сите нас. Во почетокот, истакнува таа, нашите луѓе се наоѓале на маргините на општествените настани во новата средина, одвај забележани. Но, со време, секој од нив со својот придонес, позитивен или негативен - со своето дејствување, или, едноставно, живеејќи во тие краишта, стана значаен фактор, носител на информации, белези и карактеристики на еден народ кој дотогаш во новата средина бил своевидна енigmа. А Клубот во Хамбург и околината стана мост меѓу Македонците и Татковината, чувар на вредностите кои им овозможија да го зачуваат својот идентитет“.

Одбележувајќи го овој настан, „Нова Македонија“ во мај 1998 година, истакнува дека Катин и Танаскова прават многу успешен спој на своевидниот временски мост, нагласувајќи ја големата мисија на Клубот „Илинден 1903“ и црковната општина во мултикултурната средина во Хамбург.

За егзодусот на Македонците, расеани на сите континенти и нивната вековна битка за опстанок и зачувување на својот национален идентитет, Катин продолжува да зборува и во неговото наредно дело „**Македонски иселенички паноптикум**“. Негова преокупација се пулсациите на нивниот ангажман во изградбата на новата и одржувањето на врските со старата татковина, со што во иселеничката галаксија вградува нови и привлечни созвездја, со кои е автентичен и препознатлив, не само на нашите, туку и на други меѓународни простори, на кои, не случајно, сè почесто е присутен.

Очигледно е дека истражувачката трансверзала на Катин се движи во координати кои откриваат низа сличности во одот низ маките на македонскиот и еврејскиот народ во Европа и светот, правејќи ги комплементарни за проучување низ феноменот на миграциите во планетарни рамки, но и низ нивните генетски пориви и нивното влијание врз промените во државите во кои се стационирани на подолг рок. Во „**Македонскиот иселенички паноптикум**“, Катин, низ сите аспекти, евидентно го покажува и докажува тоа, откривајќи низа значајни визури од животот и дејствувањето на македонското иселеништво во развојот и унапредувањето на економските и културните процеси во тие држави, со што и ги збогатува општите сознанија за скромниот придонес на Македонците и на овој план.

Посебно место во ова значајно дело на Катин имаат процесите на сопственото организирање и функциони-

рање на Македонците во новата средина, а во тие рамки и придонесот на Македонската православна црква, која не само што ги организира и координира, туку и успешно ги синхронизира иницијативите и активностите на Македонците, без оглед на нивната социјална структура. Причините за тоа, не се само во дистанцата од родниот крај или во носталгијата за него, туку и во чувството за припадност на една стара етничка заедница, чиј опстанок зависел и зависи од функционирањето на законитостите релевантни за „освојување“ на просторот во рамките на други светови и цивилизации. Токму поради тоа и укажувањата на Катин дека Македонија како самостојна и независна држава треба посмело да ги користи светските искуства на нашите сонародници во САД, Канада, Австралија и Европа, кои нам во овој поглед, очигледно ни недостасуваат.

На промоцијата во Друштвото за наука и уметност во Битола, д-р Трајко Огненовски истакна дека „Македонскиот иселенички ланоптикум“ на Катин нуди една нова диоптрија за поинакво фокусирање на миграционите процеси меѓу Македонците. Таа е книга за едно по-фундирано проучување на овој феномен, кој своите вистински димензии, значење и суштина, сè повеќе ќе ги добива токму во оваа фаза од развојот на Македонија, како независна држава и рамноправен меѓународен субјект, прифатен и признат од светската заедница на народите, со своја историја и култура, без чии вредности не може да се замисли ризницата на светската култура. Дел од богатствата на македонскиот дух, преку фолклорот, музиката и песната, носијата, накитот и резбата, веќе се присутни на културните простори на државите во кои Македонците се времено или трајно населени, како што е присутно и нивното книжевно творештво на својот мајчин јазик или на јазикот на кој

зборува македонскиот народ. Во сегашниот миг, а и во иднина ова дело, како и целокупниот опус на Катин, ќе претставува значајна и своевидна аргументација за одбраната на националното, духовното и културното битие на Македонецот во светот.“

Со книгата „Иселенички хоризонти“ (1999 г.) Катин прави уште еден крупен чекор во освојувањето на македонските олимписки височини на дијаспората. Овој-пат низ пристап кој судбината на македонскиот народ ја осветлува низ призмата на нејзините најдраматични фази низ кои минува Македонија во последните 150 години. Со сите нејзини отпори и страдања, низ битките за докажување на нејзиниот национален и духовен идентитет и интегритет. Всушност, повеќегодишната истражувачко-научна работа на Катин покажува дека неговото внимание е фокусирано на сите аспекти релевантни за целосно согледување на причините и последиците кои доведоа до македонската голгота. Но, не на еден стереотипен и вообичаено прагматичен начин, типичен за луѓето од историската наука, туку низ пристап на непосредна комуникација и опсервација на настаните, лично доживеани низ средбите со нивните актери од бројниот македонски иселенички ешалон на сите континенти. Со нив тој остварува лични контакти и разговори, низ кои, не само изворно, туку и најемотивно ја отсликува нивната судбина, но и суштината на овој историски феномен.

Од овие причини, делата на Катин имаат посебна привлечност и атрактивност, што е резултат на неговата раскажувачка способност. Тие придонесуваат државите, градовите и регионите во светот населени со Македонци, да ги чувствуваат како да ни се на дофат, близки, познати, како и ние самите да сме дел од нив. Се разбира, таквиот впечаток, како што веќе истакнав, го создава пристапот на Катин кон појавата на иселеништвото,

експлицирана во неговата вистинска димензија што ја чини магнетизмот на националниот арсенал и духовниот потенцијал на Македонската православна црква, како неодминлив стожер на Македонците во дијаспората.

„Иселенички хоризонти“ е книга која се чита во еден здив, зашто раскажувачката парадигма на Катин пленува со стилот и начинот на трансформацијата на настаните што се низнат како на лента од возбудлив филм, кој не води од континент на континент. Како вистински глобротер, со чувство за откривање на возбудливите страни на животот, Катин е специфична појава во нашата културна и научна јавност. Светот што ни го открива не е имагинарен, туку реален и непосредно доживеан, во кој, тој е соучесник и сведок, а не само посматрач. Неговите оценки и констатации извираат од живиот контакт и фактографијата со која го соочуваат неговите соговорници и затоа треба да се прифатат како релевантни факти на една продлабочена анализа за нашето иселеништво.

На промоцијата на 5 мај 1999 година, во присуство на претставници на Владата на Македонија, на МПЦ, верските заедници, научни, културни и други јавни работници, научниот работник професор Вера Стојчевска - Антиќ, ќе истакне: „Во книгата ни се открива најболната македонска трагедија, крената и возвишена до ниво на една колективна национална судбина и историска категорија. Станува збор за книга која се вклопува во континуитетот на преселничката белетристика, дополнувајќи ги уште пошироко сознанијата за македонската дијаспора“. Како што веќе истакнав, ова дело на Катин е промовирано и во Германија.

Импресивната публицистичка продукција на Катин во 2001 година, е з bogатena со книгата „**Моите патувања низ светот**“, во која се опфатени возбудливите

импресии од неговиот престој во 20 држави на сите континенти, во кои живеат и македонски иселеници. Станува збор за Италија, Франција, Германија, Данска, Шведска, Унгарија, Романија, Украина, Чешка, Русија, Канада, САД, Бразил, Австралија, Индија, Турција, Египет и Израел. Поентата за оваа книга Катин ја наоѓа во библиските стихови на Матеја дека „Блажени се кротките, зашто тие ќе ја населат земјата! Блажени се милостите, зашто тие ќе бидат помилувани! Блажени се мротворците, зашто тие ќе се наречат синови Божји!“

По повод ова издание, професорот по журналистика д-р Томе Груевски, вели дека: „Добриот репортер умее да ги поврзе работите од различни подрачја и од различни епохи во една целина која ги возбудува мечтите и поттикнува на размислување. Во новинарското обликување на репортажите на Катин доаѓа до израз неговата автентичност, документарност и конкретното прикажување на она што е најбитно. Тоа е сигурната информираност за она за што се пишува со мерка и рамнотежа во оценката и квалификациите на ситуацијата, пренесувањето на атмосферата и амбиентот, смислата за реалност во извлекувањето на заклучокот и одредување на пораката на секоја одделна репортажа, со јазик богат и разновиден, литературно изнијансиран, во суптилен и слоеvit стил“.

Во својата обиколка околу светот, на ограничен број страници, Катин пренел многу записи од животот и опстојувањето на човековата цивилизација, истакнува во поговорот на ова дело д-р Васил Тоциновски. Квантитетот на страниците во книгата, од една, и неограничените пространства на светот, од друга страна, се наметнале како егзистенцијална неминовност во еднаквоста на почетокот и крајот на судбината по чии легенди и преданија трага Катин и од нив се извлекува сегашноста како нераскинлива алка со минатото и иднината.

Затоа, секое патување претставува нешто ново, недоживеано, невидено, како во споредба со градот на контрастите Киев, со московските вечери, недогледните канадски хоризонти, за миг застанати во Монтреал, така и за зимската романса во Рио де Жанеиро, за плачот на Калкута, за светата слава на Истанбул, за земјата на фараоните и нејзината престолнина Каиро, за Светата земја Израел.

Патувањата на Катин низ светот се производ на иселеничката магија на Македонците, распроснати на сите континенти. Понесен од магнетизмот на нивната судбина, тој патува со надеж и верба дека ќе ги пронајде и лично ќе ја доживее нивната апокалипса. Затоа Катин трага по нив, не жалејќи време и напори да го оформи македонското иселеничко созвездие, без кое не може да се замисли планетарниот универзум. Тој ги забележува познатите историски реалности кои се прекршуваат низ внатрешните немири и возбуди на душата, мислата и срцето со неповторливото негово субјективно гледиште. Затоа тие и не можат да се најдат така оригинални на друго место како во делата на Катин.

Со оглед на фактот дека Славе Николовски – Катин, како никој друг досега, ги открива македонските иселенички хоризонти во нивната оптимална димензија, објективно може да се очекува, не само обединување на Македонците во светот, туку и една поконсеквентна политика на Владата на Македонија, која не случајно, за оваа цел промовира и посебен ресор. Потпирајќи се на неговите дела, природно е да се очекува државата да ја доизгради долгорочната стратегија кон иселеништвото, за чија реализација се незаобиколни сознанијата и оценките на Катин за состојбите во дијаспората, за кои, инаку ретко каде можат да се најдат толку автентични оценки како неговите.

„Моите патувања низ светот“ своја промоција имаа во Скопје, во Народната библиотека „Свети Климент Охридски“, на која за ова дело говореа Фиданка Танаскова и д-р Томе Груевски, како и во Торонто, во МПЦ „Свети Климент Охридски“, во организација на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“, со излагање на познатиот македонски академски сликар Ѓорѓи Даневски, кој живее и работи во Торонто. Зборувајќи пред голем број членови на Друштвото, претставници на црквата и други присутни од македонската колонија во Торонто, сликарот Даневски истакнал дека ова дело претставува репортажко видување и еден вид потрага по Македонците во светот. Во него Катин успеал да ги поврзе суштините на одделни градови, места и региони во светот, од различни епохи, во една целина, која ги возбудува духовите и поттикнува на размислување.

Најновото крунско дело „**Македонците во САД и во Канада**“ („Македонска искра“, 2002 г.) на Славе Николовски - Катин, претставува своевиден рубин-камен кој ја осветлува библиската вистина за постоењето и вековните страдања на македонската нација во срцето на Балканот. Мотивиран од овој факт, тој ја започна и успешно ја остварува својата историска мисија, потврдувајќи и докажувајќи дека Македонецот има планетарни цивилизациски корени со кои се гордее, независно дали живее во својата татковина - Република Македонија или во Америка, Канада, Австралија и Европа.

Оттука, средбата со овој национален проект на Катин, безмалку се доживува како „семејно житие“ за Македонците во дијаспората, за нивната иселеничка одисеја, со сите елементи битни за историскиот егзодус на еден народ, од неговото осознавање како нација до денес. Импресивен е фактот дека во сите фази низ кој минал, независно од угнетувањата, прогонувањата, неги-

рањата и асимилацијата што над него биле вршени, Македонецот успеал да се одржи и како птицата феникс да го продолжи своето битисување низ историјата. Најсветол пример на овој план е возобновувањето на Светиклиментовата црква на Плаошник во Охрид (разурната уште во XV век), во септември 2002 година.

Оригиналноста на ова дело произлегува и од еден друг факт. Имено, Катин, за разлика од другите истражувачи, на иселеништвото му приоѓа и од друг аспект. Тоа е откривањето на иселеничката генетика на Македонците, осветлувањето на причините (а не само на околностите) за појавата и развојот на овој феномен. Тие кај Катин не се третирани како гола статистика, туку се доживуваат како река која незапирливо тече, како планетарна појава која ги облагородува државите во кои се доселиле, дејствувајќи како амалгам на овие релативно нови цивилизации, не само на американскиот, туку и на австралискиот и европскиот континент. Кај Катин иселеништвото пулсира со живот чија динамика се чувствува на сите овие простори, создавајќи нови релации и нова клима во односите со старатата татковина.

Оваа студија на Катин е своевиден калеидоскоп на историската вистина за нашето иселеништво. Во неа се прекршуваат сите вековни премрежиња низ кои минувал македонскиот народ низ историјата. Она што му се случувало во Македонија, се рефлектирало, во иста или порадикална мерка и во дијаспората. И таму нашите луѓе биле третирани како Бугари, Срби или Грци, како на такви им биле нудени цркви и весници низ кои ќе ја изразат својата „фактичка национална припадност“. Од таквата „грижа“, за жал, нашите соседи не се откажале и денес, кога Балканот се демократизира и трансформира за вклучување во Европската унија.

Посебно е возбудлив начинот на кој Катин ги отсликува односите меѓу македонските заедници во дијаспората. Неговите аргументи одат во прилог на фактот дека нема сила која може да го скрши духот и вербата на Македонецот во својата национална кауза. Состојбите на овој план денес во Америка, Канада, Австралија и Европа, најдобро го потврдуваат тоа. Македонците во државите на овие континенти денес ја доживуваат својата вистинска национална афирмација, што, пред сè, е нивна заслуга, но и заслуга на нивната матична држава, а особено на Македонската православна црква, која одигра извонредно значајна улога во зачувувањето на националниот идентитет и културните традиции на македонскиот народ, на сите светски меридијани.

Магнетизмот на ова дело извира и од еден друг факт. Македонците во Татковината и оние во дијаспората, преку него ќе научат повеќе за себе, ќе осознаат многу нови вистини за својата макотрпна борба за опстанок. Тоа ќе биде нишката која ги поврзува, запознава и зближува, како припадници на еден библиски народ со најдолга историја на планетата, како победнички народ, на чие чело се наоѓале водачи (Филип и Александар Македонски) со планетарна аура, без чии подвizi не може да се замисли, не само македонската, туку и историјата на многу народи. Затоа оваа книга уште повеќе ќе ги обедини Македонците, ќе ги зближи и мотивира за нови освојувања и пробиви во економијата и културата на државите во кои живеат, но и за афирмација на нивните вредности како припадници на една од најстарите цивилизации во Европа и светот.

Со еден збор, ова дело на Катин е своевиден македонски „Голден гејт“ (Златен мост) по кој Македонците во Татковината и светот чекорат со една мисла и една цел: создавање стратегија на поврзување и

соработка, во рамките на која сите тие ќе бидат генератори на овие процеси, кои ќе придонесат, не само за економскиот развој на Република Македонија, туку и за консолидација на односите со иселеништвото, од една, и смирување на денешните исцрпувачки трендови за доброто на земјата, од друга страна.

Свесен за овој факт, Катин својот генерален пристап кон оваа материја го модифицира и со неговото свртување од македонските заедници кон успешните поединци, чии продори во сферите на бизнисот, го привлекуваат не само вниманието на земјата во која живеат, туку и на старата Татковина, преку повремените контакти што со неа ги одржуваат по разни поводи (простлави, јубили, приеми), но не и мотивирани од македонската власт за вложување на нивниот капитал во матичната земја.

Подготовката на засега пет монографии за истакнати македонски бизнисмени во Австралија, Америка и Канада е првиот чекор на Катин во оваа насока, кој наиде на одличен прием кај нашите иселеници, бидејќи со овие двојазични изданија се остваруваат двојни ефекти: од една страна се афирмира нивниот успех во земјата во која се докажале како успешни луѓе, а од друга, нивните роднини и пријатели во Македонија имаат можност да ги доживеат во поинаква светлина, која го зголемува нивното значење и углед во светот на бизнисот.

Првото вакво издание Катин му го посвети на Андреа Бранов, истакнат Македонец од Австралија. За ова дело, во предговорот Фиданка Танаскова, уредник во „Нова Македонија“ истакнува дека е своевидна сага за жилавоста, макотрпението, упорноста, истрајноста и непокорот на Македонците во дијаспората. Колку и да претрпеле удари во животот, колку и премрежиња да поминале, колку и битки да добиле или изгубиле, тие не

се предале и не застанале на макотрпниот пат. Немирниот дух продолжува да се ефектуира во позитивна енергија, низ активност мошне силовита и плодотворна за Бранов во македонската заедница во Викторија. Активен е Андреа во клубови, здруженија, црковни општини, а новинарството е неговиот предизвик и големата љубов. Како успешен човек не ја заборава и Македонија, а особено родниот Буф и неговата Битола, со која соработува преку страниците на македонските и австралиските весници.

„Монографијата за Бранов“ својата прва промоција ја доживеа во Торонто, Канада, во просториите на МПЦ „Свети Климент Охридски“, во организација на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“, во 2001 година. По тој повод, истакнатиот македонски академски сликар Ѓорѓи Даневски, ќе нагласи дека ова дело е лика и прилика за еден иселеник, откорнат од својата дедовска земја, кој, како и илјадници други Македонци, е прогонет од Егејска Македонија. Преку него, Катин ни го представува животот, постигањата, судбината и вистината за Македонците на секаде во светот“, нагласува тој.

Втората монографија Катин му ја посветува на **Семејството Јановци**, од село Велушина, Битолско, иселено во Канада, сопственици на успешна фирма во Торонто. Во неа тој истакнува: „Можеби оваа книга кога ќе дојде во рацете на идните канадски потомци на браќата Петре, Марко и Васил Јановски, ќе го поттикне нивниот интерес за племето стројни горди Македонци, растурени по светот. Можеби таа ќе ги мотивира и стимулира тие да дојдат во Македонија, да застанат за миг пред портите на убавите куки на нивните прајдедовци во Велушина и да ја земат судбината во своите раце. Да видат што можат да направат за Татковината на нивните родители, која денес е самостојна и независна држава.“

„Ако некој историчар бара оригинално македонско семејство, со сите карактеристики на национален, културен и верски план, подобар избор од Јановци, веројатно, нема да најде. Зашто историјата и генезата на ова македонско семејство, фактички е дел од историјата на Македонија, со сите нејзини голготи низ вековите. Сликата за ова семејство е лика и прилика за оваа наша земја страдалничка. Поради тоа и не случајно во Библијата и другите древни документи Македонија се споменува како библиска земја“, истакнува Катин подвлекувајќи дека денес во градчето Маркам, предградие на Торонто, се наоѓа фабриката за мебел на ова семејство, кое во македонската заедница во овој град ужива висок углед. Браката се постојани донатори на македонските православни цркви, на македонските весници и радиочасовите на македонски јазик.

„Монографијата за Јановци“ не е само дело за успехите на ова иселеничко семејство во канадската економија, туку и за земјата од која потекнуваат. Историјата на Велушина, на Битола и на Македонија, Катин ја отсликува низ фактографија на која можат да му позавидат многу публицисти.

Третото монографско дело (кое наскоро ќе влезе во печат) Катин му го посветува на **Семејството Печенковски**, од Преспа, сега во Торонто, Канада, сопственици на фабрика за лиени цевки и други метални производи. Неговата средба со ова семејство била повод да се отворат речиси сите позначајни страници од животот и историјата на Македонија, како нивна татковина, а особено на нивните родни огништа, селото Долно Перово, Евла и Ресен, како симболи на неповторливата Преспа. Нивниот животен пат е своевидна приказна, во која ќе се препознае, речиси, секое македонско иселеничко семејство, истакнува Катин во уводот на оваа книга.

Киро Печенковски се смета за еден од побогатите Македонци на северноамериканскиот континент. Сопственик е на топилницата К.П. Бронза, формирана во 1970 година, која денес произведува преку 40.000 парчиња дневно, што за канадски услови е завидна производија. Целото производство е однапред продадено, така што фабриката работи за познати купувачи. „Таквите луѓе одат чекор пред другите, наместо тие, времето трча по нив и затоа во својата средина имаат статус на „биг босови”, вели Катин и додава дека неговите средби со Кире Печенковски и неговата сопруга Дежда, ги доживеал на начин кој „не ве остава рамнодушен”, зашто таквите средби се инспиративни и поттикнувачки во откривањето на нивната смисла и суштина. Мајката природа го развила неговиот дух до степен кој му овозможува да дојде до израз во која било поразвиена западна цивилизација.

Семејството Печенковски, Катин го посетил повеќепати, а еднаш и со покојниот поглавар на Македонската православна црква, архиепископот охридски и македонски г.г. Михаил, кој извршил осветување на нивната нова куќа, а и на производните капацитети. Потврда за големиот деловен успех на семејството Печенковски се и бројните дипломи и признанија, како за квалитетот на производите, така и за големите хуманитарни дела и спонзорства.

Во периодот кога македонската држава ќе создаде услови за странски вложувања, кога ќе ја гарантира сигурноста на таквите инвестиции на подолг рок, семејството Печенковски ќе биде меѓу првите кои своите бизниси ќе ги прошират и во својата Татковина.

Петтата монографија, Катин ја проектира за истакнатиот македонски бизнисмен од Детроит Светле (Стив) Стамевски, од тетовското село Одри, пријател на Џорџ

Буш и голем македонски патриот. Неговото семејство минало низ сите фази на македонското распетие, исполнувајќи го, речиси, целиот дваесетти век со настани типични за вековната борба на Македонецот, не само во старата татковина, туку и на сите светски иселенички меридијани.

„Анализата на нивниот бурен животен пат, токму од изненадите причини, ни го открива светот на Македонецот во планетарни размери, покажувајќи и потврдувајќи дека потомците на Александар Македонски, не зависно од нивните родокрајни коти, се дел на една од најстарите светски цивилизации, чии трајни вредности ги вградуваат во сите делови на нашата галаксија“, истакнува Катин во уводот на оваа книга и додава: „По нив светот не е препознава и затоа, историјата на кое било успешно македонско семејство во дијаспората, фактички е историја и на нашето вековно битисување, не само на Балканот и во Европа, туку и на сите други континенти. Оттука, обидот да напишам монографија за семејството Стамевски, во мојата научно-истражувачка работа за македонското иселеништво, претставува бисер на тој сложен проект, бидејќи се потпира на фактографија која извира од животниот опус на тие луѓе, со кои се гордее нивната стара татковина - Република Македонија. Таа, и покрај сите проблеми што денес ги има, успешно чекори кон својата демократска преобразба, свртена кон европските и светските интегративни процеси.“

Стамевски живее во САД, но не го заборава и својот роден крај. Тој не само што не кренал раце од своето родно Одри, Тетовско, во кое често доаѓа, туку ефектно влијае и врз тековите на американската политика. Изборот на нејзиниот прв човек Џорџ Буш јуниор, меѓу другите, е и негова заслуга, со која се гордее. Зашто него-виот влог на тој план, е влог во иднината на најмоќната

држава во светот, но индиректно и врз иднината на Македонија. Дали оваа наша држава, ќе знае и умее да го ценит тоа, ќе покаже времето", заклучува Катин.

Во издание на Ректоратот на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје и Министерството за иселеништво на Република Македонија, во април 2000 година, излезе од печат монографијата за „Атанас Близнаков“. Оваа монографија Катин му ја посвети на животот и делото на најголемиот македонски донатор и хуманист од дијаспората, кој заедно со својата сопруга Славка ја формира Фондацијата „Атанас Близнаков“ на Скопскиот универзитет „Свети Кирил и Методиј“. Ризницата на македонската култура, историјата на македонските иселеници и воопшто на македонскиот народ, се здоби со еден извонреден монографски труд, кој ќе го привлече вниманието, не само на домашната, туку и најавноста на државите населени со Македонци на сите континенти.

Кој е човекот што одбележа цел еден век со своето патриотско и хумано дело, со кое ќе остане во трајно секавање на генерациите млади Македонци - корисници на стипендии од неговата Фондација? Кој е човекот кој на младите Македонци и на својата земја ѝ подари четири милиони американски долари? Одговорите на овие и на други прашања се содржани во книгата „Атанас Близнаков“ од Славе Катин, која претставува вистинска студија за вековната борба на Македонците да опстојат како народ, не само на овие балкански меридијани, туку и на секаде во светот, каде што нивното присуство секогаш било нераскинливо поврзано со стремежите за создавање свояа самостојна и независна македонска држава.

Ова дело доживеано низ перото на Катин претставува значаен документ за трајните врски на Македонците во светот со нивната дедовска земја Македонија, но и израз на комуникациите со неа, особено во овие

пресудни времиња на големите општествени трансформации на земјата од еден во друг подемократски систем, според европските стандарди. Несомнено, големиот донатор Атанас Близнаков е еден од поекспонираниите Македонци во дијаспората на овој план, кој градејќи ги мостовите со својата татковина Македонија, меѓу првите зачекори по нив, со цел да ѝ се стави на располагање што побрзо да го изоди својот пат кон Европа и светот.

Истакнатите универзитетски професори д-р Радмила Кипријанова и д-р Тодор Џунов, како рецензенти на монографијата, го потврдуваат евидентниот факт дека Славе Николовски - Катин непосредно и аргументирано ја пренесува животната судбина и определбата на големиот донатор и хуманист Атанас Близнаков, кој својот долгогодишен животен пат го изоди чесно и достоинствено и го вгради во светото македонско патриотско дело. „Не знам што е потешко - да се одживее достојно за почит и чесно речиси едновековен живот, или да се напише книга за еден таков живот? - се прашува д-р Џунов и додава: „Во овој случај авторскиот труд за нашиот почитуван сонародник Близнаков личи на светло огледало или на веродостоен документ за еден таков живот. Документ кој е верен одраз на еден живот и на едно дело достојно за почит“.

Монографијата за Атанас Близнаков е промовирана на 19 април 2000 година во Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“, по повод 23-годишнината од основањето на Фондацијата „Атанас Близнаков“. Книгата ја промовирала проф. д-р Радмила Кипријанова, а за делото зборувал и неговиот автор Катин. По повод овие два значајни настани одржана е и свечена седница на Управниот одбор на Фондацијата, на која за монографијата „Атанас Близнаков“ говореле ректорот Александар Анчевски и министерот за иселеништво м-р Мартин Треневски.

Овој значаен настан, меѓу другите медиуми, го одбележа и весникот „Македонија“ од Торонто, во кој новинарката Дора Ангелова истакнува дека „веке подолго време се чувствуваше празнина и потреба од еден ваков комплексен труд за хуманистот Атанас Близнаков. Честа му припадна, секако, не случајно, тоа да го направи Славе Николовски - Катин, кој не само што беше близок пријател на Близнаков, туку и негова продолжена рака за реализација на неговите замисли“. Посебен простор на промоцијата и на ова дело на Катин му посвети и списанието „Македонија“, во кое Атанас Близнаков беше чест гостин и соработник.

Со осамостојувањето на Република Македонија како независна, суверена и демократска држава, Славка и Атанас Близнакови добија македонско државјанство што за нив беше голема чест и гордост. Со тоа тие беа државјани и на Соединетите Американски Држави и на Република Македонија, за што Атанас Близнаков зборуваше со одбрани зборови. Често тој истакнувал дека двете државјанства не значат само припадност на двете држави, туку и придобивка, гордост, обврска и израз на љубов кон двата народа и двете држави – Соединетите Американски Држави и Република Македонија.

П.С.

Непосредно по предавањето на овој ракопис во печат, Катин ме информира дека интензивно работи на уште пет негови дела „Придонесот на Македонија во светската цивилизација“, „Монографија за Гога Печенковски“, „По стапките на Евлија Челеблија“ (превод на турски јазик), „Македонија и соседите“ и „Предизвикот на репортерскиот ангажман“, чија финализација е во завршна фаза. Тој верува дека сите овие нови книги, скоро ќе излезат од печат.

III ДЕЛ
ДРЖАВНИЧКИ
(ОПШТЕСТВЕНИ)
АНГАЖМАНИ

- ОПШТЕСТВЕН ПРИДОНЕС
 - АСПЕКТИ НА МЕГУНАРОДНАТА СОРАБОТКА
 - НОВИ ПРОЕКТИ
 - СРЕДБА СО ПАПАТА ЈОВАН ПАВЛЕ ВТОРИ

ОПШТЕСТВЕН ПРИДОНЕС

Продорот во македонските државни структури Катин го направи со вклучување во работната заедница на Хидробиолошкиот завод од Охрид, каде четири години работи како координатор и стручен преведувач од англиски на македонски и обратно. Тоа е период на истражувањата на Охридското Езеро, регулиран со Договор меѓу Заводот и Смитсоновата фондација од Вашингтон. Во текот на четирите години, колку што се задржа во оваа институција, изврши голем број преводи од научен и друг карактер, кои се печатени во изданијата на Заводот и во други зборници и научни списанија во земјата и странство.

Во 1979 година Катин доаѓа на работа во Матицата на иселениците од Македонија, во службата за информирање и како новинар и преведувач во списанието „Македонија“. Во петгодишниот период минат во оваа институција доаѓаат до понагласен израз неговите способности и можности да се експонира и афирмира како новинар и публицист, кој во годините потоа целосно ќе им се посвети на ангажманите околу македонската дијаспора. Всушност, преку неговата работа на овој простор, тој полека но сигурно ја гради својата долгорочна стратегија за проучување на прашањата поврзани со македонското иселеништво.

Освен соработката со списанието „Македонија“, наменето за Македонците во светот, Катин започнува

интензивна соработка со македонските весници и списанија во кои ги пласира своите погледи и мислења за иселеништвото, а соработува и со повеќе списанија во дијаспората. Поголемиот дел од неговиот ангажман се однесува на животот и активностите на македонските иселеници во Австралија, Канада, САД и Европа, а особено на македонските православни цркви и црковни општини на овие континенти. Паралелно, подготвува преводи од македонски на английски јазик за рубриката „Од месец до месец“ во списанието „Македонија“, кои се однесуваат на информации за значајни настани од културно-политичкиот и општествениот живот во Република Македонија.

Динамичниот ангажман на Катин во овој период овозможи тој да биде избран за секретар на Здружението на новинарите на Македонија, за член на Претседателството и на неговата Комисија за меѓународна соработка. Набрзо станува и член на Советот на Центарот за странски јазици во Скопје, на Издавачкиот совет на „Меѓународна политика“ од Белград, на Друштвото на литературните преведувачи на Македонија, член на Друштвото за наука и уметност од Битола, потпретседател на Друштвото за литература и култура „Македонија - Канада“, почетен член на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“ во Торонто, на Културното друштво „Полог“ од Детроит и потпретседател и постојан член на Одборот на Фондацијата „Атанас Близнаков“ при Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје. Широкиот фронт на активности, а особено постигнатите резултати на овој план, на Катин му донесоа бројни награди и признанија, меѓу кои и највисоката награда за новинарство „Крсте Мисирков“, што му ја додели Здружението на новинарите на Македонија, на седницата одржана во јуни 1988 година.

Од 20 до 26 ноември 1990 година, Катин престојува во Република Турција, како гостин на Турската влада, а во својство на секретар на Здружението на новинарите

на Македонија. Покрај званичните контакти со владините претставници во Анкара, Катин престојувал и во Истанбул, каде што остварил една незaborавна средба. Во рамките на КУД „Прилеп“, тој се сретнал со основачот на ова Друштво, Ејуп Учак, или Цукоски, како што го викале во Прилеп, пред неговата селидба во Република Турција. Се населил во Истанбул и за релативно кус период, успеал, не само да се интегрира во новата средина, туку и да стане познат и популарен со своите активности. Така, во 1984 година бил избран за градоначалник на општината Ејуп во Истанбул, или уште попознат како Ејуп од Ејуп, успешен деловен човек и домаќин, во чие семејство, освен турскиот, се зборувало и на чист македонски јазик. Според Ејуп, во неговата општина имало преку 7.000 Турци доселени од Прилепско, од неговиот роден крај (село Лажани) од кој се иселил во шеесеттите години. Со резултатите што ги постигнал како градоначалник на општината Ејуп во својот петгодишен мандат, Ејуп се вбројува меѓу најуспешните луѓе во Турција, по потекло од Македонија.

Искачувајќи се високо на хоризонтите на македонското новинарство, во домашни, балкански и светски рамки, Катин врз себе го сврте вниманието и на моќните општествено-политички структури, кои започнаа да подготвуваат терен за неговиот трансфер кај нив. Така, од 1984 година, се најде во тимовите на Републичката конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија, во почетокот како уредник на нејзиниот „Информативен преглед“, а потоа и како раководител на Службатата за информирање, секретар на Комисијата за меѓунационални односи и секретар на Одборот за прашања на религијата и верските заедници.

На редовните седници на овие работни тела, основа за расправа се уводните излагања на Катин за состојбите во сферите што ги покриваат, по што се развива

дискусија која завршува со усвојување заклучоци. За илустрација ќе наведам неколку седници кои најдобро го покажуваат тоа: на 9 септември 1988 година, Комисијата за меѓунационални односи расправала за остварување на заклучоците на РК ССРНМ во врска со борбата против албанскиот национализам и сепаратизам, при што Катин истакнал дека: „*Со наведените појави треба енергично да се расчистува, ако не сакаме загрозување на основните човекови права и слободи на луѓето и зачувување на придобивките од Револуцијата*“. Само еден месец подоцна, во октомври, на седницата на оваа Комисија, повторно Катин констатира дека „*носителите на албанскиот национализам и шовинизам во последно време се обидуваат да ги девалвираат остварените резултати на албанската националност во Македонија*“. Гледани од денешен аспект, овие негови оценки се визионерски.

На седницата на Одборот за прашања на религијата и верските заедници, одржана во март 1989 година, на која се расправало за македонските црковни општини во странство, Катин, како уведен излагач, го истакнал значењето на црковните општини во духовниот, културниот и просветниот живот на Македонците во дијаспората, притоа, укажувајќи дека македонските иселеници наидуваат на тешкотии и не се задоволни од односот на Српската кон Македонската православна црква. Тие биле соочени и со обидите на Бугарската и на Грчката православна црква, црковните објекти на Македонците да ги стават под своја контрола.

Новинарските извештаи од седниците на овие работни тела на РК ССРНМ, беа редовно објавувани, како во домашниот печат („Нова Македонија“ и „Вечер“), така и во тогаш најтиражните југословенски весници („Политика“ и „Борба“).

Во јуни 1991 година, Катин потпиша свечена изјава во Собранието на Република Македонија (како самостојна и независна држава) за извршување на новата функција - заменик претседател на Републичката комисија за односи со верските заедници. Честитајки му го изборот, претседателот на Македонскиот парламент, истакна дека ова е прв случај на функционер избран во повеќе-партички услови, кој својата функција ќе ја извршува самостојно и совесно. За претседател на оваа Комисија е назначен академик д-р Блаже Ристовски, потпретседател на првата експертска Влада на самостојна Македонија. Тандем каков што може да посака само држава која има јасен концепт за нејзиниот развој, во услови на големите демократски трансформации, започнати со распаѓањето на бившиот еднопартички систем. Зашто Б. Ристовски е еден од најпознатите проучувачи на македонската голгота, расен историчар кој најдобро ги осветли сцилите и харидбите низ кои минувал македонскиот народ низ вековите, а Славе Николовски - Катин, голем познавач на односите меѓу државата и црквата и на нивните врски со дијаспората.

Во една изјава за „Нова Македонија“ од јуни 1999 година Катин подвлекува: „МПЦ игра многу важна улога во сложените процеси на трансформацијата на општествените односи во Република Македонија. Според него, МПЦ е стожер на духовното живеење, а нејзината улога е сè позначајна во целокупното живеење на македонскиот народ. Верниците на МПЦ, во исто време, се и граѓани на државата Република Македонија. Оттука многу значаен е односот на државата кон црквата. Тие градат близки и конструктивни односи во смисла на соработка и дејствување на државен и на црковен план“.

Осврнувајќи се на духовното живеење на Македонците во дијаспората, во списанието „Македонија“ на

Министерството за иселеништво, во 2000 година, Катин ќе напише: „Македонската православна црква како верна сопатничка на својот народ била и останува реален толкувач на истината за македонскиот народ и за Македонија. Истовремено, таа е и заштитник на сенародните традиции, обичаи и верувања, како бранителка на нашето православно, национално и македонско име, на самобитноста и опстојувањето на Македонците на овие простори на Балканот. Македонската православна црква основана од свети Климент Охридски има долга и бурна историја, поради што и спаѓа меѓу најстарите православни цркви“.

Своите погледи на односите држава - црква, Катин ги изнесува во едно интервју за дневниот весник „Вечер“, во кое истакнува: „Комисијата за односи со верските заедници ја има улогата на медијатор меѓу државата и верските заедници, и односите меѓу нив денес се на едно повисоко ниво, што е и мислење на поголемиот број од нив. Тоа го поткрепува и фактот што верските заедници и религиозните групи денес можат да градат свои сакрални објекти и да учествуваат во заедничко чествување на јубилеи, со присуство на голем број личности од политичкиот, културниот и јавниот живот. Што се однесува, пак, на Македонската православна црква, чија историја е тесно поврзана со историјата на македонскиот народ, бидејќи одиграла клучна улога за националното осознавање на Македонците и за нивното опстојување како нација, сè до создавањето на македонската држава, односите традиционално се на едно високо рамниште, вели Катин. Потоа додава: „Како национална црква на Македонците, МПЦ има и посебна уставна позиција, со што не е доведена во прашање еднаквоста и на другите верски заедници и религиозни групи пред Законот“. Со Охридскиот договор, по воената

криза во 2001 година, направен е и чекор натаму, така што, односите меѓу МПЦ и ИЗ (Исламската заедница) бележат нагорна линија.

АСПЕКТИ НА МЕГУНАРОДНАТА СОРАБОТКА

Со оглед дека делокругот на дејствување на Комисијата за односи со верските заедници излегува и надвор од подрачјето на Република Македонија, досегајќи секаде каде што ги има Македонците, пред сè, во прекуокеанските земји, разбирливо е што постојат допирни точки во активноста на државата, Комисијата и МПЦ во организирањето и обединувањето на македонскиот народ. Катин оценува дека иселениците претставуваат афирматори на вистината за Македонската православна црква и за Македонија и оттаму природно е да им се вклучуваат дејствувањата. Притоа, тој потсетува на историските факти (конституирањето на НРМ и прогласувањето на автокефалноста на МПЦ во 1967 година) со кои се отвори процес за создавање автентични македонски организации, на македонски православни цркви и црковни општини, културно-уметнички, литературни, забавни и спортски друштва и други асоцијации. Тогаш почнаа да се печатат и иселеничките весници, списанија и билтени на македонски јазик, да се отвораат македонски радио и ТВ часови и емисии со мошне значајна улога во севкупното живеење на македонските иселеници. Накусо, Македонците во прекуокеанските и во западноевропските земји се тесно поврзани со традициите од минатото, со македонската држава и со МПЦ, а тоа не обврзува на заедничко дејствување, вели Катин.

По повод формирањето на Македонската православна црковна општина „Света Злата Магленска“ во

Загреб, во Република Хрватска, престојуваше делегација од Македонија, предводена од Славе Николовски - Катин, како заменик претседател на Републичката комисија за односи со верските заедници. На средбата со неговиот хрватски колега д-р Јуре Радиќ, тој го информирал за соработката на Македонската православна црква со Ватикан. Во интервјуто за списанието „Македонија“ што излегува во Загреб, пак, Катин изразил задоволство што Македонците во Хрватска претставуваат силна етничка заедница, а посебно што македонските православни општини „Света Злата Мелленска“ во Загреб и „Свети Наум Охридски“ во Сплит се вистински мост на зближување и соработка меѓу Република Македонија и Република Хрватска.

Одговарајќи на прашањето за обновата на Охридската архиепископија, извршена на Вториот црковно-народен собор, одржан од 4 до 6 октомври 1958 година во Охрид, Катин нагласува дека со овој чин е прогласена автокефалноста на МПЦ, која се здоби со сите врховни црковни тела и ги отвори перспективите на македонското свештенство за неговата афирмација. Во јули 1967 година во Охрид се одржа Третиот црковно-народен собор со цел да се финализира поставената историска задача од македонскиот народ: да му даде согласност на Светиот архиерејски синод на МПЦ таа да се најде меѓу другите православни помесни цркви, на чие чело беше поставен поглаварот на МПЦ, архиепископот охридски и македонски, Неговото Блаженство г.г. Доситеј.

Денешната Македонска православна црква, која се темели врз првата црква основана од свети Климент Охридски има долга и бурна историја, нагласува натаму во интервјуто Катин. Таа канонски е оформена во IX век, а потоа озаконета како Охридска архиепископија во X век, и затоа спаѓа меѓу најстарите православни цркви.

Таа постоела и пред поделбата на христијанството на Источно-православна и Западно-римокатоличка црква во 1054 година. Охридската архиепископија е плод на историското дело на свети Климент Охридски, големиот сесловенски просветител, учител, философ, теолог, преведувач, проповедник, книжевник и чудотворец.

Периодот по неканонското укинување на Охридската архиепископија во 1767 година, па сè до 1967 година, кога Македонската православна црква беше прогласена за автокефална, пребогат е со историски потврдени факти за постојаните барања на македонскиот народ за обновување на автокефаљноста на Охридската архиепископија. Неговите стремежи и желби особено беа изразени во текот на Втората светска војна и како резултат на тоа, на 21 октомври во 1943 година, во село Издеглавје, Охридско, се одржа Првиот свештенски собир, на кој е решено да се прекине со секоја туѓа црковна јурисдикција. По две години, на 4 мај 1945 година во Скопје се одржа Првиот македонски црковно-народен собор, на кој е донесена Резолуција за обновување на Охридската архиепископија, а се постави и барањето за автокефална црква на православниот македонски народ, кој со прогласувањето на македонската држава и со добивањето на националните и социјалните слободи и права, бараше и полна духовна и црковна самостојност, подвлекува Катин.

Со своите погледи и ставови за односите меѓу државата и црквата, Катин го свртува вниманието и на македонските медиуми во дијаспората. Неговото интервју за „Наша борба“ од Белград под наслов „Признавањето на Македонската црква важно за православниот свет“, го презема и објавува весникот „Македонија“ од Торонто, Канада, во август 1996 година, а потоа и „Нова Македонија“ од Скопје. „Меѓусебното признавање на Македонија

и СРЈ претставува голем настан за двете земји и тој чин во Македонија е дочекан со одобрување, зашто е основа за отворање патишта за соработка, не само на политички, туку и на економски и црковен план, бидејќи односите меѓу Српската и Македонската православна црква, сè уште не се на завидно ниво. Тоа не значи дека не треба да се седне и да се разговара за сите прашања за да дојде до нормализација на тие односи. Морам да кажам дека за тоа ќе биде потребно многу разбирање и евангелска љубов меѓу верските велигодостојници. Но и подинамична комуникација меѓу државните органи на Македонија и СРЈ задолжени за односите со верските заедници. Би бил многу скренен тие односи да се воспостават врз христијанска, православна и човечка основа", вели Катин, изразувајќи уверување дека времето ќе го направи своето и дека проблемите постепено ќе се решаваат со многу трпение и христијанско разбирање.

На прашањето зошто на врањскиот епископ Пахомие своевремено му бил забранет влез во Македонија, Катин одговара дека овој српски владика кога првпат престојувал во Скопска Црна Гора, каде што живеат Срби и Македонци, наместо да одржи богослужба, држел типични политички говори и пропагирал некаква своја политика, што е причина да му се забрани влез во Македонија. Таквото однесување на едно свештено лице не би го одобрila ниедна земја. Се претставуал како македонско-тетовски епископ, што не е ни коректно, ни христијански. МПЦ е позната и призната реалност. Никој не може да негира дека таа има свои цркви, црковна хиерархија, која функционира. МПЦ има околу 1.700 цркви и манастири, осум владици, околу 400 свештеници, повеќе од сто монаси и монахињи, така што верскиот живот се одвива задоволително. Освен тоа, Македонската православна црква, според Катин, е една од најорганизираните во САД, Австралија, Канада и во Европа.

Последните месеци на 2002 година ова сценарио како да се повтори. Во него една од главните улоги пак ја има владиката Паҳомие. МПЦ со скандалот предизвикан од владиката Јован се најде во незавидна положба, распната меѓу црковните прописи и реакциите на верниците за недоволната ефикасност во неговото расчинување. Очигледно олабавена е националната консолидација на МПЦ во земјата, а и надвор од неа, што е резултат на нејзината политизација од поразената владејачка структура, на која ѝ одговараше ваквата ситуација во контекстот на антимакедонските интереси на некои од соседите. Како ќе заврши оваа рашомонијада, во и онака разнебитената македонска држава од воената и економската криза, ќе покаже времето што доаѓа!

Во интервјуто за хрватски „Вјесник“ одговарајќи на прашањето за поводот поради кој се формира Македонска православна црковна општина во Загреб, Катин одговара дека станува збор за желба и иницијатива на Македонците што живеат во оваа Република, кои ги има околу 15.000, а само во Загреб преку 6.000 верници. Инаку, МПЦ надвор од Македонија има Американско-канадска македонска православна, Австралиска и Европска епархија. Во Хрватска, Македонците се верски организирани во Загреб, Сплит, Пула и во Риека, што е израз на разбирањето на хрватските власти, но и на добрата соработка меѓу нашите две држави. На прашањето дали МПЦ добила покана да ѝ се врати на „мајката Црква“, односно на Белградската патријаршија, Катин истакнува дека одговорот на ова прашање бара, прво одговор на едно друго посуштествено прашање, а тоа е: „Која е мајката, а која е ќерката?“ Зошто историски Охридската архиепископија е мајката, а Српската православна црква - ќерката. Оттука и одговорот кој на кого треба да му се врати. МПЦ беше оној *spiritus movens* кој помогна

македонскиот народ да се одржи и денес да има своја самостојна и независна држава. А освен во Хрватска, таа има 17 цркви и два манастира во Австралија, а во Америка и во Канада преку 24 цркви. Нивниот број сè повеќе расте и во Европа.

НОВИ ПРОЕКТИ

Во вкупниот државнички биланс на Катин, најдинамичен и најплодотворен е периодот што го мина во Републичката комисија за односи со верските заедници. Овој период не му дава спокојство и го мотивира за нови проекти. Во мај 1994 година, македонската културна и научна јавност беа соочени со еден настан кој го сврте нивното внимание, предизвикан од најновото дело на Катин и Вера Антиќ посветено на Солунските браќа, под наслов „**Во чест на Светите Кирил и Методиј**“. Суштината на ова возбудливо дело најдобро ја изразува уводникот на архиепископот охридски и македонски г.г. Михаил, кој потсетува на често цитираните мудри мисли на светите браќа изречени во Венеција во борбата со тријазичниците, на кои никако не им одговорала идејата за рамноправност на Божјите народи: „Човече, кажи ни како си им ги создал на Словените книгите и ги учиш од нив, што досега никој не измислил, ниту апостолите, ниту Римскиот пала, ниту Григориј Богослов, ниту Ероним, ниту Августин. А ние знаеме само три јазици на кои е достајно во книгите да се слави Бог - еврејскиот, елинскиот и латинскиот?“ Философот на тоа одговорил: „Не врне ли дожд од Бога еднакво врз сите? А сонцето, не грее ли, исто така, за сите? Зарем не дишеме воздух сите еднакво? Па тогаш како не се срамите да признаете само три јазика, а сите други народи сакате да бидат слепи и глуви...“

Авторите на ова дело, по овој повод, ќе истакнат дека во 1994 година се навршуваат 50 години самостоен слободен просветен и културен живот и растеж во Република Македонија... Конституирањето на македонската држава, нација, јазик и организираниот црковен живот, неминовно значи асоцијативно и суштинско поврзување со Кирилометодиевата традиција, со создавачите на старословенскиот (старомакедонскиот) јазик, во чија основа влегоа говорите на македонските Словени од околината на Солун. Врз база на овој македонски дијалект изграден е литературниот старословенски јазик. Кирилометодиевата традиција зафатила благородни и длабоки корени и во Македонија. Вредните ученици на светите браќа Кирил и Методиј, светите Климент и Наум Охридски, ја продолжија нивната глаголска традиција, особено кога Климент Охридски во 886 година ги удрил темелите на Охридската книжевна школа. Оттогаш низ Македонија струи Климентовата писменост, книжевност и организираниот црковен живот, особено со неговото хиротонисување за прв словенски епископ во Велика, во 893 година.

На промоцијата на ова убаво технички обликувано издание, која се одржа во НУБ „Свети Климент Охридски“, говореа проф. д-р Радмила Угринова - Скаловска и архиепископот охридски и македонски г.г. Михаил. „Оваа книга зазема посебно место меѓу трудовите посветени на Кирилометодиевото дело. Содржи хронолошки приказ на сите црковни чествувања и манифестации посветени на делото на светите браќа во периодот од 1944 до 1994 година, што ги организирале и во кои учествувала Република Македонија во Рим. Хронолошки се претставени сите прослави, научни и други собири одржани од страна на световни и верски институции во Република Македонија и надвор од нејзините граници. Освен

тоа, се дава преглед и на истражувачката и на издавачката дејност, поврзани со животот и делото на светеите браќа Кирил и Методиј, на нивните следбеници и на книжевната традиција што ни ја оставиле тие", истакнала во своето излагање проф. Скаловска.

Поглаварот на Македонската православна црква г.г. Михаил подвекол дека „секој период кон светлите средновековни традиции од нашата културна историја е значаен, а навраќањата кон врвиците на светителите и просветителите се добродојдени во оваа наша мала, но истрајна средина, со цел нивното дело да го доближат до нашиот човек. Браќата претставуваа благородно свртување кон „светилниците на вселената“, како што ги нарекол светите браќа охридскиот архиепископ Теофилакт. Објавувањето на монографијата ќе предизвика интерес и кај младите и кај постарите наши современици и кај обичните граѓани - верници, бидејќи ги содржи обединети и световните и верските чествувања на светите браќа Кирил и Методиј“, истакна архиепископот Охридски и Македонски г.г. Михаил.

Овој исклучителен настан во македонското издаваштво, го одбележале сите јавни гласила во земјата и оние на Македонците во дијаспората.

Во наредните две години Катин на јавноста ѝ се претставува со два нови проекта, од кои првиот е Библискиот речник, во коавторство со м-р Петко Златески, професор на Теолошкиот факултет во Скопје, а вториот, неговите шест „Речници во слики на английски, француски, германски, албански, турски, ромски и влашки јазик“. Со таква лексиколошка продукција малкумина македонски автори можат да се пофалат за последните педесет години. Појавта на Библискиот речник на македонското издавачко небо, е забележана, речиси, во сите

делови на светот каде што живеат Македонци, почнувајќи од САД, Канада, Европа и завршувајќи со Австралија. Сите македонски весници и електронски медиуми на овие континенти го регистрираа овој културен настан, со кој се прави чекор натаму во свртувањето на македонскиот народ кон верата на која й припаѓа - православието, кое по осамостојувањето на Република Македонија ја доживува својата ренесанса. Заслугата за тоа е, колку на Македонската православна црква, толку и на Славе Николовски – Катин, како генератор на односите меѓу државата и црквата, воопшто.

„Библискиот речник“ од Славе Катин и Петко Златески е уникатно издание од овој вид на македонски јазик, кој излегува само неколку години по појавата на комплетното македонско издание на Светото писмо на Стариот и Новиот завет. Составен е да служи како патоказ за истражување на Библијата, како прирачник за секој љубител и читател на Светото писмо. Подготвен е да биде толкувач и водич низ библииските текстови и да помогне за подобро и полесно разбирање на Божјото слово, вели во воведот на ова дело м-р Ѓоко Ѓорѓевски. Неговите автори, истакнува тој, главно се задржале на историските и археолошките податоци за личностите од Библијата, на поединостите за библииските настани и институции, на податоци за библииските книги со најразновидни информации наменети за денешниот културен и религиозен свет.

Промоцијата на Библискиот речник, чии издавачи се Библиското здружение на Република Македонија и Книгоиздателството „Македонска искра“, направена е на 7 април 1998 година, на празникот „Свето Благовештение“, во црквата „Света Петка“ во Скопје. Говорејќи за ова дело, Неговото Блаженство, архиепископот охридски и македонски г.г. Михаил, меѓу другото,

истакна дека книгата на Катин и Златески е од огромно значење за читањето и обработката на Светото писмо (Библијата), особено за учениците од Македонската богословија и за студентите од Богословскиот факултет „Свети Климент Охридски“. Според него, Библијата е едно од најзначајните културни наследства, не само на еден, туку на сите народи во светот. За Евреите, како и за православните, римокатолиците и протестантите, таа е Света книга, инспирирана од Светиот Дух, а за човекот е светлост која постојано го осветлува неговиот живот.

Во опширното излагање, пак, пратаконот д-р Ратомир Гроздановски ќе рече дека: „Библискиот речник на Катин и Златески е вистинско помагало во толкувањето и објаснувањето на Светото писмо, бидејќи Библијата е дадена, не само како книга која треба само да ја читаме, туку, таа е Божјо слово кое треба да биде разбрано и спроведено во живот. „Библискиот речник“ е работен според западната библиска теологија и тој е за општохристијанска употреба и библиска помош на сите што ја читаат Библијата. Содржи 215 страници текст со табели во кои се вклучени годините, месеците и деновите на Евреите, мерките и тежините, потоа парите, календарот, еврејските празници, кратенките за насловите на книгите од Библијата, како и хронологијата на животот на апостол Павле. Од овие причини Библискиот речник и започнува со мотото: „Преку нокта имаше Павле видение: стоеше пред него еден човек, Македонец, кој го молеше и му велеше: „Премини во Македонија и помогни ни“ (Дап.16.9).

Есента 1997 година, во издание на „Македонска искра“ се појавија првите и единствени „Речници во слики“ за изучување на английскиот, францускиот, германскиот, турскиот, албанскиот, ромскиот и влашкиот јазик,

од Славе Катин, кои предизвикаа голем интерес во македонската јавност, бидејќи на најмладата популација во земјата ѝ понуди помагало практично за изучувањето на шест јазици, од кои три европски и три на малцинствата во Македонија. Овој мултилексиколошки проект го реализира во соработка со најдобрите познавачи на споменатите јазици, со што е потврдено професионалното ниво на „Речникот во слики“, за кој се заинтересирани, освен учениците и возрасните кандидати за со-владување на некој од овие јазици. Ова издание е своевиден придонес на Катин за развој и афирмација на меѓунационалните односи во Македонија, а особено за поефикасно зближување и комуникација на нејзините граѓани од различните етнички заедници, но и за нивните врски во светот.

Пишувачки за ова дело во гласилото „Македонија“ од 15 октомври 1999 година, од Торонто, Зорица Ангеловска истакнува дека „Речниците во слики“ на Славе Николовски - Катин имаат функција на почетен курс за овие светски јазици, зашто преку својот фонд од зборови, сите заинтересирани на кои ќе им се најдат во рацете, ќе ги воведат во богатата ризница на англофонската и франкофонската култура. Истовремено, ќе ги мотивираат читателите да ги прошират своите хоризонти, знаења и информации за разни појави, состојби и настани што секојдневно се случуваат во светот. Визуелната компонента на реченицата е најдобриот начин за остварување на оваа цел“.

Наметнувајќи се на македонската научна и стручна јавност со своите лексикографски изданија, Катин се најде пред предизвикот, да пристапи кон подготовката и на „Англиско-македонски ветеринарен речник“, во коавторство со професорите м-р Илинка Дракулевска - Гробовик и д-р Никола Јордановски. Во овој речник, кој

е прва публикација од ваков вид кај нас, собрани се околу 15.000 зборови кои се употребуваат во ветеринарската стручна литература. Станува збор за термини од ветерината, сточарството, земјоделието и другите сродни науки, со акцент на анатомијата и физиологијата на домашните животни и заштитата, одгледувањето, производството, преработката на сточарските производи, репродукцијата и исхраната на добитокот, преработката на млекото, месото и други производи, како и термини од механизацијата во ветерината, земјоделието и сточарството, се вели во предговорот на овој речник, од неговите автори. Во него се опфатени и термини од паразитологијата, ентомологијата, фитопатологијата, пчеларството, ловот и риболовот.

На промоцијата на Речникот во Клубот на новинарите, рецензентите д-р Михајло Зорик и д-р Зозе Мурговски, истакнаа дека оваа значајна публикација на Илинка Гробовик, Славе Николовски - Катин и Никола Јордановски, е резултат на нивната долгогодишна практика во преведувачката, научно-стручната и публицистичката дејност, која тие ја остваруваат во земјата и странство. Она што е значајно, е фактот дека овој Англиско-македонски ветеринарен речник, во издание на реномирали издавач „Матица македонска“, е единствен во македонската ветеринарна лексикографија, очекуван од многу стручни и научни институции и поединци.

„Со оглед дека англиското јазично подрачје е едно од најголемите во светот, разбирливо е што и користената литература е од тоа подрачје. Речникот ќе им биде значајно помагало на оние кои се занимаваат со двојазична лексикографија за изнаоѓање на семантички еквиваленти во македонскиот јазик,“ истакна д-р Зозе Мурговски, професор на Филолошкиот факултет, на промоцијата на ова дело.

СРЕДБА СО ПАПАТА ЈОВАН ПАВЛЕ ВТОРИ

Државничкиот придонес на Катин би го заокружил со посетата на државно-црковната делегација на Македонија во Рим, која традиционално се одржува секоја година на 25 мај, - Денот на славјанските просветители „Свети Кирил и Методиј“, со посета на гробот на свети Климент и прием кај Папата во Ватикан, реализирана во мај 1995 година. За овој настан, како член на делегацијата, Катин пишува во „Нова Македонија“:

„Се исполни светата правдина. По единаесет векови од светото му чинодејствие, неговата татковина Македонија, македонскиот народ, чиј предок е и Македонската православна црква (канонската наследничка и продолжителка на неговото свето евангелско дело) му оддадоа должна почит токму нему, на свети Кирила Солунски, продолжителот на светото дело на свети апостол Павле во Македонија и во словенските земји.

Во италијанската престолнина – Рим, во базиликата „Сан Клементе“ каде што почиваат моштите на апостолскиот светител и солунски чудотворец, беше највисокиот врв на суверена и независна Македонија, нејзиниот претседател Киро Глигоров, кој го предводеше државниот дел од македонската делегација, а на чело на црковниот се наоѓаше поглаварот на Македонската православна црква Неговото Блаженство г.г. Михаил. Преубедение беше тоа на самото место за тоа колку е возвишена гордоста да си Македонец, кога на своевидното сретение со духот и бесмртното дело на свети Кирила, затреперува целото тело.

Велам и со гордост ќе преповторам дека бев непосредник во годинашното историско, величествено македонско свето чинодејствие, традиционално наречено

„Македонија во чест на свети Кирил“. Во незaborав ми се преточува возвишната достоинственост на македонскиот претседател Киро Глигоров кога на Свети Кириловиот гроб положи прекрасен венец. Велат ќе остане единствен во Ватикан, не толку по грижливо одбраните цветови, колку по духот на безграницната љубов со која зрачи тој венец, оти е дел од неговите потомци. Со обични зборови тешко може да се опише и достоинството на нашите современи Кирилометодиевци, архиепископот г.г. Михаил и митрополитот Кирил. Вториот со право остана подолго над светоодарот, чувствувајќи, како што самиот вели, како по жилите блажено му се разлева светооточјето Кирилово, со длабок молитвен шепот, кој извира од освештеното срце, што целосно е предадено на Господовите, на апостолските, на свети Кирилометодиевските и на свети Климентонаумовските богослови корења во македонскиот народ. Тоа светодуховно меѓукирилско сретение во светиот град ќе го облагороди уште повеќе треперливиот глас на нашиот архиепископ Михаил со пригодната богослужба во чест на свети Кирил.

Кој може да ги заборави неговите беседнички промисли дека светите браќа Кирил и Методиј се служеле со јазикот на Македонците од Солунско во ширењето на христијанството. Тој нивни мајчин стародревен македонски јазик е и прв книжевен јазик на Словените. Така, рамноапостолот свети Кирил Солунски е творец и на азбуката за словенските народи и темелоположител на нашата писменост. Тие од Бога вдахновени луѓе се раководеле многу повеќе од идеите и идеалите на Светото евангелие и на Светата црква, отколку што го прават денес оние што се сметаат за продолжители и закрилници на Светата ортодоксија. Делото на свети Кирила го продолжија неговите ученици, големите македонски

рамноапостоли свети Климент и свети Наум Охридски, на чии изворишта низ вековите опстојуваат македонскиот народ и неговата Црква. Благодарение на тие свети корења Македонија денес е самостојна држава, а Македонската православна црква, автокефална.

Благост и длабокопочитание зрачеше од лицата на луѓето од Ватиканскиот двор на посебната аудиенција што ја направи Неговата Светост папата Јован Павле Втори за македонската државно-црковна делегација. Светиот отец беше радосен. Велат дека многу ретко му се случува тоа во вакви прилики. Нè поздравуваше со чувство на посебна близкост, ракувајќи се со секој член на нашата делегација, со двете раце, со што покажа дека сме негови мили гости. Неговиот интерес, главно, беше фокусиран на Македонија и на духовниот живот во неа. Се изненадив колку многу знае за нашата земја. Папата и неговото официјално опкружување и сите други личности со кои се сретнавме во Ватикан, не употребија друго име за нашата земја, освен името Македонија. Така и ја знаат, бидејќи нивната историја, особено црковната, дури од древнина чува голем дел од вистината за Македонија. Во Ватикан за Македонија се зборува како за света христијанска земја. Токму затоа папата Јован Павле Втори со задоволство ја прифати покната да ја посети нашата земја", вели на крајот од својот текст Катин за „Нова Македонија“.

Свесен дека до таа посета, во годините потоа, објективно и не можеше да дојде, главно поради големите историски промени на Балканот, предизвикани од распадот на еднопартисткиот систем, но и поради големите воени и економски кризи што го зафатија регионот. Само две години подоцна, во септември 1997 година Славе Катин присуствува на погребот на Мајка Тереза во Калкута, како член на македонската државна делегација,

која по овој повод допатува во Индија да ѝ оддаде последна почит на својата сограѓанка Агнеса Гонца Бојациу, која за својата хуманитарна дејност стана добитник на Нобеловата награда за мир, на наградата на УНЕСКО за придонес во образоването, на наградата „Цавахарлал Нехру“, наградата „Универзална мајка“ и на многу други награди и признанија. Во 1948 година, папата Пие XII ѝ дава дозвола да живее како независна калуѓерка, а папата Јован Павле Втори во 2003 година ја прогласи за светица.

На овој настан кој го потресе светот, Катин му посвети посебен простор во својата книга „Моите патувања низ светот“.

Инаку, на 5 март весникот „Дневник“ ја објави иницијативата на граѓанска асоцијација „Гонца Бојациу“ за автентична реконструкција на куќата на Мајка Тереза во Скопје, на плоштадот Македонија. За оваа цел тие ја имаат оригиналната тапија од 1914 година, како и фотографиите на куќата од тоа време. Овој зафат би се реализирал со донацији од скопјани, од мисионери и од странски здруженија што го почитуваат делото на Мајка Тереза. Објектот ќе биде светилиште каде што можат да доаѓаат верници и туристи од целиот свет. Идејниот проект го подготвуваат пет архитекти. Се истакнува дека властите на Скопје ја поддржале оваа идеја.

Истовремено, покрената е и иницијатива за формирање спомен соба во Феудалната кула, која се наоѓа до Домот на АРМ. Во неа ќе бидат изложени тапијата на куќата на идната светица, нејзината мисионерска облека, фотографии од животот на Мајка Тереза и сувенири од Калкута. На тој начин спомен собата ќе стане туристичка атракција. Во асоцијацијата „Гонца Бојациу“ досега се пријавиле 30 гости од Ватикан, Рим и Калкута што сакаат да го посетат родниот град на Мајка Тереза.

IV ДЕЛ

**НАУЧНО-ИССЛЕДОВАНИЯ
АКТИВНОСТЬ**

• НАУЧНИ РЕЗУЛТАТИ

НАУЧНИ РЕЗУЛТАТИ

Паралелно со публицистичката активност и извршувањето на државничките обврски, креативниот ка-леидоскоп на Катин ја опфаќа и научно-истражувачката дејност, поврзана со неговата главна преокупација - иселеништвото. Билансот на неговите ангажмани на овој план го сочинува учеството на преку четириесет меѓународни собири од овој вид, од кои на 26 симпозиуми, четири конференции, неколку конгреси, шест трибини и негови предавања во македонските центри во САД и Канада и на Универзитетот во Истанбул. Преку 22 реферата, од вкупниот број излагања на овие собири, се објавени, а другите се во тек на подготовкa за публикување во зборници и специјални изданија од тематски карактер. Со тоа, билансот на неговата публицистичка продукција за дијаспората, која опфаќа 17 книги, пет монографски и девет лексикографски изданија, значително е збогатена. Не сметајќи на неговите 15 оригинални преводи од англиски на македонски јазик и обратно, како и на над 1.200 текстови објавени до 2001 година во 22 информативни гласила во земјата и странство. Нивното систематизирање ќе произведе уште неколку значајни дела, кои креативниот корпус на Катин ќе го зголемат на преку 35 тематски изданија. Во наши услови тоа претставува редок публистичко-информативен дострел, не само за наши, туку и за европски прилики. Зашто, со таква голема продукција, тематски артикулирана, во

еден релативно кус период, не можат да се пофалат многу автори, не само во науката, туку и во други области.

На симпозиумот „Австралиската литература и култура“, одржан во октомври 1982 година во Блед, Словенија, Катин настапи со реферат во кој оценува дека: „Локрај книжевноста што се создава во оваа земја на английски јазик, многу од доселениците, од поново време, прават обиди за поетско изразување на својот мајчин јазик. Со ваква литературна дејност се занимаваат и многу Македонци во Австралија, за што зборува големиот број литературни дружини и списанија што се печатат. Активност која кај нас е малку забележана, а која сигурно заслужува поголемо внимание“.

Во ноември 1985 година Катин учествува и на симпозиумот за „Поврзаноста и соработката на југословенските иселеници и нивниот придонес во НОБ и во Втората светска војна“, одржан во Сараево во организација на Матицата на иселениците од Босна и Херцеговина. Неговиот реферат се најде во фокусот на вниманието на учесниците на овој меѓународен научен собир, на кој, освен претставниците на југословенските републики, присуствуваа и голем број истакнати имиња од Европа и од светот.

На симпозиумот на Друштвото за наука и уметност од Битола, одржан на 15 и 16 ноември 1995 година, на тема: „Образоването и воспитанието на македонското иселеништво“, Катин настапи со реферат за „Македонските доселеници и нивните образовно културни процеси во МПЦ „Свети Климент Охридски“ во Торонто - Канада“, во кој оценува дека: „Македонските доселеници на северноамериканскиот континент постигнуваат забележителни резултати во областа на културата, образоването и социјалниот живот воопшто. Нивните постигања на економски, образовен и културен план, сè

повеќе придонесуваат тие во новата средина да не бидат третирани како граѓани од втор ред, туку како интегрален и важен дел на тоа општество, познати и признати од домашниот фактор и од другите етнички групи. Голем е бројот на деловни луѓе од македонско потекло во Канада кои постигнуваат забележителни резултати, што придонесува за нивната општествена афирмација и пополовлен третман во средините во кои живеат. Тоа значи дека Канада кон нив се однесува како кон посебна етничка заедница, рамноправна со другите етнички групации во мултиетничкото општество на англосаксонскиот свет".

Кај доселениците од Република Македонија образовната и квалификационата структура е малку поинаква. Имено, до Втората светска војна, судбината на македонското иселеништво, во основа е иста за сите. Меѓутоа, со конституирањето на Република Македонија, како дел од бившата југословенска федерација, а потоа и како самостојна и независна држава, со здобивањето на националните и социјалните слободи и права, нивната положба во тие држави евидентно се подобрува. Меѓу нив сè повеќе расте бројот на образовани луѓе, кои завршиле високи и виши школи на својот мајчин (македонски) јазик, но и на оние доселеници, кои со цел подобро да се вклучат во новата средина, започнаа да го изучуваат английскиот јазик и да се школуваат во английски училишта, колеџи и универзитети.

Особено во повоениот период, кај целото македонско иселеништво се јавуваат промени во социјалната и квалификационата структура. Така, паралелно со остварените материјални услови, се јавува и видлива трансформација на животните навики кај Македонците во новата средина. Притоа, голем број иселеници се пробија во повисокото општество во кое живеат, предсè, со своите интелектуални, образовни и научни способности и

деловни квалитети. Денес е голем бројот на Македонците кои се професори, лекари, инженери, уметници, во сите македонски средини во Канада.

На Третата годишна конференција на Југословенското здружение за научно истражување на религијата - „Религијата, црквата, нацијата - време по војната“, одржана на Палиќ (Суботица) на 24 и 25 мај 1996 година, Катин учествува со реферат за „Македонската православна црква и нејзините црковни општини во прекуокеанските земји“. Констатирајќи дека: „Во САД функционираат 17, во Канада 6 и во Австралија 20 македонски црковни општини, а извесен број и во западноевропските земји, тој истакнува дека тие се конституирани врз законска основа и се организирани како религиозни, национални, социјални, хуманитарни, културно-просветни и спортски институции. За реализација на своите активности имаат широка поддршка од властите на тие земји и од мајката Светицлиментова црква во Република Македонија. На тој начин, во голема мерка се придонесе да се подигне на повисоко рамнинште и во извесна смисла да се одреди националниот идентитет на македонските иселеници во новите средини, без оглед од кој дел на Македонија потекнуваат и со какви патни исправи допатувале во нив. Како доселеници тие се здобиваат со документи (венчаници, крштеници, посмртници) кои се официјални и законски, издадени од администрацијата од земјата во која ги свиле своите гнезда“; подвлекува Катин во своето излагање на овој меѓународен собир.

Внимание заслужува и неговиот настап на меѓународната конференција на тема „Религијата и црквата во посткомунистичките земји“, одржана во ноември 1996 година, во Киев, Украина. На овој значаен научен собир, на кој учествуваа стотина претставници од исто-

чноевропските и балканските држави, Катин настапи со реферат за „Религијата и поврзаноста на Македонската православна црква со иселениците во прекуокеанските земји“, кој предизвика големо внимание, поради што за Македонија и за МПЦ се зборуваше со симпатии и почит, особено од претставниците на Украина. По завршувањето на симпозиумот, Катин имал средба со министерот во Кабинетот задолжен за верски прашања, како и со Неговата светост, патријархот Филарет во Киевската патријаршија. Во разговорите, меѓу другото, станало збор за збогатување и проширување на односите меѓу Украина и Република Македонија и меѓу Украинската и Македонската православна црква.

Цели шест години се гради и развива пријателство-то меѓу Македонија и Украина, која ни помогна во совладувањето на агресијата од Косово, преку набавките на оружје со кое ја опремивме нашата армија и успешно ја окончавме воената криза. Потврда на пријателските односи со оваа земја е и фактот што украинскиот претседател Леонид Кучма, на покана на македонскиот претседател Борис Трајковски, ја посети нашата земја во октомври 2002 година, докажувајќи уште еднаш дека пријателските односи меѓу двете земји ќе продолжат успешно да се развиваат. .

Активното присуство на голем број меѓународни симпозиуми на Катин, не само што го сврте вниманието на светските авторитети во областа на религијата, туку беше и директен повод тој да биде вклучен како член на разни меѓународни организации и асоцијации во оваа сфера. Посебно е атрактивно неговото членство во Академијата за слобода на религијата, од Вашингтон, САД.

Во март 1997 година Катин учествува на меѓународната конференција посветена на „Улогата на црквата во новото општество“, која се одржа во Будимпешта,

во организација на премиерот на оваа пријателска држава, во која живеат извесен број Македонци, организирани во друштва и асоцијации, во рамките на кои имаат и свое гласило „Македонски извор”, фолклорни, музички и други друштва, низ кои го јакнат македонскиот дух и го зацврстуваат незаборавот кон своите македонски корени. Поддржувајќи го осамостојувањето на Република Македонија, како суверена и независна држава, тие истовремено ги зголемија своите напори за продлабочување и проширување на македонско-унгарските односи и соработката во сите домени на животот.

На овој меѓународен форум, на кој како соорганизатори биле и Комисијата за човекови права, за малцинства и религија на Владата на Унгарија, Меѓународната асоцијација за слобода на религиите од САД и други, Катин говорел за односите меѓу државата и црквата во Македонија, за постигнатите резултати на овој план и за нивниот придонес во јакнење на соработката меѓу Република Унгарија и Република Македонија, како и за придонесот на Македонците во оваа земја.

Истата година, во јуни, Катин учествува и во работата на „Четвртиот светски конгрес за слобода на религијата”, организиран од Меѓународната асоцијација за слобода на религијата од Соединетите Американски Држави, во Рио де Жанеиро, Бразил. Неговиот реферат за „Слободата на религијата во плуралистичкото македонско општество”, се најде во фокусот на вниманието на големиот број учесници на овој Конгрес од целиот свет и од сите религии. Потсетувајќи ги присутните на овој голем меѓународен собир дека доаѓа од Македонија, земјата чие име се споменува во Библијата, па поради тоа и се нарекува библиска, Катин нагласил дека на нејзините простори се вкрстувале разни цивилизации и култури, што придонело христијанството во неа да се појави

рано; дека голготите низ кои минувал македонски народ во историјата, го распснале низ целиот свет, од Анадолија до Австралија, од земјите на Источна Европа до Узбекистан, од Германија и Шведска до Канада и Соединетите Американски Држави. Затоа, со право се вели дека постојат само два народа кои го избрале името на оваа земја, како неразделив дел од нивниот идентитет - древните Македонци и Македонците денес, истакнал Катин во своето излагање на английски јазик пред овој светски аудиториум.

Македонија е религиозна демократска земја, продолжил натаму тој, во која од 1945 до 1991 година, религијата е формално дозволена до извесен степен, но секогаш под извесна контрола, додека по осамостојувањето на Македонија во 1991 година, верските заедници се здобија со потполна слобода. Всушност, по демократските избори, на 8 септември таа година, и со донесувањето на новиот Устав на Република Македонија, верскиот живот и верската слобода добија уставна основа за постоење и дејствување. МПЦ и другите верски заедници и групи се одделени од државата и еднакви пред законот, слободни во основањето на верски училишта и други социјални и доброврорни институции, во постапка предвидена со закон.

Во врска со меѓуконфесионалните односи и соработката со христијанските цркви, Катин подвлекол дека Светиот синод на МПЦ одржува добри односи со сите постојни христијански црковни и други верски заедници. Ова особено е изразено во зедничката работа на ревизијата на македонскиот превод на Библијата. Преводот на Новиот Завет, на стандарден литературен македонски јазик, започнат непосредно по Втората светска војна, од печат излегол во 1951 година, во издание на Британско библиско друштво. Во 1990 година целата Библија

е отпечатена на македонски јазик, со што практично македонскиот православен народ, стана рамноправен член на меѓународната заедница на православните народи.

Во јули 1998 година, Катин учествува на симпозиумот на тема „Македонско-француските врски“, во организација на Друштвото за наука и уметност и Друштвото за француски јазик и култура, од Битола. Говорејќи за „Духовната поврзаност на Македонците од Париз со Македонија“, тој истакнал дека: „Формирањето на Македонската православна црковна општина во Париз, која е под духовна канонска јурисдикција на автокефалната Македонска православна црква има големо значење, особено во ова време, кога македонската нација и нејзината СветиКлиментова црква доживуваат сè поголема афирмација во светот. Македонската етничка заедница во Франција се грижи, во текот на изминатите неколку децении, контактите и соработката со Македонија, да не престанат, и сè повеќе да јакнат. Тие создаваат цврсти мостови меѓу Франција и Македонија, а МПЦ се наметна како една од најдобро поставените асоцијации на европскиот континент. Ваквата спрега помеѓу Македонците во оваа земја особено дојде до израз со нејзиното формирање во Париз. Зашто, во оваа светска метропола, а и во околните места живеат повеќе од триста македонски семејства од сите делови на Македонија. Црковната општина „Свети Климент Охридски“ со своите членови и нивното организирано работење достојно и сестрано ја презентираат и афирмираат Македонија. А за тоа најзаслужни се сите членови на Управата на црковната општина, донаторите, како и познатите и непознатите пријатели на македонскиот род, кои им дадоа пријателска рака на Македонците што живеат во оваа пријателска земја“, вели Катин.

Во декември 1996 година, прославена е петгодишнината од формирањето на црковната општина „Свети Климент Охридски“ во Париз. По тој повод, а на покана на црковната општина, во Париз престојуваше и Славе Катин, во својство на заменик претседател на Републичката комисија за односи со верските заедници, како и Европскиот архиереј на МПЦ г. Горазд, кои имаа средби, како со македонскиот амбасадор, така и со надбискупот на епархијата „Свети Денис“ г. Оливие де Баранжер, како претставник на Католичката црква во Париз.

Ваквата духовна поврзаност на Македонците од Париз е во функција на зачувување на нивните вековни традиции, патриотскиот дух, обичаите, религијата и другите национални вредности донесени од Македонија, давајќи свој придонес во з bogатувањето на француско-македонските врски и соработката меѓу двата нарада, подвлекува Катин.

Како потпретседател на Републичката комисија за односи со верските заедници, во октомври 1998 година, Катин настапи и на симпозиумот одржан во Букурешт, Романија, на тема: „Слобода на религијата и верувањето во демократските општества“, во организација на Министерството за религија на Романија. Со својот оригинален и актуелен пристап кон оваа проблематика, тој предизвика големо внимание и интерес кај голем број учесници на овој научен собир.

На крајот на мај во 1999 година, Катин зема учество на научниот симпозиум на тема „Религијата на Балканот“, одржан во Ниш, Србија, со реферат за „Малите верски заедници и религиозните групи во Република Македонија“, во рамките на кој истакнува дека поголемиот број од малите верски заедници и религиозни групи регистрирани во Македонија, претежно им припаѓаат на протестантските цркви, а мал број на исламската и на хинду

религијата. Освен Евангелистичко-методистичката црква, која кај нас дејствува повеќе од 100 години, постоењето на другите мали верски заедници, односно религиозни групи, е од поново време, вели Катин.

Сите тие се делат на две групи. Во првата спаѓаат протестантските заедници кои постојат од пред распаѓањето на поранешната југословенска заедница, а во втората група, оние религиозни групи кои се формирани и пријавени во Министерството за внатрешни работи по осамостојувањето на Република Македонија. Така, во првата група се малите верски заедници: Евангелистичко-методистичката црква, Христијанската адVENTИСТИЧКА црква, Баптистичката црква, Христијанската заедница на Еховините сведоци, Христовата црква - Браќа и Пентакосната црква. Во втората група се Евангелската црква, Конгрешанска црква, Прахристијанската црква, Новата апостолска црква, Главниот одбор на Христијанската адVENTИСТИЧКА црква, Христијанската заедница - Светилник, Вајшнавската верска заедница, Исламската тарикатна заедница, Исламската бекташка заедница, Хари Кришна и Сатја Саи - Центар.

По бројот на верниците, верските објекти, свештениците и верските службеници, овие верски заедници се осетно помали од Македонската православна црква, Исламската заедница и Римокатоличката црква. Малите верски заедници во Република Македонија имаат околу три илјади верници, заедно со пасивното членство (малите деца и старите луѓе). Доколку пак, нивното дејствување се гледа од аспект на активното учество во верските работи и обреди, тогаш за нив може да се каже дека се многу поактивни од поголемите верски заедници. Тоа особено е изразено во издавачката и информативната дејност, мисионерството, посетата на верници-те во нивните домови, големата грижа за старите луѓе и

децата, развивањето на хуманитарната дејност, честите патувања во странство и катадневното примање на нивни хиерархиски старешини од центрите во Европа, Америка и Азия, стекнувањето со нови верници, растурањето на печатени работи и одржувањето на верска поука и други црковни активности, истакнува Катин.

Неговиот реферат на овој симпозиум е преведен на английски јазик и објавен во „Зборникот“ на Универзитетот во Ниш, во јуни 1999 година.

Освен преокупациите со иселеништвото и односите меѓу државата и црквата, предмет на научно-истражувачка опсервација на Катин се и Македонците во соседните земји, односно на Балканот, состојбите во цивилното општество, македонските ослободителни движења, егзодусот на Македонците од егејскиот дел на Македонија, прашања поврзани со применетата лингвистика, културната соработка меѓу народите и други теми од областа на религијата, новинарството, историјата итн. со кои настапил на симпозиуми во земјата и странство. Исклучок се неколку негови предавања на английски јазик за историскиот развој на Македонската православна црква, одржани на Универзитетот „Беазичи“, односно на Институтот за модерна турска историја „Кемал Ататурк“ во Истанбул, Република Турција, во ноември 2000 година, на покана од оваа институција.

Од 13 до 15 ноември 2002 година Катин учествува и на Економскиот форум на Централно европската иницијатива (ЦЕИ) кој се одржа во Скопје, во рамките на Програмата „Туристички митолошки водич - Дунав низ Србија, по трагите на Херкуловите вратоломии“. На Форумот настапи со реферат на тема: „Духовната цивилизација на Лепенски вир кај железната порта“ (Гердап). Во овој Проект се вклучени академик д-р Антоније Шоклев – Дончо, д-р Иван Шоклев, м-р Никола Шбат,

Даниела Вичентиевик, сите од Белград и Славе Николовски - Катин, од Македонија. Неговиот реферат поднесен на англиски јазик, предизвика голем интерес и внимание кај бројните учесници на Форумот од Југоисточна Европа.

На 12 март 2003 година Катин зеде учество и на со-ветувањето на тема: „Верските заедници и религиозни групи во Република Македонија – состојби и перспективи“. Настапувајќи со реферат на тема: „Законското регулирање на религијата во Македонија“, тој нагласува дека: „И покрај тоа што религијата е одделена од државата, во земјата е загарантирана слободата на вероисповеста, бидејќи спроведувањето на верата е приватна работа на човекот. На граѓанинот не можат да му бидат ускратени правата што ги има според Уставот и Законот. Во исто време, пак, граѓанинот не е ослободен од обврските што ги има според Уставот.

Верската карта на Република Македонија ја карактеризираат повеќе облици на здружување со доминација на Македонската православна црква. Покрај Македонската православна црква, денес на оваа територија постојат и дејствуваат дваесетина поголеми и помали цркви, верски заедници и религиозни групи, што претставува нејзино своевидно богатство. Таа разноликост на вероисповести ја наметна потребата од донесување на Закон со кој ќе се дефинира и определи нивното место во новото општествено-политичко уредување, ќе се обезбеди демократски пристап за нивно дејствување и ќе се овозможи увид во нивниот делокруг, со што на демократски основи ќе се воспостави релацијата Држава – Црква“, вели Катин.

Катин активно учествува и во подготовката на **Азбучникот на македонската енциклопедија**, во редакцијата на МАНУ. Неговиот прилог опфаќа податоци за

нашето иселеништво во САД, Канада, Австралија и Европа, манастирите и црквите, информативните гласила, организациите и асоцијациите на Македонците во овие држави и други податоци за македонската дијаспора.

Со оглед на неговиот широк спектар на проучувања и увид во состојбите поврзани со иселеништвото, Катин објавува и голем број трудови на разни теми, публикувани во стручните списанија и во зборниците на разни друштва за наука и култура, во земјата и странство. Само за македонскиот емигрантски печат во дијаспората, во разни периоди објавил повеќе прикази. Во рамките на списанието „Литературен збор“ и други стручни списанија објавил аналитички прилози за македонско-италијанските односи; за македонските доселеници и нивните образовно-културни процеси во МПЦ „Свети Климент Охридски“ во Торонто, Канада; за поврзаноста и соработката на македонските иселеници во САД со Македонија по Втората светска војна, преку весникот „Народна волја“, за „Македонски весник“ од Сиднеј, како значаен информатор на Македонците во Австралија; за македонските радио и ТВ часови во дијаспората; за Македонската православна црква и нејзините црковни општини во прекуокеанските земји; за Македонците во Пиринска Македонија; за весникот „Македонска искра“ во Австралија; за придонесот на Македонците во развојот на мултикултурата; за креолизацијата на говорот на македонските доселеници во Канада; за Хаци Павел Граматиков - Божигробски и неговата улога во македонскиот културно-национален развиток, за донаторството на Антон Димитров од Гевгелија, кој живеел во САД итн.

Текстови на овие теми се објавени во 56 стручни списанија во земјата и странство, меѓу кои, голем број и во ревијата „Македонија“ што ја издаваше Матицата на иселениците од Македонија, односно Агенцијата за

иселеништво на Македонија. Прилози од ваков карактер, Катин објавил и во македонските гласила во САД: „Македонски збор“ од Детроит, во Торонто: „Климентов збор“, „Духовна искра“, „Обединета Македонија“, „Нова Македонија“ и „Македонија“, во гласилата во Австралија: „Искра“ од Аделаид, „Нова доба“ и „Повод“ од Сиднеј, „Австралиско-македонскиот неделник“ од Мелбурн, во „Македонска мисла“ и „Наш свет“ од Перт; во гласилата на Македонците во Европа: „Македонски весник“ од Гетеборг и „Татковина“ од Данска, но, и во сите македонски весници во земјата, кога станува збор за настаните во овие држави, поврзани со македонските иселеници.

Оние што некогаш ќе го истражуваат публицистичко-научното и журналистичкото дело на Катин, веројатно ќе успеат од неговата богата продукција да ги извлечат сите елементи, битни за согледување на него-виот придонес за македонската кауза во планетарни рамки. Имам чувство, дека не само ние, како негови современици, туку и тој самиот, како динамичен истражувач, не е свесен докрај за она што го создал како историја за македонската нација и држава, видена и доживеана низ призмата на македонската голгота.

в дел
дострели на
информационно-
пропаганден план

- АКТИВНА ИНФОРМАТИВНА ДЕЈНОСТ

- АМЕРИКАНСКИ ДИЗАГОНАЛИ
- КАНДСКИ ВЕРТИКАЛИ
- АВСТРАЛСКИ ХОРИЗОНТИ
- ЕВРОПСКИ КАЛЕНДОСКОП
- БАЛКАНСКА РАЗГЛЕДНИЦА
- ПРОМОЦИИ ВО САД И КАНДА

АКТИВНА ИНФОРМАТИВНА ДЕЈНОСТ

Паралелно со државничките обврски и публицистичките активности, Катин остварува динамичен биланс и во сферата на информативно-пропагандната дејност. Како професионален новинар, висок функционер во новинарската организација и носител на највисокото признание за врвни дострели во оваа сфера, до 2001 година, зад себе оставил преку 1.850 новинарски текстови, објавени на македонски и на английски јазик во 12 весници и списанија во Македонија и околу 13 во Австралија, Европа и во Канада. Во дел од нив, како акредитиран дописник, а во дел, како надворешен соработник. Преку информативните изданија Македонците во дијаспората ги запознава со најактуелните настани во Република Македонија, во сите сфери на животот, а во македонските весници и списанија објавува информации за активностите на Македонците во иселеништвото.

Како новинар Катин најдинамична соработка оствари со најголемиот и најпознатиот дневен весник „Нова Македонија“, во кој објави преку 700 текстови, од кои две третини се однесуваат на животот и работата на македонските иселеници, а останатите на настани во земјата од областа на културата и науката, репортажи од неговиот престој во соседните земји или за посетите, што често ги прави на САД и на Канада, а повремено на Европа и на Австралија. Нема настан во државите на тие континенти, кој останал надвор од видокругот на

Катин. Колку за илустрација, само неколку наслови: „Македонско катче во Охajo”, „Македонски парк во Мисисага”, „Македонски храм во Аделаид”, „Прв македонски храм во Америка”, „Во Торонто како дома”, „Светиклиментов храм во Шведска” итн. Стотици наслови на текстови како своевидно сведоштво за Македонците низ светот.

Преку 960 текстови на Катин се објавени во македонските дневни и неделни весници и списанија: „Вечер”, „Битолски весник”, „Просветен работник”, „Трудбеник”, „Бирлик”, „Просветена жена”, „Литературен збор”, „Студентски збор”, „Културен живот”, „Современост”, „Македонија” и други. Три години бил акредитиран допсник од Македонија за „Австралиско-македонскиот неделник” од Мелбурн. И тука негова ориентација се Македонците во светот, но и битните случаувања во земјата, од интерес за нив. Во македонскиот дневен и периодичен печат во дијаспората, Катин објавил преку 890 новинарски прилози, главно, во македонските изданија во САД, Канада, Европа и во Австралија. Во фокусот на неговото внимание, најпрвин се најдоа македонските радио и ТВ часови во Америка (за кои во нашава Република, речиси, и немаше поконкретни информации), за весникот „Македонски збор” од Детроит, за Црковната општина во Лос Ангелес, за донацијата, односно Фондацијата на Петар Стаматов, од Нориц, Илиноис и за други настани.

АМЕРИКАНСКИ ДИЈАГОНАЛИ

Од Катин дознаваме дека во Детроит живеат околу триесет илјади Македонци од сите делови на Македонија, но најмногу од Тетовско, Преспа и од Битолско, кои се сметаат за едни од првите доселеници на континентот. Денес тие претставуваат значаен фактор во

американското општество, негувајќи ги македонските традиции и култура. Покрај весникот „Македонски збор“, дејноста на издавачката кука „Илинден“, Билтенот на МПЦ „Света Богородица“, во Детроит се емитувале пет радио и два телевизиски часа на македонски јазик, а таков радиочас се емитува и во рамките на МПЦ. Тие се значајни информатори и можност за презентирање на музичките, фолклорните и другите вредности на иселениците.

Весникот „Македонски збор“ започнал да излегува од август 1977 година, во издание на американско-македонската издавачка кука „Илинден“, прво како месечник, а потоа како дневен весник, на 16 страници обичен формат. Преку него се афирмирале многу наши деловни луѓе од САД и од Канада, кои го помагале неговото излегување, со цел да биде вистински информатор на македонските иселеници. Калифорнија е една од најбогатите и најгусто населени држави на САД. На тие питоми простори, по должината на Пацификот, за првпат пристигнале Македонци, претежно од Беломорска Македонија, Гостиварско и од Битолско, кон крајот на деветнаесеттиот и почетокот на дваесеттиот век, насељувајќи се главно во Сан Франциско, Лос Анѓелес, во Калифорнија и во Портланд, во Орегон. Меѓу нив има голем број интелектуалци и деловни луѓе од македонско потекло кои играат значајна улога во тамошното општество, вели Катин во својата статија во „Нова Македонија“ од 15 јули 1991 година.

Македонските иселеници во САД, нивната поврзаност и соработка со Македонија по Втората светска војна, преку весникот „Народна волја“, е посебна преокупација на Катин, кој за овој бугарско-македонски весник, објавува студиозна анализа во македонското списание „Литературен збор“, во која истакнува дека

Македонците до Втората светска војна во САД не можеле да формираат свои весници и други гласила од причини што им припаѓале на етничка група која зад себе немала формирано држава, каква што имаа Бугарите. Од тие причини, до создавањето на Република Македонија, морале да ги користат гласилата на бугарската етничка заедница во САД.

Внимание заслужува и македонскиот радиочас во Њујорк, кој се емитува непрекинато од 1971 година, трипати неделно, преку Градската радиостаница, а од 1975 година и едночасовна телевизиска програма на македонски јазик. Програмите обилуваат со информации за македонската колонија во Њујорк, со вести од Татковината, литературни прилози, историски осврти, репортажи за Македонија и други занимливи прилози. Голем број од Македонците што службено престојуваат во оваа светска метропола, се чести гости на радиочасот. Оттука и зборовите „Добродојдовте во Њујорк“ често се слушаат на емисиите, кои се силна и нераскинлива врска со Татковината, нагласува Катин.

Освен Фондацијата на Атанас Близнаков, формирана во 1977 година на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“, наменета исклучително за стипендии на студенти од Скопскиот универзитет (преку конкурс), преокупација на Катин се и донациите на македонските иселеници Петар Стаматов и Антон Димитров. Првиот од битолското село Смилево, кој родното огниште го напуштил уште во 1920 година, насељувајќи се во градот Нориц, во државата Илиноис во САД, а вториот - од Гевгелија, кој целиот свој живот го минал во Њујорк. Нивните донаци за Македонија, од Стаматов 250.000 долари, а од Димитров 120.000 долари, се резултат на нивната љубов кон Татковината, кон родното огниште, стимулирана од нивните посети на дедовската земја.

Фондацијата „Петар Стаматов“ е формирана во 1989 година во рамките на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје, а донацијата на Антон Димитров е подарена на Општинското собрание на Гевгелија.

Портретите на овие двајца истакнати македонски патриоти се насликани во делото на Катин под наслов „Македонски иселенички паноптикум“, во кое не го заобиколува ни Владимир Ралев, а и други Македонци кои го следат гестот на Близнаков. Катин очекува дека во иднина овие фондации ќе бидат поттик (како патриотски гест) и други македонски иселеници да придонесат за развојот и афирмацијата на македонските национални институции, какви што се Академијата на науките и уметностите, Народната и универзитетска библиотека „Свети Климент Охридски“, Македонскиот народен театар и други.

Широкиот спектар на активности на информативно-пропаганден план кај нашите иселеници во САД, во значителна мерка придонесе да бидат елиминирани странските пропагандни влијанија и да јакне патриотското единство меѓу Македонците во дијаспората.

КАНАДСКИ ВЕРТИКАЛИ

Со оглед на тоа што Катин емотивно е врзан за Канада, во која и самиот, како иселеник, престојувал неколку години (што е и сосема природно) од целиот негов иселенички опус, поголемиот дел се однесува за оваа земја, во која живеат и работат преку 100.000 Македонци, концентрирани во Торонто, Хамилтон, Виндзор, Мисисага и во други градови. Оттука и неговата информативно-пропагандна дејност, од Македонија кон Канада и обратно, главно, концентрирана е на активностите на МПЦ „Свети Климент Охридски“, на организацијата

„Обединети Македонци“, Литературното друштво „Браќа Миладиновци“ (чиј почетен член е и тој), Клубот на пензионерите (Старскиот дом), а особено на информативните гласила, како што се радиочасот „Глас од Македонија“, основан уште во далечната 1976 година, весниците „Климентовиот збор“, „Духовна искра“, „Обединета Македонија“ и „Македонија“ од Торонто.

Под наслов „Взајемност на корените и традициите“, во „Македонскиот алманах“ од 1995 година, Катин објавува мала студија за македонските православни црковни општини во Канада, во која ја дава иселеничката генеза на Македонците во оваа земја на северноамериканскиот континент, со фазите на нивната адаптација и афирмација на овие простори. Според него, промените во социјалната и професионалната структура на нашите иселеници, се појавуваат во периодот по шеесеттите години, кога доаѓаат до израз нивните забележителни резултати во областа на образоването, економијата и културата, што придонесува за нивната интеграција во новото општество. Не помал придонес на овој план имаат и македонските православни црковни општини во наведените градови, односно црквите, како што се, „Свети Климент Охридски“, „Свети Никола“, „Свети Илија“, „Свети Димитрија“ и „Свети Наум Охридски“. Всушност, по прогласувањето на автокефалноста на МПЦ во јули 1967 година, таа направи силен продор меѓу бројното македонско иселеништво во Канада, вели Катин.

Важна улога на овој план има и организацијата „Обединети Македонци“, како национално-културна асоцијација на Македонците, која се потврди и како еден од основачите на црковните општини. Катин е нејзин почетен член. Едно од позначајните гласила во Канада бил весникот на МПЦ „Духовна искра“, кој се експонирал како духовен обединител и афирматор на македонската

национална историја, јазик, култура и религија, тесно поврзан со МПЦ во Македонија. Ова гласило започнало да излегува уште во 1981 година, за во наредните три години, колку што излегувал, да одигра значајна улога во македонската заедница во Северна Америка. Во „Иселеничкиот алманах“ од 1987 година, Катин ја објавува кусата, но богата историја на овој весник, што ќе остане трајно сведоштво за целосното и објективно информирање на македонските иселеници, не само за сите нивни поважни активности, туку и за врските со старата татковина - Македонија, во тој период.

Значаен гласник во Канада и афирматор на македонската вистина е и весникот „Македонија“, огледало на актуелните настани кај Македонците во дијаспората, во Република Македонија, на Балканот, во Европа и во светот, истакнува Катин. Тој на овој весник и неговата улога му посвети значаен простор во весникот „Нова Македонија“, особено по повод петгодишнината од неговото излегување. Од денот на неговото појавување во ноември 1984 година, до неговиот петгодишен јубилеј, биле отпечатени 60 броеви, исполнети со информации за богатиот национален културно-просветен и спортски живот на нашите иселеници, за состојбите во Република Македонија и пошироко. Според оценката на Катин, овој весник е еден од ретките вистински иселенички гласници и информатори на сè што е македонско. Весникот „Македонија“ излегува и денес, а во него Катин редовно има по еден текст. Во 2002 година ги објави во продолженија неговите патувања во Израел.

Освен „Македонија“, во Торонто излегува и весникот „Обединети Македонци“, списанието „Македонска мисла“, а се еmitуваат три радио и два телевизиски часа на македонски јазик, чиј гостин во повеќе наврати бил и Славе Катин. Меѓу нив посебно место зазема радиочасот

„Глас од Македонија”, кој постои 22 години и се смета за еден од најзначајните во дијаспората, вели Катин во својот аналитичен осврт, објавен во „Нова Македонија”, во 1991 година. Тој истакнува дека уредникот и водителот на емисијата Драгица Лапајковска - Белчевска е добитник на наградата на Здружението на новинарите на Македонија за новинарство, надвор од татковината. „Ова големо признание е заслуга, не само за мојата работа како уредник и водител на радиочасот во Торонто, туку таа е дело на сите македонски новинари во овој град. Зашто ние во дијаспората, Македонија ја носиме длабоко во срцата и сè што правиме е со цел да ја афирмираме дедовската земја, нашиот измачен и разделен македонски народ. Се бориме да го зачуваме мајчиниот јазик, традициите и обичаите. Сакаме да бидеме дел од македонската вистина и да го продолжиме делото на Мисирков, Миладиновци, Делчев, Рацин, Конески”, истакнува таа по овој повод на средбата со Славе Катин во Торонто.

Потсетувајќи дека првите пробни радио-емисии на македонски јазик во овој град се направени уште во 1958 година, а во 1960 година започна со работа првиот македонски радиочас, Катин истакнува дека во септември 1975 година започна еmitувањето и на првиот ТВ час на македонски јазик во Канада, под наслов „Македонски дневник”, кој подоцна, со воведувањето на мултилингвистичката телевизија, беше достапен за сите Македонци во Канада. Во последните три децении се отворени бројни радиочасови на македонски јазик во повеќе градови на Канада каде што се доселиле Македонци.

„Домот за стари лица во Торонто е прва значајна македонска хуманитарна институција од овој вид во Канада, во која голем број Македонци од разни делови на

Македонија се собрани под еден покрив, како големо семејство. Овој Македонски центар, како што уште и го викаат, е добротворна корпорација на провинцијата Онтарио, чии акционери се Канаѓани од македонско потекло. Прв претседател на Извршниот одбор на ова канадско-македонско место, бил познатиот македонски бизнисмен Џон Битов, кого поради своето донаторство, углед и влијание го нарекуваат „прв граѓанин на македонската колонија во Торонто“, вели Катин во својата статија за десетгодишнината на овој Дом, објавена во „Нова Македонија“ во октомври 1989 година.

Во македонската колонија во Торонто се наоѓа и Литературното друштво „Браќа Миладиновци“, формирано во март 1988 година, кое дејствува во составот на МПЦ „Свети Климент Охридски“ од овој град. Во него членуваат значителен број македонски доселеници, талентирани литерати. Како резултат на неговите значајни активности, но и по иницијатива на Катин, покренато е списанието „Литературна мисла“, во чиј прв број биле застапени со творби повеќе членови на Друштвото. Неговиот подем, бил иницијална каписла и за подемот на издавачката дејност, која, почнувајќи од публикацијата за „Македонските емигранти во Канада и нивното потекло“, набрзо се збогатува и со монографиите за селата Ошчима, Желево и Баница, Леринско, со книгите „Македонски народни приказни од брегот на Пресланското Езеро“, од Славе Јанкуловски - Грчевски и „Македонски народни приказни“ од Фото Томев, со делото за „Македонските православни црковни општини „Свети Климент Охридски“ од Торонто, „Свети Наум Охридски“ од Хамилтон и „Свети Никола“ од Виндзор, со изданието на македонската фолклорна група „Селани“ под наслов „Збир на текстови за историјата и културата на Македонија“, потоа со „Првиот брајчински календар“ и моно-

графијата „Прикаски за Балчор“ од Ѓорѓи Стојчев, истакнува Катин во неговата статија во „Нова Македонија“.

Пишувајќи за богатата активност на нашите иселеници во Америка и Канада, тој не ги заобиколува ни Илинденските иселенички празнувања, во рамките на кои посебно се задржува на „Илинденскиот пикник“ во Торонто, како една од најзначајните и најмасовните манифестации во дијаспората. Тема на неговото перо се бројните црковни осветувања, полагањето камен-темелници на новите духовни храмови и одржувањето на национални, културни, духовни, црковни и други манифестации за време на Илинденските празнувања кај Македонците во САД и Канада. Само „Илинденскиот пикник“ во Торонто се одржува повеќе од четири децении, ако се има предвид дека е започнат во 1959 година од група Македонци, членови на националната организација „Обединети Македонци“, претежно од егејскиот дел на Македонија.

Колку емотивно Катин е врзан за Канада, покажува и фактот што на 12-от меѓународен симпозиум за Балкански фолклор, кој се одржа во Охрид во јули 1994 година, настапи со реферат за „Македонската фолклорна група „Македонка“ од Торонто“.

Австралиски хоризонти

Информативно-пропагандната дејност на Катин кон Австралија особено е интензивна во осумдесеттите и деведесеттите години на минатиот век, кога работи како акредитиран дописник од Македонија на „Австралиско-македонскиот неделник“, еден од тогашните три најголеми и највлијателни весници на овој континент, но и како соработник на „Македонски весник“ и на списанијата „Искра“ и „Повод“. Во нив тој објавува статии,

уводници и коментари за најзначајните настани во Република Македонија. Во „Австралиско-македонскиот неделник“ негова е рубриката „Новини од Македонија“, во која, секогаш на насловната страница (во 1988 година, на пример) објавува текстови за „Струшките вечери на поезијата“, за манифестацијата „Славејче“, како празник за најмладите; за „13 Ноември“ - Денот на ослободувањето на Скопје; за големиот јубилеј на Радио Скопје - 44 години од постоењето; за филмската манифестација „Манакиеви средби“, која секоја година се одржува во Битола; за работата на Одборот за заштита на македонскиот јазик; за научниот собир за поетот Мите Богоевски, но и за акцијата на Матицата на иселениците и Народната и универзитетска библиотека „Свети Климент Охридски“ за собирање книги за иселениците од Македонија; за мирните демонстрации во Скопје, одржани пред Грчкиот конзулат, против асимилаторската политика на грчката Влада и за други настани.

Во 1989 година во „Австралиско-македонскиот неделник“ ги објавува реакциите на граѓаните на Македонија за дискриминаторскиот однос на грчките власти кон македонските универзитети. Имено, со декрет тие престанаа да ги признаваат македонските универзитети во Скопје и Битола, наводно поради поширокото меѓународно непризнавање на македонскиот јазик, што фактички претставува негирање на македонската држава и македонскиот народ, воопшто. Истиот месец, како новини од Македонија во тој период, Катин известува и за одржаните печалбарски денови во Вевчани, под мотото „Туѓината пуста да остане“, која таа година беше во знакот на педесетгодишнината од објавувањето на збирката „Бели mugri“, од македонскиот поет Кочо Рачин, како и педесетгодишнината од изведбата на првата театрска претстава на македонски јазик во Вевчани - драмата „Лечалбари“ од Антон Панов.

Во февруари истата година Радио Скопје го прослави својот значаен јубилеј - 44 години од постоењето. По тој повод, Катин во Неделникот дава кус историјат на развојот на Македонското радио, кое својата програма на македонски јазик започна да ја еmitува на 28 декември, со преносот од Второто заседание на АСНОМ. Така, во изминатите 44 години слободен живот во Македонија, на програмата на Радио Скопје, вградени се сите стопански, културни и општествени вредности, со што оваа државна информативна куќа израсна во средство за најмасовна јавна комуникација и со белези на национален, општествено-политички и културен систем од посебно значење за Република Македонија.

Во „Новините од Македонија“, во јуни 1989 година, се најде и коментарот на Катин за дваесетгодишниот јубилеј на НИО „Студентски збор“, во кој истакнува дека оваа значајна македонска издавачка куќа, покрај истиотимениот весник, разви и богата издавачка дејност, која за дваесетгодишното постоење на куќата, објави повеќе од 300 наслови, меѓу кои универзитетски учебници, книжевни и публицистички дела од општествените науки, националната историја, техниката, медицината и други области. Додека пак во весникот „Студентски збор“, со повеќе од 80 рубрики, соработувале преку 600 имиња (како надворешни соработници) а од него излегле преку 200 новинари, кои денес работат во сите дневни весници, списанија, агенции и ТВ станици во Република Македонија.

Во септемвриското број на Неделникот од 1989 година, Катин известува за пријатните фудбалски доживувања меѓу Македонците во Канада, односно за фудбалскиот турнир на националната Прва лига на Канада, на кој учествувал и фудбалскиот клуб „Македонија“ од Торонто. Покрај убавата и привлечна игра, особено е

впечатлив поразот на грчкиот клуб „Панхеленик“ од фудбалската машинерија на „Торонто Македонија“, во присуство на голем број Македонци од сите делови на Македонија. Под наслов „Една е Македонија за сите Македонци“, во февруарскиот број од 1990 година, Катин се осврнува на големиот народен собир во Скопје за правата на Македонците во Бугарија, Грција и во Албанија, на кој се собраа преку 150.000 граѓани, баракијки слободно изразување на нивниот национален и културен идентитет. Само еден месец подоцна, во март истата година, Катин известува за уште еден друг собир на Македонците, овој пат во Софија, на кој тие демонстрираат против бугарската власт, која ги негира нивните права и слободи, како припадници на македонскиот народ. Со паролите „Да живее Македонија“, „Дајте им права на Македонците“, „Се гордееме што сме Македонци“, мирните демонстрации на Македонците од Софија завршија со предавањето петиција на Бугарската влада, која беше испратена и до Обединетите нации, истакнува Катин.

Тековната 1990 година „Австралиско-македонскиот неделник“ ја започнува со интервјуто со Славе Катин, под наслов „Лоборник на македонската истинка“, во кое тој одговара на повеќе прашања, меѓу кои и за неговото мислење за Неделникот со кој соработува како акредитиран новинар од Скопје, за македонскиот печат во дијаспората, за неговите врски со иселеништвото, за неговата преведувачка активност, за шпекулациите што се прават со античките Македонци, особено со Филип и со Александар Македонски и за неговиот престој во Канада и во САД.

Во „Македонскиот иселенички алманах“ Катин поместува свој осврт за водителите на македонските радиочасови во дијаспората под наслов „Со оро и песна, тагата е лесна“. Осврнувајќи се на Австралија, истакнува

дека македонските радиочасови во оваа земја започнале да се емитуваат повремено, веднаш по Втората светска војна, а од 1975 година започнува нивното поинтензивно и поорганизирано функционирање. Таа година стартува со работа македонскиот радиочас, кој и денес се емитува во рамките на Етничкото радио, а подоцна и во Мелбурн и во други градови на петтиот континент.

На 8 декември 1991 година, на денот на свети Климент Охридски, во Мелбурн беше отворена Библиотека што го носи неговото име, со фонд од 22.000 книги, прва од ваков вид во македонското иселеништво. Овој значаен културен настан е остварен во рамките на активностите на Организацијата за социјални и етнички прашања „Александар - Делчев“ од Мелбурн, а збогатен со присуството и обраќањето на македонистот Славе Николовски – Катин.

Во „Алманахот“ од 1986 година, Катин се осврнува на списанието „Искра“, кое, како гласник на македонското единство, излегува во Аделаид. Се печати на македонски и на английски јазик и претставува вистински светилник и афирматор на македонската култура и јазик, го развива и подига националното сознание кај Македонците во иселеништвото, а во исто време го збогатува мозаикот на австралиската мултикултура. Катин се задржува на првите три броја на ова списание, кое се појавува за првпат во 1983 година, со новоформираното Македонско културно друштво „Искра“, како негово и гласило на Македонската православна општина за Аделаид, Јужна Австралија.

Во 1988 година, Катин во „Нова Македонија“ објавува исцррен приказ за улогата и значењето на „Македонски весник“ од Сиднеј, кој се афирмира како едно од најзначајните гласила во Австралија. Се печати на македонски литературен јазик и претставува афирматор

на литературата и културата на македонскиот народ. Натаму, се задржува на содржината на весникот во текот на неговото тригодишно излегување, од 1985 до 1988 година, кога објавува низа значајни активности на Македонците во Сиднеј, за нивното КУД „Илинден“, за членовите на Литературното друштво „Григор Прличев“ и други прилози од областа на културата, историјата и животот на Македонците во Австралија.

Во март 1991 година Литературното друштво „Григор Прличев“ и списанието „Повод“ од Сиднеј, се централна тема на освртот на Катин во „Нова Македонија“, под наслов „Белег на македонската култура“. Друштвото е формирано во 1978 година, кога и списанието „Повод“, како негов орган, со цел да го негува македонскиот литературен јазик и да ги афирмира културните дострели на Македонците во Австралија. Со формирањето на друштвото и издавањето на списанието, набрзо, со помош од Македонија, е формирана и библиотеката „Григор Прличев“. Како резултат на овие активности, успешно се остварува и богата издавачка дејност, во рамките на која се издадени повеќе дела на македонски автори од оваа земја.

Пишувајќи за иселеничката историја, во ноември 1999 година, во „Нова Македонија“, Катин се осврнува на првиот иселенички весник во Австралија - „Македонска искра“, кој започнал да се печати на 11 октомври 1946 година во Перт. Како орган на Македонско-австралискиот народен сојуз (МАНС), во почетокот излегувал еднаш месечно, а потоа и како двоброј. Повеќе од една година се печател во Перт, а потоа во Сиднеј, а од 1952 година во Мелбурн. Од 600 примероци во почетокот, неговиот тираж, во наредните години, неколкукратно се зголемил. Го уредувале Македонци од егејскиот дел на Македонија со текстови на македонски јазик, а се

растурал, не само во Австралија, туку и во Америка и Канада, каде што одиграл значајна улога во поттикнувањето на македонските иселеници да започнат со издавањето весници и списанија на македонски јазик, истакнува Катин.

Есента 2000 година, во ревијата „Македонија“ на Агенцијата за иселеништво, Катин објави возбудлива информација според која Владата на Македонија, на опожарената Македонска православна црква „Свети Ѓорѓи и Пресвета Богородица“ од Епинг, предградие на Мелбурн, ѝ подарила владички трон, изработен во одделението за резба на „ЕМО“ од Охрид, според примерокот на владичкиот трон во манастирот „Свети Јован Бигорски“. Тронот со капата и крстот е висок 3,9 метри, широк 1,1 метар, а длабок 1,12 метри (заедно со крајот на скалилата). На него работеле повеќе истакнати мајстори-копаничари, кои пред тоа го изработиле иконостасот на црквата „Свети Никола“ во Кентон, Охајо. Истовремено, Агенцијата за иселеништво, сочувствувајќи со болката на македонските верници во Мелбурн, на оштетената црква ѝ ги подарила и иконите „Пресвета Богородица со Исус Христос“ и иконата „Благовестие“, вели на крајот на својот рапорт за овој настан од Македонија, Славе Катин.

ЕВРОПСКИ КАЛЕНДОСКОП

Од почетокот на 1998 до 2002 година, Катин интензивно соработува и со македонските информативни гласила во Европа. Во мартовскиот број на „Македонски весник“, во издание на Македонците од Гетеборг, Шведска, Катин објавува коментар по повод 77-годишнината на тајниот договор помеѓу Бугарија и Србија за поделба на Македонија (13 март 1912 година) под наслов

„Трагична судбина на еден народ“. Седум месеци пред почетокот на Првата балканска војна, со овој Договор Бугарија го „резервирала“ Источниот и Западниот дел на Македонија, јужно од линијата Велес - Охрид, а Србија Западна Македонија. Во тие денови бугарските и српските воени кругови сметале дека „здружени“ Бугарија и Србија ќе можат сами со своите 600 илјади војници да го решат „македонското прашање“. Во тоа време Македонија беше „главната причина за искреното разбирање на Србија и Бугарија“, истакнува Катин, „кој инаку започна уште во 1904 година, кога е склучен Српско-бугарскиот договор со кој е извршена поделбата на сфирите на влијание во Македонија“.

Истата година, меѓу бројните информации што Катин ги објави во македонско-европските информативни изданија, посебно внимание заслужува неговиот прилог во јунскиот број на „Македонски весник“ за 45-годишнината на „Нова Македонија“, како гласило на македонскиот народ и огледало на Македонија во земјата и светот, но и темелник на македонското новинарство и националното достоинство. Во приказот за овој значаен јубилеј, објавен на првата страница на весникот, Катин прави ретроспекција на фазите низ кои мина „Нова Македонија“ од нејзиното формирање на 29 октомври 1944 година во Горно Врановци, до овој свечен број, кој отсликува еден исклучителен историски настан поврзан со создавањето на македонската држава.

Читателите на овој весник имаа можност, преку перото на Катин, да добијат побогати информации за поважните случувања во нивната Татковина. Освен за македонскиот саем на книгата, на кој беа изложени над 4.000 наслови, со амбиција за посеопфатна афирмација на македонската литература и култура во земјата и странство и се одржува секоја година во Скопје, Катин

своите читатели во Шведска ги информира и за 40-годишнината на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“, кој беше и остана жариште на образоването, науката и културата во Македонија. Првиот македонски Универзитет што го носи името на двајцата големи македонски и сесловенски просветители, го сочинуваат дваесет факултети, две виши школи, осум самостојни научни институти, два завода и четири организации. На денот на одбележувањето на овој голем јубилеј, на Универзитетот студираа 28.000 студенти, а дотогаш дипломирале 80.000, од кои 600 од странство. Со звање магистер или специјалист, се стекнале над 1.500, а доктори на науки станале вкупно 843. Универзитетот развива богата соработка со 27 универзитети во Европа, Азија и Америка. Посебно место во таа соработка зазема Семинарот за македонски јазик, литература и култура, кој веќе се разви во центар славистички центар на Балканот, познат и признат од светската научна јавност, подвлекува во својата информација во „Македонски весник“-господинот Катин.

Не помалку провокативен за шведските Македонци, е и прилогот на Катин за Единаесеттите „Манакиеви средби“ во Битола, меѓународен фестивал на филмската камера, на кој учествуваат најпознатите филмски сниматели од светот, од кои само еден ќе ја понесе златната плакета „Милтон Манаки“, а еден ќе стане добитник на наградата за животно дело. Овојпат носители на тие признанија беа Радо Ликон од Љубљана и Стипе Светиновик од Сараево, додека традиционалната награда на Ревијата за филм, радиотелевизија и естрада „Екран“, му припадна на македонскиот артист Киро Попов од Скопје.

Не помала е грижата на Катин и за информирањето на македонските читатели за состојбите во дијаспората.

Во 1991 година, на пример, објавува серија написи во најпознатиот македонски дневник „Нова Македонија“, за животот на Македонците во Шведска, Данска и во Германија. На 11 февруари пишува за „Македонски весник“ од Гетеборг, како сведоштво на македонската вистина. Прво почнал да излегува како периодична публикација на Македонското друштво „Гоце Делчев“ под името „Наш лист“, за потоа да го добие сегашното име и да се легитимира како афирматор на македонскиот литературен јазик и култура, но и како столб на информативната дејност на Македонците во Шведска воопшто. Во негови рамки се печатело и списанието за деца „Снегулка“, така што Македонците што живеат и работат во оваа земја, организирани во разни фолклорни, спортски и културно-просветни друштва и организации, како и во рамките на МПЦО „Свети Кирил и Методиј“, имаа можност преку „Македонски весник“ да се информираат за нивните активности, но и да го зачуваат својот национален дух и единство, продолжувајќи ги богатите македонски традиции и на овие европски простори.

Светицлиментовиот духовен храм во Малме, Шведска, „Свети Наум Охридски“ е тема на прилогот на Катин објавен во „Нова Македонија“. Во него се дадени најважните координати за согледување на животот и активностите на Македонците во оваа земја. Станува збор за исклучително религиозна и културно-просветна установа, која покрај верските обреди, организира и часови по национална историја, веронаука, компјутерски курсеви и други активности за сите возрасти, меѓу кои значајна улога игра женската секција. Црквата во соработка со Клубот „Македонија“, ги одбележува сите верски, историски и национални празници, кои претставуваат и празнување, зближување, другарување и зачувување на националниот идентитет на Македонците во

демократска Шведска, истакнува Катин за своите читатели во Македонија.

Клубот „Македонија“ и здружението „Преспа“ се главните места за собирање на преку пет илјади Македонци во Копенхаген. А од неодамна и списанието „Татковина“ е значајното информативно гласило за настаните во родната земја и за животот и работата во Данска, истакнува Катин во својот прилог „Во Данска како дома“, објавен во почетокот на годината во весникот „Нова Македонија“. Во оваа негова статија, наменета за македонските читатели, Катин дава сублимиран приказ за состојбите на дел од нашето иселеништво во оваа европска земја, преку кој се согледува и доживува сè она што е битно за нашите луѓе во Данска. Од првото нивно понајгласено организирање, кое започнало по седумдесеттите години, до формирањето на Клубот „Македонија“, училиштето на македонски јазик „Мите Богоевски“ во Копенхаген и училиштето „Кирил и Методиј“ во Барелуп. Потоа, формирањето на МПЦО „Свети Климент Охридски“, која има значајна улога во негувањето и зачувувањето на јазикот, културата и историјата на преку пет илјади Македонци, главно, од Преспа, Битолско, Кичевско и Скопско, како значајна етничка група во Данска.

Во фокусот на Катин се и активностите на македонската етничка заедница во Швајцарија. На 15 ноември 1999 година, во „Нова Македонија“ објавува текст во кој зборува за неговата посета на Македонската православна црковна општина „Света Богородица“ во Тичино, за време на прославата на Митровден, големиот христијански празник, посветен на свети Димитрија Солунски. На тој ден е формирана 28-та македонска православна црковна општина во Европската епархија, под име „Света Богородица“, која покрај МПЦ „Свети Наум Охридски“ во Цирих, е втора во Швајцарија. Затоа и со

право Македонците во Тичино со задоволство истакнале дека Митровден ќе им остане длабоко во сеќавањата и ќе биде забележан со големи букви во нивниот црковен живот, вели по овој повод Катин.

Катин ќе објави интересен приказ во „Нова Македонија“ и за Македонците во Германија, за Македонската православна црковна општина „Свети Спас“ во Хановер, во рамките на која Клубот „Илинден“ во Лацен е носител на сите облици на организирање на Македонците во оваа земја. Во Долна Саксонија тие започнале да се доселуваат во шеесеттите години. Тоа е период на вклучување во меѓународната поделба на трудот, на миграција на аграрното население во градовите, како и либерализација на политиката за времена или постојана работа во странство. Така, денес во Хановер, а особено во Лацен живеат повеќе илјади Македонци од сите краишта на Македонија, но најмногу од Кочанско, Битничко, Делчевско, од Тиквешиската, Крушевско, Прилепско, Скопско, Кичевско, Битолско и други места. Тие се ценети граѓани на Германија, кои со својата работливост, чесност и трудолубивост се покажале и докажале како вредна етничка група, вели Катин.

Катин не го заобиколува ни Минхен, односно баварската регија во која во седумдесеттите години на минатиот век, се доселиле поголема група Македонци, чиј број денес е неколкукратно зголемен, па се проценува дека во Минхен и околината живеат неколку илјади наши сонародници. Речиси со самото доаѓање во овој баварски политички, културен и стопански центар, Македонците се организираа во Клуб (1972 г.), кој по три години прераснува во Македонски културен центар „Илинден“, во чија активност во изминатите години се вклучени голем број наши луѓе. На одбележувањето на 25-годишниот јубилеј биле присутни преку 300 гости,

пред кои била изведена богата културно-уметничка програма. Најактивни во Центарот биле фудбалската екипа, играорната група, шаховската секција и некои други, чии членови биле домаќини на повеќе натпревари, турнири, средби и други активности, пишува Катин во „Нова Македонија“ во почетокот на 2001 година.

Македонските информативни гласила, пак, како подлистоци во грчките весници во источноДевропските држави, како што се „Нов живот“ од Букурешт, „Борец“ од Прага, „Нов лат“ од Ташкент, „Демократ“ од Вроцлав и „Народна борба“ од Будимпешта, одиграа огромна улога во зачувувањето на македонскиот јазик; во продлабочувањето на националниот дух и самобитноста, афирмирање на културните вредности на Македонците во новите средини и јакнење на единството меѓу нив. Нивната улога била незаменлива во продолжувањето на културните традиции на Македонците од Егејска Македонија, истакнува Катин, во својата студија за „Македонските гласила (подлистоци) во грчкиот печат во источноДевропските земји“, објавена во „Алманахот“ на Матицата на иселениците од Македонија во 1996 година.

БАЛКАНСКА РАЗГЛЕДНИЦА

Незаобиколни се и посетите на Катин на Егејска и Пиринска Македонија, на Албанија и Србија, за кои ги напишал своите најубави репортажи во кои зборува за животот на Македонците во овие соседни држави на Република Македонија, во кои, со Букурешкиот договор, останаа нејзините најубави делови. „Орлите над Габреш“, „На патот од Лерин до Воден“ и „Поглед од Пирин Планина“ објавени во списанието „Македонија“, орган на Матицата на иселениците од Македонија,

најдобро го потврдуваат тоа. Меѓутоа, во Габреш, на-место животот на Македонците, тој ги виде нивните ис-пустени куки, од кои извира тага, страв и ужас, а над него орлите како неми сведоци за направениот пустош по Граѓанската војна. Или, пак, селата на патот од Лерин до Воден: Арменоро, Баница, Русилово (родното село на Мирка Гинова) и Владово крај вештачкото езеро пред него и неговите прекрасни пејзажи, кои патувањето до Воден го прават вистинско доживување. Но, она што восхитува во Воден се неговите водопади, кои овој ма-кедонски град го прават како град од разгледница, еден од најубавите во нејзиниот егејски дел, пишува и опи-шува Катин, со стил што е само негова карактеристика, особено кога гази по оттуѓените делови на својата родна земја. Егејската голгота е возбудлива тема на неговиот фељтон под наслов „*Никулци од пеколот*“ објавен во вес-никот „Вечер“ по повод 40 години од егзодусот на де-цата бегалци од Егејска Македонија.

Една од репортажите за Македонците во Пирин-ска Македонија, ја започнува со неговиот прв допир со пиринскиот дел на Македонија. „Откако ја преминавме границата, се упативме по новиот пат за Горна Џумаја, денешен Благоевград. Вдолж границата висока ограда од бодливка жица. Во нејзината близина човек има чув-ство дека ништо не се случува од другата страна на Осоговските Планини. За голем број Македонци што живеат во пиринскиот дел на Македонија и во другите краишта на Бугарија, видиците престануваат тука, на границата, сред нивната поделена македонска земја“. А ја завршува со средбата со дедо Петре Анушев, гордиот Македонец кој љубоморно ја чува личната карта од времето кога во Бугарија беа признати правата на Македонците и кога во документите можеше да се внесе националноста Македонец.

Со не помала возбуда Катин пишува и за посетата во Банско на Пирин, за бројните средби со Македонците во овој град, чие постоење се споменува во турските документи од 1576 година. Нивната судбина е тесно поврзана со промените во бугарската политика, особено по смртта на Георги Димитров, во чие време, непосредно по војната, ги имаа сите национални права и слободи, свои училишта на македонски јазик и непрекинати врски со својата матична земја Македонија. По заминувањето на Димитров, состојбите со нив доживаја радикални промени, изразени преку негирањето на нивното национално потекло и отворање на процесите за нивна бугаризација. Ефектите од таквата антимакедонска политика се видоа при пописот на населението во Пиринска Македонија, каде од триста илјади, Македонците преку тој беа сведени на 15.000 или на уште помалку. Тезите дека тие се чистокрвни Бугари станаа доминантна политика на бугарските власти, од која не се отстапува до денес и покрај радикалните демократски промени, со напуштањето на еднопартијскиот систем и амбициите за вклучување во европските интеграции.

Во прилог на овие констатации е и репортажата на Катин од неговата посета на гробот на Јане Сандански во Пиринска Македонија, во која зборува и за градот Мелник, кој уште во времето на цар Самуил бил важен воен центар. Во неговата непосредна близина е селото Рожен, на чија висорамнина е изграден Роженскиот манастир, каде се наоѓа гробот на Јане Сандански.

Пишувајќи за Македонците во Албанија, Катин не може да го заобиколи фактот дека, иако по Втората светска војна, за разлика од Грција и Бугарија, оваа со-седна земја го призна постоењето на македонското национално малцинство на својата територија, сепак преку 60.000 Македонци во комунистичка Албанија, па сè до

денес, по распаѓањето на тој систем, не ги уживаат елементарните национални права. Освен некои промени на овој план во Мала Преспа, за останатите наши сонародници во Корчанскиот регион, Подгоречко и Голо Брдо, не може ни да стане збор за некаква еманципација.

Состојбата со Македонците во Србија е далеку по-добра, бидејќи тие ги уживаат речиси сите национални права, особено во регионите каде што се концентрирани. Располагаат со свои училишта на македонски јазик, со организации и друштва за негување на своите културни традиции и со право на работа во сите сфери на општествениот живот. Близкоста на македонскиот и српскиот народ и нивната соработка во донеодамна заедничката држава, придонесоа Македонците во оваа наша соседна држава да ги уживаат сите човекови права и слободи.

На прашањата поврзани со положбата на Македонците во Албанија и Србија, Катин му дава значителен простор во својата книга „Иселенички хоризонти“, посветена на Македонците во светот.

ПРОМОЦИИ ВО САД И КАНАДА

„По повод празникот посветен на македонскиот просветител и патрон на македонската православна црква „Свети Климент Охридски“, а во организација на Соборниот македонски храм што го носи неговото име и Литературното друштво „Брака Миладиновци“ (чиј член е и Катин), на 8 декември 2002 година, во Торонто, Канада, се одржа значајна културна семакедонска манифестација. Во големата сала на храмот, а во присуство на неколку стотини членови на македонските православни црковни општини, на бројни македонски друштва и асоцијации, бизнисмени, македонски дипломати и

видни граѓани на културната јавност од метрополата Торонто, беше претставено творештвото на хроничарот на македонското иселеништво, Славе Николовски Катин. Тогаш беа промовирани неговите најнови двојазични дела (на македонски и на английски), публикациите „Македонците во САД и во Канада“ и „Монографијата за познатото македонско семејство Јановци“, истакнува Даринка Даневска во својата информација објавена во јавните гласила на Македонците во Канада и во Република Македонија. Оваа значајна манифестација ја отвори претседателот на црквата „Свети Климент Охридски“, Чим Шарковски, интелектуалец од Канада.

Делото „Македонците во САД и во Канада“, истакнува таа, е капитално дело на публицистот Славе Катин, во кое е фокусирана македонската иселеничка голгота од крајот на XIX век до денес. Неговата промоција ја направи познатиот македонски академски сликар од Торонто, Ѓорѓи Даневски. Во своето излагање тој истакна дека: „Делото на Катин е драгоцен, репрезентативно и сенсиленичко, кое остава трајни сведоштва за бурниот историски развој на Македонците од сите делови на Македонија на североамериканскиот континент. Истовремено, делото на Катин претставува значаен прилог кон македонската книжнина, историографија и вистина, зашто тоа зборува за организираното живеење, постигањата на македонските иселеници на национално, верско, културно, образовно и спортско поле. Исто така, во него се претставени напорите и борбата на Македонците за одбрана на нашиот национален идентитет, традициите и обичаите, кои извираат од нашите библииски корени. Затоа, со право оваа книга може да се нарече Библија за судбината на Македонците во САД и Канада“, истакнува Даневска.

„Посебен акцен во ова капитално дело на Катин за Македонците на североамериканскиот континент е

ставен врз македонските православни цркви, манастири и црковни општини, како и на македонските организации, друштва, медиуми, клубови и друг вид асоцијации што Македонците ги формирале во период од над сто години. Со тоа се заокружува една значајна страница за македонската вистина и се осветлува историскиот и развојниот пат на Македонците на овие демократски и многунационални простори", истакнува Драгица Белчевска, водител и уредник на македонскиот радиочас „Глас од Македонија", од Торонто.

За Монографијата, пак, на доблесното македонско семејство на Петар, Марко и Васил Јановски, кое е познато и признато во македонската комуна во Торонто, а чии корени се од селото Велушина, Битолско, зборуваше претаставрофорот Јован Босеовски, свештеник од црквата „Свети Климент Охридски". Во своето пригодно обраќање, свештеникот Босеовски рече: „Луксузната двојазична монографија Јановски е прво дело од ваков вид во иселеништвото во Канада и претставува значаен прилог за корените, постигнувањата и животната приказна за браката Јановски. Ова дело на Славе Катин е документ за трите генерации на семејството Јановски. Тоа е трајно сведоштво и прекрасна слика за ова семејство. Тоа е дело кое ќе предизвика поттик кај голем број македонски иселеници, особено кај помладите генерации, да не ги заборават дедовските корени во стариот крај - во Македонија. Напротив, тие треба да бидат мост наближување, разбирање и соработка на нашата нова татковина Канада и на земјата на нашите претци - Македонија, како што е случајот со семејството Јановски", нагласил свештеникот Јован Босеовски.

Исто така, со пригодни зборови на присутните им се обрати и Свонко Муцунски, вршител на должноста

амбасадор на Република Македонија во Канада, кој дојде специјално за промоцијата на книгите.

Во Детроит, САД, во организација на Друштвото „Полог“ (чиј почетен член е и Катин), на 15 декември 2002 година, овие негови дела беа промовирани пред голем број членови на Друштвото, на Македонската православна црковна општина „Света Богородица“, на повеќе македонски друштва и асоцијации, бизнисмени и други гости. Оваа значајна средба ја отвори претседателот на Друштвото „Полог“, Љупчо Атанасовски, а за ликот и делото на Катин зборуваше свештеникот Благој Ацески. Делото „Македонците во САД и во Канада“ го промовираше познатиот иселеник, бизнисменот Мишко Васовски, претседател на Македонско-американска асоцијација. Тој истакна дека делото на Катин е драгоцен, репрезентативно и семакедонско, кое остава трајни сведоштва за бурниот историски развој на Македонците од сите делови на Македонија кои денес живеат на северноамериканскиот континент, се вели во статијата на Дени Гавровски, објавена во повеќе гласила во Република Македонија.

За творештвото на Катин зборуваше и свештеникот на МПЦ „Света Богородица“ Благој Ацески, кој посебно подвлече дека во ова капитално дело на Катин за Македонците на северноамериканскиот континент, посебен акцент е ставен врз македонските православни цркви, манастири и црковни општини, како и на македонските организации, друштва, медиуми, клубови и други асоцијации формирани од иселениците во изминатите сто години. Со тоа, според него, се заокружува една значајна страница за македонската вистина и се осветлува историскиот и развојниот пат на Македонците на овие демократски и повеќенационални простори.

За Монографијата на семејството на Петар, Марко и Васил Јановски, од Торонто, зборуваше бизнисменот Калче Магдевски, истакнат иселеник од Преспа. Во своето обраќање, тој рече дека монографијата „Јановски“ е ретко дело од ваков вид и затоа претставува значаен прилог за македонското иселеништво. Ова дело на Славе Катин, истакнува на крајот на својата статија за оваа промоција Дени Гавровски, е документ за сите генерации на семејството Јановски. Тоа е трајно сведоштво и прекрасна слика за овие наши луѓе, кои напуштајќи ја својата татковина поради економските проблеми со кои се судруваше земјата, во периодот на нејзината изградба и обнова, заминаа во непознатиот свет за да се потврдат и афирмираат како способни и успешни Македонци, на кои нивната Татковина е горда. Од тие причини ова дело ќе предизвика поттик кај голем број македонски иселеници да не ги заборават дедовските корени во Македонија.

Монографијата „Јановски“ своја промоција доживеа и во Домот на пензионерите во Торонто, непосредно по промоцијата на „Македонците во САД и во Канада“ во овој град.

Сепак, на публицистичко информативен план, неодминлив е придонесот на Катин и во подготовката и публикувањето на атрактивното монографско дело за Македонија, на английски јазик, како член на поголемиот авторски тим, под раководство на д-р Љубомир Јакимовски, директор на проектот. Изданието е печатено во Графичкиот завод „Гоце Делчев“ во 1994 година, во колор, наменето за читателите од английското јазично подрачје. Неговата вредност е изразена преку фактот што авторскиот тим го сочинуваат дваесет најистакнати македонски интелектуалци, авторитетни познавачи на културната историја на Македонија, меѓу кои се наоѓа и името на Катин.

Државничкиот, публицистичкиот, научно-истражувачкиот и информативно-пропагандниот менаџмент на Славе Николовски - Катин, во годините зад нас, постигна значајни национални ефекти, особено во насока на:

- а) запознавање на македонските иселеници со состојбите во нивната Татковина;
- б) информирање на граѓаните на Република Македонија со животот и работата на нашите сонародници во иселеништво;
- в) афирмација на Република Македонија како држава, која игра значајна улога во стабилноста на Балканот, но и во развојот на интегративните процеси во Еропа;
- г) зголемување на бројот на пријателите на Македонија во светот, но и на оние чиј интерес за неа е во перманентен пораст;
- д) подобрување на статусот на Република Македонија како рамноправен државно-правен субјект во меѓународната заедница;
- е) запознавање на светот со вредностите на македонската традиција и култура, како дел на една од најстарите цивилизации на планетата.

Се надевам дека неговите бројни публицистички, научно-истражувачки и информативно-пропагандни трудови, нотирани во оваа Монографија за Катин, главно, низ бројки, ќе доживеат посебни изданија, со кои ќе се заокружи неговата гама на објавени дела за Македонија и за Македонците во дијаспората и со тоа ќе се заокружи неговиот тематски опус за македонската голгота. Зашто, тоа е она што останува, кога сè друго ќе се заборави, вели народот.

VI ДЕЛ

ПРЕВЕДУВАЧКА
И ДРУГА АКТИВНОСТ

- ПРЕВЕДУВАЧКИОТ ОГЛУС
 - ВОВЕДИ И РЕЦЕНЗИИ ЗА КНИГИ НА ДРУГИ АВТОРИ
 - ПРИКАЗИ ЗА НОВИ КНИГИ
 - ПРОМОТИВНИ СЕАНСИ

ПРЕВЕДУВАЧКИОТ ОПУС

Преведувачката работа во творечките активности на Катин зазема значајно место. Таа е иманентна на сите негови ангажмани во научно-истражувачката, публицистичката, информативно-пропагандната, книжевната и лексикографската сфера. Од првиот ден на неговото вклучување во активностите на државата, почнувајќи од Хидробиолошкиот завод во Охрид, преку Матицата на иселениците од Македонија и Републичката конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ, до Комисијата за односи со верските заедници и Министерството, односно Агенцијата за иселештво. Доброто познавање, особено на пишаниот английски јазик му овозможи да функционира на сите интелектуални канали во земјата и странство, преку позициите што ги заземал во Република Македонија. А тие, како што се гледа од оваа книга, не се едноставни, туку сложени и динамични, до степен кој може да им го обезбеди само личност од типот на Катин.

Иако неговата евиденција на овој план не е доволно прецизна, зашто негова цел не бил квантитетот, туку квалитетот на неговите ангажмани, факт е дека објавените текстови се двојно повеќе од оние во неговата несредена евиденција. Тоа значи дека бројот од 16 преведени книги од английски на македонски и на 12 научни и литературни дела на македонски автори, или на преку

1.250 текстови од македонски на английски јазик и објавени во разни списанија и весници во земјата и странство, е оној минимум кој Катин случајно го евидентирал, како библиографски единици на преведени текстови од английски на македонски јазик и обратно, од областа на литературата, јазикот, културата, фелтони, репортажи, осврти и други текстови. Од тие причини, во овој дел ќе се задржам само на некои од поважните ангажмани на Катин, како што се преведените книги и трудови од македонски на английски јазик и обратно.

Како што веќе истакнав, преведувачката кариера на Славе Катин започна со неговото доаѓање во Хидробиолошкиот завод во Охрид, кога ги преведува од македонски на английски јазик Монографијата „**50 години од формирањето на Хидробиолошкиот завод**“, монографскиот дел за „**Синиша Станковик**“, како основач на овој Завод и докторската дисертација на биологот д-р Милчо Точко: „**Развиток и исхрана на младиците на ципринидите од Охридското Езеро**“, како трето издание од циклусот на Заводот по повод неговиот јубилеј. Потоа, обемните научни трудови од Славе Хаџишче, д-р Борис Ацевски, д-р Иван Џадо и од д-р Јорданка Серафимова – Хаџишче, како и над илјада други единици од науката, публицистиката, журналистиката, литературата, јазикот и културата. Паралелно, во тој период Катин работи на **Англиско-македонскиот лимнолошки лексикон**, со чие издание пополнува една голема празнина во областа на лимнолошката терминологија. Во него се застапени околу 4.000 терминолошки изрази, термини и поими поврзани со биолошките и биотехничките науки, со посебна нагласка на лимнологијата, односно на хидробиологијата на копнените води.

Претставувајќи го ова дело во ревијата „**Македонија**“, д-р Благој Стоичковски, истакнува: „**Со оглед дека**

хидробиологијата со своите гранки океанографијата и лимнологијата претставуваат интердисциплинарна научна област, сè повеќе расте бројот на научните работници што се занимаваат со испитување на акватичните екосистеми од биолошки, физички, хемиски, геополски, геоморфолошки, рибарствен и многу други аспекти. Затоа и појавата на Англиско-македонскиот лимнолошки лексикон од Славе Катин, претставува мошне корисен прирачник за научните и стручните работници и воопшто за сите проучувачи на водните екосистеми и на човековата околина воопшто”.

Промоцијата на Лимнолошкиот лексикон беше извршена во Клубот на новинарите во Скопје, во присуство на голем број љубители на пишаниот збор. За ова дело на Катин зборуваа д-р Јорданка Серафимова – Хаџишче, директор на Хидробиолошкиот завод и д-р Борис Ацевски, научен советник во Заводот.

„Биотехнолошкиот речник“, пак, на Катин, го издаде „Матица македонска“, а неговата промоција е извршена во Народната и универзитетска библиотека „Свети Климент Охридски“ во Скопје. Претставувајќи го ова значајно и прво дело од овој вид во Република Македонија, проф. д-р Јонче Шалкарев нагласува дека зад овој труд застанал, не само тој, туку и другите рецензенти, проф. д-р Борис Ацевски, микробиолог, како и проф. д-р Владимир Цветковски, од Катедрата по англиски јазик и литература при Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ од Скопје, мотивирани од квалитетите на ова дело.

Катин е автор и на преводи на поетски остварувања, меѓу кои, и на австралискиот поет Јехуда Сворај (од англиски на македонски) на Трајан Петровски, Вера Бужаровска (од македонски на англиски) и други.

Преведувачкиот опус на Катин во овој период е збогатен и со преводите од македонски на англиски јазик

на публикацијата „Странците за Македонија и Македонците“, од Христо Андоновски, „Монографијата за село Неволјани - Леринско“, од Ристо Кирачиев, „Социологијата на образоването“ од проф. д-р Петре Георгиевски, како и повеќе други научни трудови, поврзани со одбележување на годишнини и други јубили. Сепак, круна на неговата преведувачка активност, е преводот (од англиски на македонски јазик) на романот „Александар Македонски“ од Урлих Вилкен, во издањие на реномираната издавачка куќа „Мисла“, во 1989 година, за кого Катин доби бројни ласкави оценки, особено од читателите - потомци на Александар Македонски. По повод ова издание, во преводот на воведот во книгата од нејзинот автор Вилкен, објавен во „Австралискиот македонски неделник“, од Катин, се вели: *„Изучувањето на историјата често може да биде потешка задача отколку обидите да се добие вистинската слика за личноста на Александар. Никој не може да претпостави дека го добил вистинскиот портрет. Но, приближно на тоа е искушението како обид што претставува лична награда на авторот затоа што се занимавал со тоа. Ова бара многу испитувања во нашево време, па така тоа стана моја преокупација уште од млади денови. Мојата цел во оваа книга е да го прикажам растењето и развојот на личноста на Александар, која е во постојан процес на еволуција и да покажам како идеите постојано се ширеле и се создавале во неговиот ум. Во врска со тоа се обидов да му презентирам на читателот поврзано раскажување за неговиот живот.“*

На преку дваесет меѓународни симпозиуми Катин настапил со реферати на англиски јазик, како и во неговите шест речници во слики, во кои на англискиот им ги компарира францускиот, германскиот, албанскиот, турскиот, ромскиот и влашкиот јазик.

ВОВЕДИ И РЕЦЕНЗИИ ЗА КНИГИ НА ДРУГИ АВТОРИ

И покрај бројните и динамични ангажмани околу македонското иселеништво, Катин го среќаваме и како автор на воведи во книги (со уметничка вредност) на Македонци во дијаспората. Во воведот на стихозбирката под наслов „Јужни ветрови“ на Жаклина Петрески – Робертц, од Торонто, Канада, што ја издаде „Матица македонска“ од Скопје, тој истакнува дека Робертц е една од бројните Канаѓанки од македонско потекло, на кои англискиот им е како мајчин јазик, зашто на тој јазик се школувала и ја пишува својата поезија. Меѓутоа, таа не го заборава ни македонскиот јазик, во кој извршила креолизација, односно при говорот употребува помакедончени англиски зборови за кои не може да најде соодветен збор во нејзиниот македонски вокабулар, вели Катин.

Нејзината стихозбирка „Јужни ветрови“ донесува само дел од фондот стихови, создадени во текот на неколку години, но сосема доволни на број да го презентираат нејзиниот поетски свет и да ја потврдат како автор. Таа и покрај тоа што пишува на англиски јазик и далеку од родната земја, сепак ги чувствува јужните ветрови од дедовската земја, присутни во нејзината поезија, истакнува Катин, додавајќи дека нејзините песни се плод на доживеаното во новата средина и колнеж по своите корени, кои не треба никогаш да згаснат кај македонските потомци. Зајто родниот крај никогаш не се заборава, ни тогаш кога со години се живее далеку од него, туку како достоинство постојано се носи во срцето и како своевидно непишано правило, се пренесува од колено на колено. Таков е случајот и со Жаки Петрески - Робертц, вели на крајот во уводникот кон оваа збирка

песни Славе Николовски – Катин, кој на „Осмиот викенд“ на Друштвото за книжевност и култура на Југославија и Канада, одржан во Ниш од 27 до 29 мај 1994 година, настапи со реферат за поетскиот опус на Роберц.

Во рецензијата за ракописот „Узреано е житото“ на Даниел Мелвил од Лозана, Швајцарија, Катин истакнува дека тој претставува значаен придонес во наташното проширување на сознанијата за поетските чувства, љубовта, страстите и приврзаноста кон пишаниот македонски збор на Македонците во дијаспората. Просто изненадува и пленува текстот пишуван на убав, сочен мајчин македонски јазик, со кој се исполнети неговите песни во книгата, во издание на Министерството за иселеништво на Република Македонија.

Татковината како инспирација за песните во збирката, особено на оние под наслов „Бог да бие кој прв спломна“, „Туѓината пуста да остане“, „Збогум мајко“ и на други, е оној *spiritus movens* кој Македонецот го држи врзан вечно за папокот на својата родна земја, независно во која држава сега се наоѓа и колку долго живее таму, нагласува Катин, подвлекувајќи дека токму она што се зборува за македонската сага и за македонскиот егзодус, на Македонецот не му се случува само во минатото, туку и денес, како проклетство од кое не може да се ослободи.

Во рецензијата за книгата „Печалбарството во Вевчани од турскиот период до Втората светска војна“ од Атанас Кушкоски, Катин истакнува дека печалбарството во Вевчани има долга и славна традиција, преку која се отсликува и судбината на македонскиот народ низ вековите. Славна, зашто Вевчани отсекогаш бил македонски светилник кој го покажувал патот на селидите, колку на трајните, толку и на привремените, проникнати, не само со борбата за голиот опстанок, туку и

со цивилизиските потреби на нашиот човек да ги покаже и докаже своите способности и вредности, без кои денес не може да се замисли, не само европската, туку и светската култура. Македонецот од Вевчани секогаш бил и останал, колку врзан за своето огниште, толку и присутен на просторите на кои се создавале новите цивилизации, за кои без остаток се вградувал и себе си, почнувајќи од Влашко, Србија, преку Хрватска и Словенија до Западна Европа и преку океанот.

Оценувајќи ја публикацијата „Печалбарството во Вевчани од турскиот период до Втората светска војна“, како дефицитарна во овој научно-публицистички жанр кај нас, Катин истакнува дека нејзиното издавање претставува драгоцен прилог и придонес во пополнување на празнината од недостигот на вакви изданија. Според него, оваа публикација претставува афирмација на Вевчани и на целиот Дримкол, кои се празнично расположени во текот на јануари. Овој живописен и од Бога даруван крај широко ги отвора вратите за печалбарите да се вратат во своето родно место, на своето огниште. За тоа ова другарување со пишаниот збор преточен преку истрајноста, напорите и силната љубов кон Вевчани на нашиот славеник Ќушкоски, нека биде изразена преку желбите на печалбарите, разделбата да донесе нивна повторна средба во Вевчани, вели на крајот од својата рецензија Катин.

Во рецензијата за делото на Трајко Огненовски под наслов „Во чест на свети Методиј Солунски“, во издањие на Друштвото за наука и уметност од Битола, во 1998 година, Катин истакнува дека тоа претставува своевиден доказ и показ за нашиот однос кон овој духовник и просветител на Македонците и Македонките, поклоници на своите просветители и светители. Додека на свети Кирил му се знае датумот на блажениот упокој и местото

на неговиот Божји мир, на свети Методиј непријателите му го избришале и денот и местото на неговото заминување од овој свет. Затоа и келијата на неговото темнување во Елванген, се смета за свето место, а поклонувањето пред неа како христијански чин.

Книгата на Огненовски е сведоштво колку за славата, канонизирањето и традицијата на Светите седмочисленици, толку и за односот на Македонците во дијаспората кон нив. Во случајов на оние во Германија, кои на поетските вечери и на други поважни настани и датуми што ги одбележуваат, неодминливо ги поврзуваат и со делото на светите браќа, односно со свети Методиј, на чие поклонение во Елванген одат секоја година. Поради сето тоа, книгата „Во чест на свети Методиј Со-лунски“ е добар повод да се потсетиме на нашата традиција, на нашата генеза и на нашиот повеќевековен континуитет, најпрвин на сесловенската, а потоа и на македонската писменост и култура, истакнува Катин по повод објавувањето на оваа книга, благодарение и на неговата препорака како нејзин рецензент.

Во 2002 година, „Македонска искра“, под раководството на нејзиниот главен и одговорен уредник, Славе Николовски - Катин, се појавува со книгата на Константин Малков под наслов „Од Калиник до Канада“. Во својот вовед на ова издание, тој истакнува дека Малков е автентичен сведок на настаните поврзани со мракобесието на грчкиот фанатизам, кој од 1913 година па до денес, се стреми кон сотирање на македонските вековни корени во егејската почва. Посебен акцент авторот става врз настаните поврзани со Граѓанската војна во Грција (1946-1949 г.) што во книгата ги изнесува на ниво на аргумент кој ќе биде трајно сведоштво за трагизмот на нашиот човек од егејскиот дел на Македонија. Ова дело на Малков, вели Катин, претставува скапоцен

прилог во ризницата на македонската мемоарска проза и може да им послужи на помладите автори како инспирација за создавање нови книжевни дела поврзани со судбината на македонскиот народ.

Како рецензент Катин се појавува и во публикувањето на „Малиот новинарски лексикон“ од Свето Стефановски, во издание на Агенцијата „Хит“ од Скопје, чија примена е сосема практична: на луѓето кои се во помала или поголема врска со новинарството или покажуваат интерес кон оваа професија, да им ги доближи најважните поими и категории од областа на теоријата и практиката на новинарството. Ова издание, исто така, може да биде од корист и за сите оние што сакаат да ја збогатат својата општа култура со една најширока комуникациска област на човековото живеење - новинарството, истакнува Катин, како рецензент и претставник на оваа професија.

ПРИКАЗИ ЗА НОВИ КНИГИ

Паралелно со истражувањата и проучувањата, а потоа и со издавањето на неговите трудови, Катин пасионирано ја следи литературата поврзана со генезата на македонската голгота, со животот на Македонците во земјата и надвор од неа, со осветлувањето на разни вистини и настани од нашата историја, без оглед дали авторите се наши луѓе или странци. Така, во почетокот на деведесеттите години на минатиот век, во ревијата „Македонија“, тој објави приказ за книгата на Христо Андоновски под наслов „Кои беа античките Македонци?“, во издание на Македонско-американската издавачка куќа „Илинден“ од Детроит, САД. Ова издание, всушност е избор на фрагменти од фелтонот за античките

Македонци, објавен од овој познат новинар, публицист и македонист, во весникот „Нова Македонија“.

Во предговорот на оваа скромна, но значајна книга, под наслов „Не сме стебло без корен“, сопственикот и главен и одговорен уредник на издавачката куќа „Илинден“, Сотир Гроздановски, истакнува дека: „Од повеќе објективни, но и од многу други причини, за потеклото и времето на античките Македонци, македонската современа историографија не нашла време да даде одговор. Но, затоа пак, живиот интерес на македонските интелектуалци и истакнати родољуби, никогаш не престанал да истражува и да ги бара врските со нашите древни предци“.

Во приказот за ова издание, Катин истакнува дека оваа Македонско-американска издавачка куќа од Детроит е прва и единствена од ваков вид на северноамериканскиот континент. Досега таа објавила бројни публикации од областа на литературата на иселениците од македонско потекло и се афирмира како издавач кој го збогатува американскиот, канадскиот и македонскиот мозаик на културата. Нејзино дело е и појавата на весникот „Македонски збор“, кој беше вистински афирматор на културното наследство, но и на животот и активноста на македонските доселеници во новите средини.

Во приказот под наслов „Придонес кон вистината за Преспа“, Катин го нотира излегувањето од печат на книгата „Неуништиви корени - Преспа во минатото и сегашноста“, од Митре Кајчевски - Мичо, кој во неа ја открива болната македонска трагедија извишена на ниво на колективна и национална судбина, која се однесува на егзодусот на Македонците од Беломорска Македонија. Публикацијата е посветена на еден од најубавите краишта на етнички поделената Македонија - Преспа, нејзиниот југозападен дел, т.е. тромеѓето меѓу Македо-

нија, Грција и Албанија, кое по својата конфигурација се дели на Долна и Горна Преспа. Долна Преспа се протега во споменатите три држави и зафаќа 16 села во Егејска Македонија, осум во Република Македонија, а девет во Мала Преспа во Република Албанија.

Според Катин, авторот посебно внимание посветува на историското минато на Преспа, на Илинденското востание во овој крај, на состојбите по Втората светска војна, а посебно на Граѓанската војна во Грција, по која селата во Беломорска Македонија останаа празни и пусти како споменици на минатото. Токму поради тоа, оваа книга е сведок на теророт вршен врз македонското население, на денационализацијата, асимилацијата, неправдите, забраната на македонскиот јазик и прекрстувањето на македонските места. Затоа оваа книга е доказ за вековната борба на македонскиот народ за опстанок и за зачувување на неговиот национален идентитет на овие балкански простори, на кои опстојува со векови.

Во приказот што Катин го објавува за делото „Антисемитизам“ од Самуел Садикиарио и Владимир Николов, (во издание на Македонско-израелското друштво за пријателство, Еврејската заедница на Македонија и Македонскиот меѓоријален центар) истакнува дека тоа предизвикало голем интерес и внимание кај македонските читатели, бидејќи навлегува во феноменот на трагичната историја на еврејскиот народ низ вековите, која кулминира со холокаустот извршен над него од фашистичка Германија, која во логорите на смртта испрати преку шест милиони Еvreи. Од книгата се запознаваме со голем број факти од историјата на еврејскиот народ, исполнета со масовни прогони и погроми, но и со чувството дека во основата на антисемитизмот лежат сестраниот просперитет на Еvreите во стопанскиот, научниот, културниот и уметничкиот живот, но и односот кон заштита на својата вера, нација и држава.

Авторите на делото (на 360 страници) изнесуваат бројни факти за судбината на својот народ, прогонет од својата прастара татковина, распрснат по светот во низа држави, со судбина слична на судбината на македонскиот народ. Вечно борејќи се за својот опстанок, но и истовремено придонесувајќи и за прогресот на народите на кои им се придржувал на патот на својата голгота. Нивниот придонес на овој план е евидентен и за Македонија, во која останаа да живеат Евреите кои го избегнаа холокаустот, истакнува Катин.

Во издание на Заедницата на Македонците во Република Хрватска и на угледниот издавач „Церес“, во 1999 година излезе од печат делото „Прометеи македонски“ од познатиот и признат автор Огнен Бојаџиски, кој како иселеник во оваа земја подолго се занимава со публицистика, журналистика и македонистика. Во два мандата бил секретар на Македонската православна црковна општина „Света Злата Мегленска“ во Загреб, а и претседател на Македонската заедница во Загреб.

Во својот приказ за ова дело, Катин истакнува дека на неговата промоција говорел директорот на издавачката куќа „Церес“ Драгутин Думанчиќ, кој нагласил дека книгата претставува богат историски прилог кон македонската и хрватската книжнина, додека пак д-р Душан Биланчиќ, евоцирајќи секавања од своите посети на Македонија, рекол дека во книгата на интерсен и избалансиран начин, обработен е материјалот кој претставува богат историографски прилог. Според него, книгата на Бојаџиски ќе биде корисна за научната, културната и другата јавност, бидејќи во хрватската литература ова е прво дело од ваков вид.

Книгата, всушност е историски есеј за најсветлите страници на македонската историја, почнувајќи од мисијата на солунските браќа свети Кирил и Методиј, преку

свети Климент Охридски и Самуил, Богомилите, Карпош, зографите, па сè до Охридската архиепископија. Посебен простор им е посветен на браќата Миладиновци и Григор Прличев, како и на илинденските дејци Гоце Делчев, Ѓорче Петров, Јане Сандански, Димо Хаџи Димов, за да заврши со Мисирков, Влахов, Рацин и Конески, вели Катин во својот приказ за оваа ретка книга на хрватски јазик.

Се разбира, „Прометеи македонски“ на Огнен Бояџиски, е значаен прилог во историографијата, но и во иселеничката публицистичка дејност. Освен авторот, ова дело ја афирмира и Македонската заедница во Хрватска, но и македонското иселеништво, воопшто. Преку него, хрватската јавност се запознава со културната, научната, духовната и историската вистина на Македонецот, вели на крајот на својот приказ Славе Катин.

Вниманието на Катин го привлече и книгата на Доне Пановски под наслов „Буф и буфчани“, во која го прикажува историскиот развој на едно од најголемите села во Леринско, Егејска Македонија. Тоа е монографија за богатото минато, убавината и падот, не само на ова, туку и на сите други села во овој дел на Македонија, по Граѓанската војна во Грција. На околу 120 страници, Пановски изнесува голем број податоци релевантни за вистината на ова значајно македонско село. Првата црква во него била изградена во 1420 година и се викала Пројова црква. Подоцна, во 1520 година буфчани ја изградиле и црквата „Свети Ѓорѓи“ во Драгна, источно од селото. Јужно од него е лоцирана црквата „Света Троица“, во чија близина има остатоци од стариот манастир „Свети Илија“. Тоа зборува за приврзаноста на буфчани кон својата религија и својата македонска земја, вели Катин.

Денес во светот живеат над 3.500 буфчани, од кои најмногу во Канада, потоа во Австралија, а и во

Република Македонија. Но, нив ги има и во САД, Полска, Чешка, Словачка, Бугарија, Русија и во Романија. Во Македонија, најмногу жители од ова село има во Битола. Пановски во монографијата ја дава историјата на селото, задржувајќи се на Илинденското востание, на Првата светска војна, а посебно на Граѓанската војна во Грција, кога селото Буф Грците го прекрстија во Акритас, (според името на некој византиски јунак или името на шефот на полицијата кого буфчани го убили). Од 3.000 жители колку што броело селото во 1900 година, тој број паднал на 2.400, за во 1950 година да се сведе на 600 жители. Тенденцијата на празнење на селото продолжила и во 1970 година, кога во него останале само 300 луѓе, за во 1980 година и тој број да се сведе на 172, претежно стари лица.

Во монографијата „Буф и буфчани“, Пановски дава детални информации за активностите на луѓето од ова село низ светот. На тлото на САД буфчани стапнале пред 100 години, како претходница на другите жители од Македонија кон Америка. На новите простори тие формирале свои асоцијации, какво што е Буфското друштво во Детроит, основано во 1924 година или она во Мелбурн, Австралија, во 1947 година, па оркестарот под назив „Децата од Буф“, итн., вели Катин, во својот приказ за ова дело, објавен во весникот „Македонија“ од Торонто.

Во овој весник се појавува и приказот на Катин за книгата на Ратка Шапас под наслов „Историја на македонското иселеништво во Канада и САД“, том 1, со поднаслов „Организацијата обединети Македонци 1959-1999 година“, во издание на издавачката куќа „Мено-ра“ од Скопје, а која беше промовирана во Домот на армијата во Скопје. Во таа прилика за делото зборувал д-р Орде Ивановски, кој истакнал дека оваа книга

содржи голем број документи за историјата на „Обединетите Македонци“ и воопшто за животот на Македонците во Торonto.

Книгата е поделена на четири дела. Првиот е посветен на знаменити македонски личности и настани, почнувајќи од Филип Втори Македонски и неговиот син Александар, преку свети Кирил и Методиј до Илинденското востание. Вториот дел е насловен како „Почеточите на македонското иселеништво во Северна Америка“, во кој се изнесени податоци за македонските доселеници во Канада, меѓу кои и за првиот доселеник во Америка во 1877 година, по име Наум Чиров од село Кебасница. Третиот дел го опфаќа организираното живеење на македонските доселеници од 1906 до 1946 година, како и доселувањето на Ратка Радевска - Шапас во Канада. Четвртиот најобемен дел, според Катин, е посветен на Организацијата „Обединети Македонци“ и содржи голем број документи, поврзани со постоењето и активноста на оваа организација.

Под наслов „По трагите на Александар Македонски“, во ревијата „Македонија“, Катин ја претставува книгата на Стив Плјакас и Михаил А. Димитри, посветена на нивното патување во долината на Калаш и Ханза, во Пакистан, со кое го откриваат постоењето на потомците на Александар Македонски. Ова скромно дело под наслов „Во потрага по Македонците од Пакистан“, пред сè, покажува дека Александар е голем предизвик за бројни истражувачи, научници, патописци, новинари и обични смртници, кои кон него се однесуваат со почит, љубов и силна верба во минатото, сегашноста и иднината. Таков е случајот со оваа книга, која претставува патописна белешка за „походот“ на Стив Плјакас, Македонец од Канада и Михаил А. Димитри, Американец од македонско потекло. Иако роден во САД во 1960 година,

неговите дедовски корени се од селото Неволјани, Леринско и од селото Олишта, Костурско. Пораснал со приказните за Македонија, за богатото минато на македонскиот народ. По вocation е историчар, археолог, патописец, вљубеник во македонската вистина. Автор е на книгата „Сјајот на древните Македонци“, „Керката на Неоптоломеј“, „Неволјани: Портрет на едно македонско село“ и на „Зборник статии 1989-1999 г.“. Книгата за Македонците во Пакистан издадена е прво на английски јазик, а потоа и на македонски, во превод на Илинка Јакимовска во Индијана, САД.

Неговиот компањон, другар и истомисленик, Стив Плјакас е иницијатор и спонзор на долгото патување во Пакистан. Тој е познат и признат македонски иселеник во Торонто, по потекло од село Зелениче, Костурско. Со неговата сопруга Лили се доблесни Македонци донации, кои (подариле апарат за дијализа на една скопска болница), финансиски ги помагаат активностите на македонските организации, на културно-уметничките друштва, клубовите и другите асоцијации на Македонците во Канада. Плјакас бил претседател на македонската организација „Обединети Македонци“, на МПЦ „Свети Климент Охридски“ во Торонто и на други македонски друштва и здруженија во оваа земја.

Во Пакистан Плјакас и Димитри пронашле трагови и симболи, карактеристични за македонската култура. Цвекето здравец во Македонија е донесено од војниците на Александар, кои го пронашле во долините на Калаш и Ханза, во Пакистан, каде што и сега живеат дел од неговите потомци, кои ја сочувале старата македонска култура. Симболот на распламтеното македонско сонце и денес може да се види во долините на Калаш во Таксила, како и македонската сорта на виновата лоза, символот на змиите и други белези. Таму пронашле и

голем број слични зборови кои се употребуваат во македонскиот, во калашкиот и во јазикот ханза. Не случајно, Плјакас текстот на својата книга го завршува со зборовите: „Значењето на македонската култура ќе биде сфатено и целосно ослободено, ако нејзиниот народ остане силен и обединет како цвекето здравец“.

„Базиликата на „Свети Ахил“ во Преспа е монографско издание на Николаос Мицопулос, објавено во 1999 година во Солун, од издавачката куќа „Паратеритис“ (Набљудувач), од кое примерок се најде во рацете на Катин, кој, кога станува збор за дела поврзани со Македонија, од кој било автор во светот, реагира на нему својствен начин. Така и овојпат, во ревијата „Македонија“, тој ја претставува оваа книга од 360 страници, во која авторот зборува за реконструкцијата на Базиликата „Свети Ахил“ во Преспа, неговиот роден крај. Всушност, Мицопулос во неа зборува за своите истражувања на овој локалитет, кои според неговото мислење осветлуваат некои непознати моменти од средновековната историја на Македонија. Под негово раководство откриени се три нови гроба во кои се најдени стари монети и други предмети, скелет на маж, погребан во срмена свечена облека, извезена со двоглав орел. Мртвовецот бил во градник, плетен од бакарни жици, покриени со мали метални плочки. Пронајдена е и плоча со чудни азиски орнаменти и симболи, што е знак дека се работи за високо воено лице, а не за црковен великодостојник. Претпоставките на истражувачот се дека гробот му припаѓа на цар Самуил, со оглед на фактот дека последните мигови од својот живот тој ги минал на оваа локација, на островот Ахил во Мала Преспа, во денешниот егејски дел на Македонија, вели Катин во својот приказ за книгата, кој го завршува со констатацијата на Мицопулос дека и татко му и мајка му на цар Самуил биле закопани

во еден гроб во нартексот на црквата „Свети Герман“, во истоименото село во Долна Преспа.

Книгата „Печалбарски проклетства“ од Васил Пе-цуровски содржи 22 песни и девет раскази, инспирирани од печалбарскиот живот на Македонецот во туѓина, од печалбарските небиднини и проклетства, вели Катин во приказот за ова второ дело на успешниот македонски бизнисмен во Германија, кое својата промоција во Македонија ја доживеа во јуни 2000 година во Скопје, а потоа и во манастирот „Свети Архангел Михаил“ во Берово, во кој била одржана и свечена печалбарска вечер. Иако скромна по обем, книгата „Печалбарски проклетства“ со своите уметнички дострели, го издига нејзиниот автор во редот на истакнатите македонски творци во дијаспората. Пеџуровски на впечатлив начин дава една реална слика за Македонецот во туѓина, за неговите чувства на тага, болка и носталгија за родниот крај.

Со автентични погледи кон реалниот и имагинарниот свет, неговата поезија и проза во себе носат возбуда која извира од едноставноста, наративноста и мелодичноста на зборот. Неговата поезија е интимна, со чисти емоции кои копаат длабоко во душата, не само кај него, туку и кај секој печалбар во дијаспората. И покрај тоа што повеќе од 25 години живее далеку од својата земја, овој успешен македонски индустрисалец во Германија, никогаш не ја заборава својата татковина, во која често навраќа, како и овојпат со своето дело издадено на чист литературен македонски јазик.

Во 1992 година, во издание на Новинско-издавачкото претпријатие „Везилка“ од Битола, од печат излезе стихозбирката под наслов „Бисерни капки од Нијагара“ од поетесата Рада Видиновска, која живее и твори во најголемата македонска иселенчка колонија во Торонто, Канада. Ова е прво посериозно поетско остварување

на еден член на Македонското литературно друштво „Браќа Миладиновци“, кое работи во состав на Македонската православна црква „Свети Климент Охридски“ во Торонто. За оваа скромна публикација што претставува значаен прилог на иселеничката книжнина, рецензенти се Анте Поповски, кој го напиша и предговорот и Илија Мераковски, а е подготвена во Печатницата „Киро Дандаро“, истакнува Катин во својот приказ во списанието „Македонија“.

Рада Видиновска е една од истакнатите иселенички во македонската колонија и член на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“ од Торонто. Таа потекнува од селото Живојно, Битолско, а повеќе од дваесет години живее и твори во Торонто. Стихозбирката „Бисерни капки од Нијагара“ содржи 26 поетски остварувања поделени во четири поглавја, од кои, во првиот се вклучени 8 песни кои зборуваат за одењето на поетесата од родниот крај во Канада, каде е поместена и песната „Бисерни капки од Нијагара“. Во вториот дел под наслов „Сонот“ се пренесуваат сеќавањата и спомените на авторката. Третиот дел „Светот плови низ мојот свет“, всушност се песни посветени на светите Климент, Кирил, Методиј, Наум и за манастирот „Свети Христофор“ кај селото Крстоар, Битолско. Последниот дел под наслов „Шумите во Онтарио“ зборува за животот, событијата, носталгијата за стариот крај во новата средина во Канада.

Во март 1992 година излезе од печат уште едно поетско дело на македонските иселеници во Канада, под наслов „Глас од далечината“. Тоа е избор стихови од членовите на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“ од Торонто кое се појави во издание на Издавачката куќа „Матица македонска“ од Скопје. Оваа пригодна публикација е уште еден значаен прилог на поетските остварувања на Македонците во Торонто, кои се

вљубеници во пишаниот збор, во македонската литература, култура, јазик и традиции. Книгата е дел од едцијата „Македонците во светот“ во која оваа издавачка кука има отпечатено петнаесеттина публикации од македонски иселеници ширум светот.

Уште на почетокот на воведот на оваа интересна публикација, меѓу другото се вели дека писателите Македонци од другата страна на океанот, во својата психа имаат нешто, што кај своите колеги во Македонија не постои – носталгија. И повеќе од тоа: нивниот живот е вткаен во една не баш комотна судбинска навлака – носталгијата. Овие два елемента го водат поетот кон состојби постојано да ја става на испитување суштината на човековата егзистенција. А тоа е последица на тоа што животот од годините, во првата деценија а и потоа, одживеани во туѓина се многу чувствителни, ранливи и ровки, вели Катин во приказот за оваа збирка објавен во списанието „Македонија“.

Во јули 1994 година од печат излезе стихозбирката „Напуштени дворови“ од поетесата Неда Лозановска од Торонто што ја издаде Книгоиздателството „Феникс“ од Скопје. Стихозбирката содржи 57 песни кои на уверлив начин ја остваруваат авторовата тенденција зошто каде било и да биде, и што било да биде, човекот секогаш останува она што бил. Тоа е препознатлива слика на желбите и љубовта на Неда Лозановска кон родната земја Македонија, која, иако далеку, секогаш е во нејзините мисли и душа.

Инаку Неда Лозановска е родена во селото Штрово – Преспанско, каде го поминува детството и од каде ги понела најубавите младешки спомени. Од 1971 година заедно со сопругот Алексо Лозановски, заминува за Канада, каде и денес живее и твори. Пишува поезија и спаѓа во редот на најистакнатите членови на

Литературното друштво „Брака Миладиновци“ при Македонската православна црква „Св. Климент Охридски“ од Торонто. Автор е и на стихозбирката „Молк“ што наиде на убав прием во иселеништвото.

Стихозбирката „Напуштени дворови“, всушност е еден вид борба да се биде и да се сочувва националниот непокор за себе и за своите поколенија преку употребата на мајчиниот македонски јазик. Затоа и авторот на поговорот за оваа стихозбирка Васил Тоциновски ќе напише дека стихозбирката претставува своевидна историска читанка, која произлегува од личното, субјективното доживување и помнење. Затоа во творечката постапка таа прераснува во чинот на колективитетот, истакнувајќи го мерилото на литературата, истакнува Катин во приказот за оваа збирка објавен во списанието „Македонија“.

Во издание на Книгоиздателството „Матица македонска“ од Скопје, во 1994 година од печат излезе најновата иселеничка стихозбирка од Румена Ивановска – Пупавац од Шведска под наслов „Разговор со мртвиот војник“. Тоа е нејзино трето поетско остварување во кое ги презентира нејзините литературни постигнувања кои претставуваат убав прилог во иселеничката поезија. Стихозбирката содржи 55 песни кои се посветени на теми од секојдневниот живот, потоа од стариот крај од дедовската земја, за која авторката е тесно врзана и покрај тоа што живее далеку од неа.

Румена Ивановска – Пупавац е Македонка од Преспа. Таа е родена во 1949 година во с. Лескоец, Преспа што се наоѓа во подножјето на Галичица, на границата меѓу Република Македонија и Албанија, каде го помина своето најрано детство. Во седумдесетите години заминува на печалба во Шведска, во Гетеборг, каде живее и работи цели дваесет и пет години. Меѓутоа, нејзината врска со Македонија е силна и нераскинлива, што

зборуваат нејзините посети во текот на овој долг период во туѓина. Поезија пишува од млади години, објавува во повеќе македонски и шведски весници и списанија, а автор е на поетските книги „Голтачи и пламен“ и „Икони и клетви“.

Најновото поетско остварување „Разговор со мртвиот војник“ на Румена Ивановска – Пупавац, претставува нов поетски дострел со сериозен пристап и со силни чувства кон пишаниот збор. Нејзината поезија е сериозна, длабока со порака, лесна за читање и разбиралива за читателот. Затоа со право се вели дека поезијата на Румена ќе пополнi една празнина во иселеничката книжнина и ќе биде патоказ и поттик за помладите македонски генерации во странство, вели Катин во својот приказ во списанието „Македонија“.

Во 2001 година Друштвото на писателите од Куманово ја издаде стихозбирката „Насмеани цветови“ од Милица Петрушевска. По тој повод, Катин во ревијата „Македонија“, истакнува дека ова интересно издание за најмладите претставува прилог кон македонската книжнина и е дел од љубовта што Милица ја изразува кон младата генерација што доаѓа. Стихозбирката е посветена на најмладите цветови - децата од целиот свет, кои носат радост и кои се принцови од бајките и голема љубов на постарите и на помладите генерации...

Во песните преовладува чувството дека децата се мост меѓу разни раси и вери, а со својата појава, со играта и со песната, шират љубов, радост, добрина и создаваат заеднички дом, подвлекува Катин во својот приказ за оваа симпатична збирка песни на Милица Петрушевска, нагласувајќи дека „Насмеани цветови“ претставува прилог кон детската литература и поттик на младите генерации како да го сакаат своето училиште, својот наставник, човекот, Татковината и сè што ги опкружува.

ПРОМОТИВНИ СЕАНСИ

По повод осум векови од основањето, 140-годишнината од обновата на манастирот „Свети Јоаким Осоговски“ и 20-годишнината од конституирањето на Полошко-кумановската епархија на автокефалната Македонска православна црква, на 7 април 1992 година, во Крива Паланка се одржа свечена промоција на Монографијата за манастирот „Свети Јоаким Осоговски“, чиј автор е Јордан Михајловски. Во присуство на голем број претставници на политичкиот, културниот и општествениот живот и надлежниот архијереј на Епархијата, митрополитот Кирил, монографијата ја промовира заменик-претседателот на Републичката комисија за односи со верските заедници, Славе Николовски - Катин. Тој го нагласи нејзиното исклучително значење, поради фактот што ова е право вакво издание посветено на овој мошне стар и значаен Светицлиментов македонски духовен храм, кој низ вековите го собирал македонскиот народ од овој крај и на молитва и за негување на обичаите и традициите, но и како училиште во кое луѓето се просветувале, вели Катин.

Темелите на ова огромно духовно богатство, според зборовите на митрополитот Кирил, се ставени од протомајсторите на словенското писмо, светите Кирил и Методиј и светите Климент и Наум. Врз тие темели македонскиот народ градел и создавал вистински бисери на сликарството и иконографијата. Ова бесмртно дело на македонскиот народ е гаранција за меѓународната афирмација на Македонија. Европа мора да разбере дека е време македонскиот народ и неговата независна и суверена држва да доживее целосно вклучување во пазувите на меѓународната заедница олицетворена во Европската унија, истакна во таа прилика Катин.

Исто така, во 1992 година, во Кичево и Скопје, Катин заедно со истакнатиот македонски писател Симон Дракул го промовира делото на Мартин Треневски „Терра Австралија – разгледница за Австралија“. Во септември 1994 година, пак, во црквата „Свети Климент Охридски“ од Торонто, Славе Катин ги промовира стихо-збирките на членовите на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“, „Глас од далечината“ и „Белези на душата“ од Рада Видиновска, „Молк“ и „Напуштени дворови“ од Неда Лозановска и „Лужни ветрови“ од Жаки Петреска – Роберц.

Во летото 1994 година во Охрид, на македонската културна јавност, Катин ѝ ја претстави книгата под наслов „Патописи и разговори“ од Вера Стојчевска - Антиќ, чие име го скрекаваме во тандем со него, на неколку заеднички дела на теми од македонската културна историја. Станува збор за патописни белешки и разговори на овој наш истакнат научен работник, од престојот во САД и Канада, како и од разговорите со повеќе нејзини колеги од тамошните универзитети. Почнувајќи од Колумбос, преку Лозана и Женева, до Њујорк преку Софија и Скопје, Москва, Виена, Братислава, Детроит и Чикаго и други градови на северноамериканскиот континент.

Посебно внимание во оваа книга заслужува галеријата на истакнати научници и личности со кои професорката Антиќ имала средби и разговори, меѓу кои и со познатите научници Збигњев Голомб, Виктор Фридман, Нина Усикова, Франтишек Вацлав Мареш, Влогимјеж Пјанка и Рудолф Прајнерсторфер, како и со истакнатите македонски иселеници Борис Ничов, претседател на МПЦ „Свети Кирил и Методиј“ во Чикаго, Никола Стојановски, претседател на МПЦ „Свети Климент Охридски“ во Торонто, со Митре Котески и Стојан Котески од Њу Џерси и со Наум Наумовски, претседател на Движењето

за човекови права на Македонците од Њујорк и Њу Џерси, вели Катин. Тој подвлекува дека и ова, како и сите други десетина нејзини дела, изобилува со бројни сведоштва за животот на Македонците и нивните активности во иселеништвото, но и со значајни мислења и ставови на голем број научни работници за Македонија и Македонците.

Пред голем број претставници на МПЦ и беровчани, во 1995 година, Катин заедно со поглаварот на МПЦ г.г. Михаил ја промовира книгата „Записи и натписи во манастирот „Свети Архангел Михаил“ во Берово“, од прота Ахил Николов Теохарев. Книгата е посветена на Берово од средината на XVIII век и на неговата манастирска црква, изградена во 1818 година. Името на Јоаким Крчовски, вели Катин, не случајно е поврзано со манастирот „Свети Архангел Михаил“, бидејќи по потекло е од Владимириово, а освен тоа, во наведената година бил учител во Берово. По барање на беровчани поп Пеџо издејствуval дозвола од турските власти за изградба на црквата и на училишниот простор. Со сигурност се тврди дека јеромонахот Јоаким Крчовски во 1859 година го предал училиштето во владение на манастирската женска сестринска заедница, за што постојат и пишани документи. Покрај името на познатиот Димитар Поп Георгиев Беровски, внук на поп Пеџо, близок човек на манастирот, учител во црковното училиште, името и делото на дедо Иљо Малешевски тесно е поврзано со манастирот „Свети Архангел Михаил“ како чувар и бранител на беровскиот народ, но и на имотот на манастирот, истакнува Катин.

Во книгата „Записи и натписи на манастирот „Свети Архангел Михаил“ во Берово“, авторот Ахил Теохарев ги претставува иконописците, односно зографите чиишто икони се наоѓаат во манастирот, црковните

великодостојници. Исто така, дава регистер на монашките имиња на свештениците во манастирската црква од 1818 до 1992 година и преглед на беровското архијерејско намесништво. Покрај податоците за сите икони, авторот го претставува и библиотечниот фонд, што сè заедно покажува дека Теохарев е сведок на голем број збиднувања и настани во овој манастир, вели Катин. Потоа додава дека дедо Ахил, покрај неговите свештенички службувања во Македонија, бил парох и во соборниот храм „Свети Климент Охридски“ во Торонто, каде што оставил убави спомени, покажувајќи им го патот на идните свештеници за подоброто утре на Македонската православна црква на северноамериканскиот континент.

Книгата „Светите браќа Кирил и Методиј“ на Трајко Огненовски, Катин имал задоволство да ја промовира надвор од Македонија, во Елванген, Германија, по повод откривањето на спомен-обележјето за свети Методиј Солунски на 1 јуни 1996 година. Затоа и книгата го носи името на светите браќа. Во својот вовед во неа, архиепископот охридски и македонски г.г. Михаил истакнува дека делото на свети Кирил и Методиј има епохално значење и претставува основа за целокупната словенска писменост, книжевност и култура. Свети Кирил и свети Методиј беа мисионери што го ширеа христијанство, зближувајќи ги Словените од Европа и Балканот. Додека свети Кирил беше голем творец, ерудит, лингвист, филозоф и искусен мисионер, свети Методиј - духовник, градител на христијански храмови, педагог, голем организатор на црковниот живот и упорен борец за признавање на словенскиот јазик и писмо, во ширењето на Христовото учење, вели Катин.

На промоцијата на делото „Лартениј Зографски - епископ Полjanски“, одржана во манастирот „Свети

"Горѓи" во Валандово на 12 јуни 1997 година, покрај пригодните зборови на поглаварот Михаил, Катин истакна дека со оваа најнова публикација, македонскиот книжевник и новинар Костадин Кајдамов значајно ја збогатува македонската црковна и национална историографија и литература. Со своето долгогодишно истражување за животот и делото на истакнатиот духовен великодостојник (архимандрит, епископ и митрополит), преродбеник и народен трибун Партениј Зографски, успеал да создаде дело за него кое покажува дека со својата неуморна духовно-црковна и просветно-образовна дејност, засекогаш се вградил во црковната и културната историја на македонскиот народ. Затоа со право се вели дека во борбата за обновување на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква, епископот Партениј се вбројува меѓу првите духовни и црковни водачи, со што станува централна личност во македонската национална и културна преродба, подвлекува Катин на оваа промотивна сеанса во дворот на манастирот во Валандово.

Во организација на Министерството за иселеништво, кон средината на октомври 1999 година, во Скопје е промовирана книгата под наслов „Македонците во новата татковина“ од Кире Циревски, наш иселеник во Австралија, истакнат новинар и публицист, кој живее и работи во Сиднеј, каде што е печатена оваа негова публикација. На нејзината промоција во Скопје, говореше големиот македонист, публицист, истражувач и историчар на македонската дијаспора, Славе Николовски – Катин. Овој единствен и по многу нешта карактеристичен труд е автентичен приказ за судбината на печалбарот на Петтиот континент, кој дава жива слика за активностите и постигнатите резултати на Македонците во Австралија. Тоа е дело за културното и духовното живеење

на Македонците во дијаспората, во која се евидентирани вистините за Македонецот, за Македонската православна црква и активностите во областа на фолклорот, културата, јазикот и литературата, проникнати со стремите за афирмација на македонскиот национален идентитет, вели Катин. Тој додава дека трудот опфаќа подолг временски период од животот на Македонците во Нов Јужен Велс, посебно во Рокдеил, кој често се нарекува македонски град, зашто во него најбројни се Македонците од битолско-преспанскиот и охридскиот регион. Станува збор за една ретко успешна книга посветена на македонското иселеништво, овојпат во Австралија.

Во рамките на „Деновите на новинарите од иселеништвото“, одржани на 24 јули 2000 година во Скопје, Катин имаше чест и задоволство да промовира уште едно издание на македонски иселеник. Тоа е книгата под наслов „*Оспорен идентитет: Македонците во современа Австралија*“ од Крис Ицо Најдовски, кој во неа зборува за негирање на постоењето и самобитноста на македонската нација, не само низ историјата на Балканот, туку и во Австралија. Упатувајќи остра критика на политичките структури, особено во оваа земја во која во последните години на XX век, било евидентно кршењето на плурализмот, односно на мултикултурализмот, демократијата и почитувањето на човековите права на доселениците од Македонија. Иако тие се потврдија како трудолубиви, честити и лојални граѓани на оваа далечна земја, нагласува Катин во својот промотивен говор за ова дело, објавено на английски јазик.

Во книгата посебно место зазема борбата на Македонците во Австралија за одбрана на името на својата татковина Република Македонија и проблемите настани со додавката „славомакедонци“ наметната од

австралиските власти под притисокот на грчкото лоби. Сепак вистината победува и со пресудата на Врховниот суд на Викторија овој спор е разрешен во корист на Македонците.

На Светскиот ден на книгата, промовирана е „Библијата за млади - Стар и Нов завет“, во издание на Библиското здружение на Република Македонија. Ова дело е превод од руски јазик што го направил д-р Јован Белчовски. Пред голем број црковни лица, меѓу кои и поглаварот на Македонската православна црква г.г. Михаил, полошко-кумановскиот митрополит г. Кирил, министерот во Владата на Република Македонија г. Владимир Наумовски и бројни општественици и културни дејци, делото го претставија брегалничкиот митрополит г. Стефан, денешниот поглавар на МПЦ и Славе Николовски - Катин, како заменик претседател на Републичката комисија за односи со верските заедници.

„Библијата содржи подлабока философија од Платоновата и Кантовата“. Исак Ньютон е во право кога вели: „Светото писмо, книгата дадена од Бога, е највозвишена философија“. Жан Жак Русо истакнува: „Величието на Светото писмо ме восхитува, а светоста на Евангелието му говори на срцето“. Достоевски реагира: „Кој ќе ја отвори Библијата, за него сите други книги се затворени“. Некои велат дека мудроста на Сократ и Аристотел била надмината уште пред Евангелието од Сирахвиот син Исус и од царот Соломон, авторите на најубавата поезија, вели митрополитот Стефан и додава: „Овие содржини прераскажани и приспособени на потребното ниво за претпоставените читатели, ни се нудат во оваа Библија за млади. А младите, особено децата имаат свое место во Библијата. Водечките личности во старозаветната и новозаветната историја уште како деца го имале, го добиле своето предназначување: И Мојсеј и

свети Јован Крстител уште како деца ја почувствуваје раката Божја врз себе. Христос вели дека ако не бидеме како деца, ако не нè красат особини какви што имаат децата - нема место за нас во Негова близина". Затоа и вели: „Оставете ги децата и не им пречете да доаѓаат при Мене, зашто за такви е царството Небесно" (Мт. 19,14). А свети Апостол Павле, на својот ученик Тимотеј му пишува: „Бидејќи уште како мал ги знаеш Светите писма што можат да те направат мудар за спасение преку верата во Христа Иисуса. Целото Писмо е од Бога вдхновено и полезно за поука, изобличување, поправање и поучување во правдата, зада биде Божјиот човек совршен, годен за секое добро дело" (2Тим. 3, 15-17). Преку оваа илустрирана Библија и нашите млади и сите што имаат потреба од словото Божјо, ја имаат можноста да Му пристапат на Иисуса Христа - најголемиот учител, и да ја примат Неговата спасоносна наука. Амин", рече митрополитот брегалнички Стефан на промоцијата на ова дело во црквата „Свети Гоѓѓи" во Кочани.

Говорејќи за „Библијата за млади", Славе Николовски - Катин истакна дека ова значајно дело се појави по 30-годишнината од постоењето на Македонската православна црква во лицето на Охридската архиепископија, во самостојна и независна Република Македонија. И во минатото Светиот архијерејски синод на МПЦ го приреди издавањето на илустрираната Библија за млади, која се појави по повод 15-годишнината од прогласувањето на автокефалноста на нашата Света Црква. Но, овојпат, се разбира, поради новите јазични, ликовни и други современи карактеристики и дополнувања, се појави новото издание на Библијата за млади - Стар и Нов завет. Како и на Библискиот речник, така и на Но-виот завет издавач е Библиското здружение на Република Македонија.

„Македонецот христијанин е човек на Библијата кој живеел со неа и во неа уште пред да се осознае себеси национално. Затоа со право се вели дека Библијата за Македонците била водителка и чувар, која тој ја читал од светите ликови на иконостасите, фреските, иконите, создавани во еден долг период и кои претставуваат многу значајно културно и национално богатство за илјадниците македонски православни цркви и манастири, за македонската држава во целина“, вели Катин и продолжува: „Секоја национална култура, а во тие рамки и македонската, настојува во својата ризница да ги приопши највисоките цивилизациски вредности, создадени низ вековите како трајно сведоштво за човековото битисување на нашата планета... Вклучувајќи се на тој начин во светското семејство на народите, Македонија се легитимира како една од најстарите цивилизации, не само во Европа, која заедно со другите го дава својот придонес во ризницата на универзалните вредности. Тоа е она трајно сведоштво што ги поврзува луѓето независно од нивната раса, нација и вера. Тоа е начинот на кој сè повеќе се доближуваме до котата што ја идентификува нашата припадност, не само кон националната, туку и кон светската култура“, подвлекува Катин, како промотор, од позиција на човек од државната структура, одговорен за развојот на односите со МПЦ и другите верски заедници.

Промоцијата на ова дело, исто така, ја одбележаа и македонските гласила во дијаспората, што придонесе тоа да допре до верниците и на овие простори, не само во Татковината, каде што неговиот тираж беше речиси, исцрпан.

Во рамките на Илинденските денови во Љубојно, на 2 Август, на Илинденските иселенички средби се промовирани следните дела на Катин: монографијата за

„Атанас Близнаков“, „Во Австралија како дома“ и „Македонскиот иселенички паноптикум“. Пред голем број присутни на „Полена“, во центарот на Љубојно, за книгите зборувале: д-р Томе Саздов, д-р Петре Лубаровски и Бошко Рајчовски - Пелистерски, а потоа и Катин. За книгата „Тој не се врати“, од Бошко Рајчовски - Пелистерски, водител и уредник на радиочас во Детроит, зборуваше Катин, а за стихозбирката на д-р Цвета Карапашовска – Толовска, Мишо Китановски. Вакви културни настани обично се случуваат во поголеми културни центри, секако и во Љубојно, интелектуалниот центар на Преспа.

На печалбарските средби, пак, во Вевчани, на 14 јануари 1997 година, беше промовирана книгата „Македонски иселенички паноптикум“. Ова дело на Катин го претставија м-р Ѓорѓи Лумбуровски, претседател на Друштвото за наука и уметност од Битола и д-р Вера Стојчевска – Антиќ, кои го привлекоа вниманието на преку 500 присутни на овој свечен чин во „Вевчанска Република“. Потоа, во 1999 година, во ова македонско печалбарско село своја промоција доживеа и книгата „Лечалбартвото во Вевчани“ од Анастас Ќушкоски, за која зборуваа д-р Павле Митревски и Славе Катин.

VII ДЕЛ
ОЦЕНКИ ЗА КАТИН

• ПОЗНАТИ ЛИЧНОСТИ ЗА КАТИН

- МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ:
НОВ ПРИСТАП КОН ИСЕЛЕНИШТВОТО
- АКАДЕМИК БЛАЖЕ РИСТОВСКИ:
И КАТИН КАКО МИСИРКОВ, ПРЕДУПРЕДУВА!
- ПРОФ. Д-Р ДИМИТАР КЕРАМНИЧЕВ:
ПРЕДНОСТА НИ МОКТА НА КАТИН!
- ГУРГИНА ВАСИЛЕВСКА, УРЕДНИК ВО ВЕСНИКОТ „ВЕЧЕР“:
КДАЕ И ДА СМЕ МАКЕДОНЦИ СМЕ!

ПОЗНАТИ ЛИЧНОСТИ ЗА КАТИН

Делото на Катин било предмет на анализи и опсервации на голем број научни, културни и општествени проследувачи на македонската дијаспора, чии оценки и мислења го издигаат во редот на најистакнатите познавачи на овој феномен. Со сиот респект кон нив, сметам дека посебно внимание заслужуваат мислењата на најкомпетентните во оваа сфера: митрополитот Кирил, академикот Блаже Ристовски, проф. д-р Димитар Керамичиев и проф. д-р Вера Стојчевска – Антиќ, како една од најблиските соработници на Катин, чие мислење за повеќе негови дела веќе е сплервирано во оваа книга.

Како промотори на неговото капитално дело „Македонците во САД и во Канада“ и на „Монографијата за семејството Јановци“, на 16 април 2003 година во Народната и универзитетска библиотека „Свети Климент Охридски“ во Скопје, митрополитот Кирил, академикот Блаже Ристовски и проф. д-р Димитар Керамичиев, истовремено се осврнаа и врз севкупното дело на Катин, посветено на иселеништвото. Од тие причини, нивните излагања заслужуваат да се најдат и меѓу кориците на Монографијата за Катин, како трајно сведоштво за неговиот статус во македонската историска наука.

Митрополитот Кирил:

НОВ ПРИСТАП КОН ИСЕЛЕНИШТВОТО

Имам посебна чест и големо задоволство, пред сè, во квечерието на големиот христијански празник Цветници, а особено во пресрет на празникот над празниците, Светото Христово Воскресение – Велигден, како и големите јубилејни чествувања: 100 години од Илинденското востание, 100 години од Македонското иселеништво и 40 години од евангелисувањето на првата Македонска православна црква „Свети Петар и Павле“ во градот Гери, Индијана, во САД, да бидам еден од учесниците на промоцијата „Македонците во САД и Канада“. Покрај досегашните тоа е уште едно големо дело создадено од перото на нашиот неколкудецениски драг пријател и истакнат оригинален хроничар на македонската иселеничка голгота и вознес во период од 4 децении, братот во Господа, Славе Николовски – Катин.

Како долгогодишен надлежен епархијер на Македонската православна црква за прекуокеанските земји, ќе се потрудам преку делото „Македонците во САД и во Канада“ на г. Славе Катин, да ви претставам дел од севкупното национално – духовно, црковно и културно-просветно опстојување на нашите по крв и вера браќа и сестри Македонци кои се определиле да живеат во демократските и од Бога благословени држави САД и Канада.

Во оваа пригода сакам да нагласам дека познатството, соработката и другарувањето со г. Катин трае од 1969 година, од времето на моето востоличување за надлежен архијереј на Американско-канадската македонска православна епархија, во црквата „Свети Климент Охридски“ во космополитскиот прекрасен град Торонто, Канада. Оттогаш до денес со внимание ја следам

неговата плодотворна и бериќетна творечка дејност, за која повеќепати сум се изјаснил. Еден од овие прекрасни мигови била и промоцијата на монографијата за Македонската православна црква „Свети Климент Охридски“ од Торонто, којашто беше извршена во истоимената црква во 1994 година.

Еве и денес ја имам таа посебна чест и задоволство, драги браќа и сестри во Господа, да зборувам за уште едно негово животно дело насловено како „Македонците во САД и во Канада“. Ова дело кон крајот на минатата година, поточно на патрониот празничен ден на Свети Климент Охридски, ја доживеа својата промоција во Торонто, а потоа и во Детроит, двата големи центра на македонската дијаспора на северноамериканскиот континент. Оваа двојазична публикација, на македонски и на английски, претставува круна на богатиот книжевен опус на г. Славе Катин, посветен на иселеништвото, сублимиран во преку 20 тематски изданија, во кои се осветлува животот и импресивните активности на Македонците во САД и во Канада, како и нивната одисеја за опстој во новите средини, но и за совладување на предизвикот на носталгијата за својата родна и мила татковина Македонија.

Од тие причини, оваа публикација за нашите браќа и сестри откинати од дедовските корени, безмалку се доживува како ново библиско откровение за Македонците надвор од Татковината, за нивната преселничка судбина, со сите елементи битни за историскиот егзодус на еден страдален народ, од неговото осознавање до денес. Импресивен е фактот дека низ сите фази низ кои минал Македонецот, независно од угнетувањата, прогонувањата, негирањата и асимилацијата што над него била вршена, тој успеал да се одржи и како птицата феникс да го продолжи своето битисување низ историјата.

Особено тоа е изразено со воскреснувањето во новиот праведен живот од обновата и самостојноста на Охридската архиепископија во 1958 година и прогласувањето на Светиклиментовата црква за автокефална во лицето на Македонската православна црква, во 1967 година.

Она што се случуваше во иселеништвото во 20-ти век и што се случува денес, е своевиден предизвик за голем број научни и други истражувачи од Македонија и пошироко, меѓу кои и г. Славе Катин. Тој се потрудил и успеал длабоко да навлезе во порите на историската вистина за Македонците во дијаспората. Притоа и посебно да се ангажира за духовниот и историски развој на македонските православни цркви и културно-просветни центри, кои ги собираат чедата Македонци од сите делови на расчаречена Македонија. Во изминатиот период, во нив се постигнати видни резултати во духовниот, црковниот, културно-просветниот, спортскиот и социјалниот живот. Во САД и Канада, изградени се преку триесетина македонски православни цркви и манастири, во кои мисионерствуваат и толку македонски народни пастири.

Во црквите, покрај словото Божјо, и употребата на македонскиот јазик, со успех работат македонски неделни училишта, каде се учи македонски јазик, национална историја, географија и веронаука. Со тоа се отворени процесите за создавање фолклорни, културно-уметнички, забавни, литературни, социјални, хуманитарни, спортски и други друштва и асоцијации. Исто така, во црквите се издаваат весници, списанија, билтени, а се отворени и радио и ТВ часови на македонски јазик.

Македонските православни цркви и манастири во САД и во Канада имаат посебно место во делото на г. Славе Катин, за што со најдлабоки, братољубиви архипастирски чувства ја изразуваме нашата трајна благо-

дарност. Посебно е возбудлив начинот на кој се отсликани овие македонски жаришта на религијата, културата и националното опстојување. Неговите аргументи одат во прилог на фактот дека нема сила која може да го скрши духот и непокорот на Македонецот во неговата борба за национално опстојување. Денес, Македонците во САД и во Канада ја доживуваат својата вистинска национална ренесанса и афирмација, што, пред сè, е нивна заслуга, заедно со нашите свештенослужители, но и заслуга на нивната матична држава, а особено на Македонската православна црква, која одиграла, игра и ќе игра огромна улога во зачувувањето на националниот идентитет, културните традиции и обичаите кај Македонците од сите делови на Македонија. Всушност, Црквата е оној *spiritus movens* во иселеништвото кој ги обединува нашите македонски чеда во Господа, ги мотивира и инспирира во севкупното живеење. Тие живеат со вербата и со аманетот за вечно обединување како народ за себе и за сите идни македонски рожби. Огромни се нивните саможртвени подвизи, проследени со многу труд, средства и усилији за да се создаде она што денес го имаат на тие демократски простори во САД и Канада.

Само за пример ќе нагласам дека минатата година извршивме евангелисување на најголемиот и најзначаен црковно национален храм во САД, црквата „Света Богородица“ во Детроит, чија инвестиција е околу 10 милиони долари. Тоа зборува дека такви големи дела прават само големи луѓе – Македонци, со чиста христијанска душа и силен патриотизам.

На крајот од моето скромно излагање сакам да нагласам дека привлечноста на делото „Македонците во САД и во Канада“ од г. Славе Катин се разликува од другите публикации на оваа тема, по тоа што Катин му приоѓа на иселеништвото од еден подруг агол. Тоа е

откривањето на причините, а не само на околностите за појавата и генезата на овој феномен. Тој не го третира тоа како гола статистика, туку го доживува како река која незапирливо тече, но и како планетарна појава која ги облагородува државите во кои Македонците свиле ново гнездо. Кај Катин иселеништвото пулсира со живот, тој живее со него, ја чувствува динамиката на сите овие простори, зашто македонските иселеници создаваат нови релации и нова клима во односите на САД и Канада со дедовската земја Македонија, зацврстувајќи ги мостовите на севкупната соработка.

Препорачувајќи го најискрено ова значајно и обемно дело од почитуваниот г. Славе Николовски – Катин, како непресушен извор за истината на животот, развојот и растежот на македонските иселеници, организирано преку македонските асоцијации, а особено преку плодната дејност на македонските православни цркви и културно-просветни друштва во состав на Американско-канадската македонска православна епархија, на нашиот голем делател и творец на голем број трудови од оваа област со најискрени братољубиви чувства на најдлабока почит молитвено му посакуваме Господ да му дарува многудецениско долголетие, да го следи Божјиот благослов со одлично здравје во сите денови од неговиот живот и создавање на уште вакви и слични добри дела.

Затоа што живеењето, без создавање на добри и трајни дела за својот народ, за својата Татковина и својата Света црква, не е живеење!

Академик Блаже РИСТОВСКИ:

И КАТИН КАКО МИСИРКОВ, ПРЕДУПРЕДУВА!

Минатото столетие се карактеризира со големо индивидуално и семејно раселување на луѓето. А Македонија ја снајде судбината да ја загуби и територијалната и етно-историската целост, најпосле да создаде своја држава на едно делче од својата земја, но како народ Македонците во мнозинство да живеат надвор од сопствената државно-конституирана татковина. Славе Катин како мото на својата најнова книга ги поставил знаменитите зборови на Џон Кенеди со прашањето: *Што сме сториле ние за татковината?*

За жал, ние направивме огромно многу, и што е уште пожално, и натаму ја интензивираме таа работа: краваевме за сопствената слобода, се боревме за своја држава, но дозволивме други да ни ја раководат борбата, други да ни ја кројат националната програма, а ние да бидеме само егзекутори на сопствената судбина. Кренавме најмногу осободителни востанија на Балканот, но секогаш без јасно поставени цели и задачи. Нашите водачи се поставија во услуга на туѓи перспективи. Најпосле, време е да си го поставиме нашето огледало пред нас и да погледнеме: *Каде и зошто сме оделе во новата историја и каде стигнавме?*

Се заканивме и годинава да ја одбележиме стотогодишнината од македонската државност, заборавајќи дека во последните децении најсвечено, со сите државни почести прославивме неколку стогодишнина на македонската државност! Но, уште не сме кадарни државно да се организираме, па само парцијално, одвременавреме ќе се појави по некоја (повеќе лична или институционална) иницијатива со заглушен глас за стогодишнината. И лак, недоосмислено, недржавнички,

симптоматично укажувачки... А токму пред сто години големиот и видовит Мисирков нè предупреди: Македонци, освестете се и обединете се околу една национална програма, зошто инаку нè загрозува сигурното разградување и уништување! Изгледа ние сè уште не успеавме да го чуеме тој предупредувачки глас...

Наши луѓе го помогнаа и го потпишаа делењето на народот и татковината. Наши лидери дозволија да бидат водени во судбоносните историски моменти. И денеска – наши умови, пак, се ставија во туѓа услуга и во служби на силите на денот, со наши (макар и правно неповикани и умствено некомпетентни) раце го потпишаа и го изгласаа раздржавувањето на македонската држава... Па каде да ги бараме виновниците? Го носевме светот со сопственото тело, а ја оставивме разнебитена татковината, секојдневно да нè се празни и да нè се однародува, други столани да нè се одомакуваат... Ќе даде ли некој конечен отчет и за своето благоутробие?

А Славе Николовски – Катин денеска ни поднесува еден прекрасен регистар на „успесите“ на раселените Македонци во САД и Канада. Овојлат не и за оние во Австралија, Нова Зеландија и по цела Европа... И тој, како Мисирков пред сто години, индиректно ни укажува: Македонци, свестете се, зошто ќе нè снема!

Славе Катин ја проследува „иселеничката голгота“ како судбина на Македонија, зборува за историјата, но и за сегашноста, за македонското организирање во минатото, но и за она злокобно дезорганизирање денеска, кога туѓи прсти џуркаат во душите на Македонците и овде и во дијаспората. Катин пишува за македонските цркви и манастири, но и за оние „под туѓа јурисдикција“... Пишува за успесите на Македонската православна црква во организацијата на црковно-духовниот живот на иселените Македонци, но со директна или индиректна

рефлексија на она што ни се случува во СветиКлиментовиот храм надвор, ама и овде, дома... Има ли освес-тевање и осознавање што ни се случува?

Славе Катин педантно ги проследува и печатените медиуми на македонското иселеништво пред Втората светска војна, но и оние разновидни органи и средства за информации денеска во САД и Канада. Ги сумира македонските, но видливи се и антимакедонските, и тоа во нашите пазуви...

Катин детално ги регистрира и културно-националните центри, организации, друштва и разни други асоцијации во САД и Канада и завршува со „македонската вистина денес“. А вистинското осознавање на таа вис-тина всушност е мошне жестоко...

Славе Катин не е единствен на ова широко поле. И пред него и со него има и други македонски истражувачи, опишувачи и патриоти што веќе оставиле свој придонес во општата културно-национална историја на Македонците во светот. Но, токму тој Славе Катин, со оние 20-тина нам познати разновидни репрезентативни изданија, веројатно е во овој момент најконтинуиранiot и најсеопфатниот оболештувач на вистинската слика на македонското иселеништво, и не само во САД и Канада. Можеби и други ќе се зафатат така внимателно за да ги проследат и македонските иселеници во Австралија, Но-ва Зеландија, Европа, но и во Јужна Америка, па и по другите континенти. Светот треба да знае за нас не само овде, во оваа држава што ние со своја крв ја создадовме и сè уште ја велиме и ја сметаме македонска. Особено со изданија како ова, паралелно на македонски и на англиски, и со многу автентични, главно, колоритни илустрации. А на задната корица дури и картата на Македонија од март 1913 година од монументалниот национален деец Димитрија Чуповски. Колку за да се знае...

Па нека му е честита и оваа историска скица за Македонците во САД и Канада на неуморниот Славе Николовски – Катин и „Македонска искра“ нека бувне во силен пламен за да ја осветлува вистината за Македонците во светот!

Проф. д-р Димитар КЕРАМИЧИЕВ:

ПРЕДНОСТА И МОЌТА НА КАТИН!

Ми претставува чест и задоволство што ми е дадена можноста да го искажам своето мислење за трудот кој денес се промовира – монографијата за семејството Јановски од Славе Николовски – Катин, веќе 20-ти по ред труд, со тематика за македонското иселеништво.

Овој труд на Славе Катин го прочитав, речиси, во еден здив, при што ме опфати силно чувство на восхит, чувство на прекрасно задоволство. Се навратив од почетокот, од правите страници, ги прочитав повторно потпртаните зборови, реченици и мисли и се обидов да ги објаснам чувствата што ме исполнија. Утврдив неколку моменти: право, самата структура на содржината на монографијата овозможува да се добие сосема јасен и целосен увид на основната цел на авторот. Користејќи го индуктивно-дедуктивниот пристап авторот ги прикажа историските настани и развојот на селото Велушина, Битолско, од каде потекнува семејството Јановски, а потоа ги описа на најпластичен начин физичките, интелектуалните, емоционалните, карактерните и други особини на главните ликови во монографијата, посебно таткото Ѓорѓи со синовите Васил, Марко и Петар, кои долги години заедно со своите семејства живеат и работат во Канада.

Авторот иако не применел некоја строга научна методолошка процедура, но успешно користејќи ги

основните научни методи, успеа да ни ја открие менталната структура на главните личности, со што овозможи да се открие, да се објасни и да се предвиди нивното однесување.

Меѓу нашата научна и публицистичка елита тешко може да се најде личност која може да се спореди по обемот, разновидноста на содржините и психолошката вдлабоченост, со кои се карактеризира богатиот опус на Славе Катин, кога станува збор за неговите трудови кои се однесуваат за Македонците раселени по целиот свет, пред сè, во САД, Канада и во Австралија.

Во што е предноста и моќта на Славе Катин за да биде најконтинуиран, најширок, најсеопфатен и најавтентичен, како што вели академик Блаже Ристовски во својата рецензија за книгата на Славе Катин „Македонците во САД и во Канада“, кога се во прашање проблемите на македонското иселеништво?

Мислам дека за таквата успешност на Славе Катин значајни се некои негови карактеристики, пред сè, без двоумење тоа е плод на структурата на неговата личност во која доминантна улога игра неговата изразена сензитивна перцепција која му овозможува да ги гледа најосетливите, би рекол, најскриените видови на однесување на Македонците во иселеништво и без тешкотии да ги објаснува. И при простото, фактографско изнесување на податоци за однесувањето и при описот на изразувањето на емоциите, или при описот на личните карактерни особини, Славе Катин не го прави тоа на обичен начин. Тоа го прави на свој сопствен начин. Не го прави тоа и со китење на зборови, туку со единствени, искрени зборови, кои овозможуваат да се добие јасна слика за профилот на личноста за која зборува. Си земам за право да кажам дека станува збор за надареност и со присуство на високо ниво на конотивно-

мотивациско влијание. Вториот значаен фактор, за да се создаде ова извонредно дело на Славе Катин, е неговото добро познавање на македонското иселеништво, кое го проучувал долги години.

Во нашите први контакти имав впечаток, за потоа тој да се трансформира во увереност, дека Славе Катин живее со проблемите и настаниите на македонското иселеништво, како да е тоа дел на неговата личност. Насекаде низ светот ги познава сите македонски цркви и црковни општини, организации, друштва и многу многу поединци, од пред многу години и сега. Кај Славе Катин постои трајна ориентација на неговата свест кон појавите и проблемите на Македонците во иселеништво. Значајно е да се потенцира дека кај овој автор постои позитивен емоционален однос, како и јасно изразени позитивни ставови. Тие негови психолошки карактеристики, верувам, се силата која го тера непрекинато и неуморно да го проучува македонското иселеништво. Иако нема формална едукација по историските науки Славе Катин во ова дело покажува извонредно познавање на историските настани и појави во Македонија од периодот на Античка Македонија до денешен ден. Обрнете внимание во деловите на оваа монографија од 17-та до 94-та страница па ќе се уверите во оваа моја констатација. Поголемиот број од овие страници буквально можат да бидат дел во некој учебник по историја за нашите ученици. На страниците од монографијата за историските настани за Македонија и за Велушина, авторот Славе Катин е консеквентен во своите уверувања и храбар во своите кажувања. Кај него нема дилеми дека корените на Македонците се античките Македонци и нивните водачи Филип и Александар Македонски. Надареноста на авторот да ги открива и да ги прикажува појавите и однесувањето на ликовите во монографијата како и

неговото добро познавање на македонското иселеништво, се значајни фактори за создавање на овој извонреден труд, кој предизвикува восхит и задоволство кај читателот. Меѓутоа, третиот фактор, исто така, многу значаен, беше изборот, определбата на авторот да пишува за семејството Јановски, по потекло од село Велушина, кое се простира на 10-тина км на југ од Битола, на патот што води од Драгаш за Егејска Македонија, во Грција.

Ова семејство долги години живее во Канада. (Опишувачки ги генезата и корените на членовите на ова семејство и нивниот живот и развој, прво во родното Велушина, а потоа во Канада, му овозможува на авторот да ги актуализира споменатите негови карактеристики. Во самиот почеток на трудот (стр. 17), авторот вели: „Ако некој историчар бара оригинална македонска фамилија, (психологите би рекле типична македонска фамилија), со сите карактеристики на национален, културен и верски план, подобар избор од Јановски, веројатно, нема да најде.“ Авторот со право го тврди тоа, зашто семејството Јановски е типично по бројните македонски карактеристики: честитоста, благородноста, скромноста, гостолубивоста, хуманоста, чувствителноста, работливоста, грижата за чување и негување на заедништвото во семејството итн. Поради тие изразени особини беа познати и почитувани во Велушина и пошироко во битолскиот крај. Но, според исказите од многу поединци, што ги наведува авторот, членовите на ова семејство се карактеризираат уште и со исклучителна надареност, талентираност и љубопитност во пристапот кон решавањето на секојдневните проблеми на нивниот живот во селските услови на живеење.

Среќата на семејството Јановски им беше наклонета што ја избраа Канада за своја втора татковина, зашто само таква земја (која го признава

мултикултурното шаренило, со континуирана недискриминаторска политика, каде секој има право на слобода на изразување на мислата, на верата, на негување на сопствената култура, обичаи и мајчиниот јазик), можеше да им овозможи да го изразат целиот свој потенцијал. Секако, благодарение на сите особености на едно типично македонско семејство и на наследената надареност и талентираност (иако без особено образование, особено стожерите на семејството – таткото *Горѓи* и неговите синови *Петре, Марко и Васил*), но, во канадски услови, и прифаќањето како особини: на енергичноста, динамичноста, дисциплинираноста и на организираноста, што се бараат и се важен предуслов за успех во западната цивилизација, тие успеаја потполно да се приспособат да се трансформираат во нов квалитет и да се вивнат меѓу елитата на канадското општество. Така, сега имаме едно македонско семејство со нови структурни елементи во менталниот склоп и се пројавуваат со надпросечни вредности на бројните типични карактеристики на македонскиот народ. Со други зборови, на темелите на типичните македонски особености се изградија личности со големи вредности.

Денес семејството Јановски се успешни бизнисмени со фабрика за производство на мебел и кујнски елементи, многу бајани на канадскиот пазар поради нивниот квалитет. Постарите создадоа голема и сигурна иднина за бројните членови на нивните генерации – синовите, нивните сопруги и внуци кои се школуваат по разни универзитети во Канада и стекнуваат високо образование и стануваат специјалисти во разни области. Со особено задоволство треба да се потенцираат деловите во монографијата во кои се зборува за чувствата и односот на членовите на ова семејство, особено на браката *Петре, Марко и Васил*, заедно со своите сопруги, кон

своето потекло и сè што е македонско. Покрај успехите што ги постигнуваат на полето на бизнисот, членовите на семејството Јановски останале скромни, умерени, милозливи, со питомо срце и душа, чесни и хумани а над сè изразени чувства за својот крај, за својата Македонија. Надвор од својата работа членовите на ова широко семејство се активни членови на македонските организации, посебно во македонските цркви, редовни во органите на „Свети Климент Охридски“. Тие се големи донатори и покровители на црквите и на сите секции (културно-просветни, образовни, спортски и др.), кои функционираат во рамките на македонските цркви. Едноставно: тие ниту во еден момент не заборавија дека се Македонци, непрекинато интересирајќи се не само за она што се случува во нивното Велушина, туку и за настаните и животот во нивната Македонија. И во овој дел авторот Славе Катин ги пренесува нивните стремежи, нивните желби и надежи со една посебна ерупција на задоволство што лесно се пренесува и кај читателот.

За да не остане сам во своите раскажувања, на крајот на книгата авторот ги пренесува и исказите на повеќе лица (свештеници, новинари, бизнисмени и пријатели), кои зборуваат што значи семејството Јановски меѓу Македонците во Торонто и пошироко и што значи за бизнисот во Канада. Еве некои од тие искази... „Тие служат за пример во нашата македонска средина. Како големи домакини тие помагаат сè што е македонско во Торонто и се редовни членови на катедралата македонска – „Свети Климент Охридски“, ги помагаат радио и ТВ часовите, весниците кои се печатат на овие простори, и се учесници на голем број хуманитарни акции...“ (Протаставрофор Јован Босеовски);... „срцето, душата и мислата е во оваа позната угледна велушка фамилија од која блика радост и топлина за сè што е македонско...“

(Драгица и Никола Белчевски, водители на радио-програмата „Глас од Македонија“);... „семејството Јановски ужива голема почит како Македонци и голем респект како сопственици на нивниот бизнис. За мене Јановски се семејство кое во новиот свет го персонифицираат македонскиот дух со сета негова блескавост...“ (Зоран Карапанчев, пријател на семејството);... „ги познавам браката Јановски... тие се многу искусни, честити, љубезни, ценети и многу сакаат да помагаат... им пожелувам многу успехи во нивниот развој и нивните цели...“

На крај, ќе завршам со надеж и со увереност дека монографијата на Славе Николовски – Катин претставува огледало за минатото и сегашноста на семејството Јановски, патоказ и развој на идните нивни генерации, метафора на едно македонско семејство кое минувајќи низ трновитиот пат на преселбите прерасна во семејство со голем у glued во едно развиено општество каква што е Канада. Таа е порака за сите Македонци, без оглед од кој крај на Македонија потекнуваат, особено за младите генерации да не заборават дека се Македонци и да ја сакаат Македонија, без оглед на добрата материјална положба и другите благодети кои им ги нудат тамошните општества, во прв ред високиот животен стандард, слободата и демократијата. Семејството Јановски покажа колку е прекрасно тоа чувство.

И, сосема на крај, дозволете ми со длабоко чувство на резигнација, да укажам дека монографијата има и една друга порака, таа е за нас, овде во Република Македонија. Таа ни укажува, не опоменува колку нашите луѓе раселени по светот мислат на својот крај, на својата Македонија. А, ние овде? Верувам дека авторот на монографијата посакува одговорот сами да го откриеме. Тој би требало да биде следниот: Република Македонија кон делот од својот народ кој се исели од македонската

земја и кој живее надвор од границите на Република Македонија, не може да се однесува никако поинаку освен како кон припадници на својот народ.

Гургина Василевска, уредник во весникот „Вечер“:

КАДЕ И ДА СМЕ – МАКЕДОНЦИ СМЕ!

Славе Николовски – Катин, општественик, публицист, преведувач и новинар, несомнено е еден од најголемите, ако не и најголем афирматор на македонската иселеничка вистина. За Катин иселеништвото не е само неделив сегмент од етногенетската целина на македонскиот народ, туку и непресушна инспирација и предизвик. Самиот и внук, и дете на гурбетчији, израснал и длабоко сраснал со него. Го носи во својот ген. Во својата личност. Пулсира со него. Вели го почувствува и како скреќа, тогаш кога, во повоениот период, преку „големата бара“ ќе пристигнеле пари за семејството, и како тага. Тага на разделениот живот, тага на разделениот македонски народ... Крстот на животот ги споил нераскинливо и тој, единствено, иселеништвото не можел да го третира како гола статистика. Го доживува и „како река која незапирливо тече, но и како планетарна појава која ги облагородува државите во кои Македонците свиле ново гнездо“. Тоа го потврдува и со сагата за семејството Јановски кое од Велушина (Битолско) заминува во новиот свет (Канада) и кое, носејќи ги со себе прекрасните карактеристики на типичното македонско семејство (честитост, благородност, скромност, работливост, хуманост...), се приспособува и успева да се вивне меѓу елитата на канадското општество. Ете така, „на темелите на типичните македонски особености се изградија личности со големи вредности“. Би рекле, нашите најавтентични македонски амбасадори...

Но, сагата не би била сага, ако не побудува тага. Иселеничка тага. Носталгија и болка. Не само кон, туку и од родната земја. Болка затоа што Македонците и ден денешен се откорнуваат од своите корени во потрага по можностите за да блеснат во сиот свој сјај.

Не станува збор само за економско – социјални причини, како што беше во минатото. Или само за луѓе со ниско образовно ниво. Денес Македонците заминуваат поради ситуацијата во земјава, поради нестабилноста и небезбедноста, поради тесните гранични рамки, поради скудните можности за младите генерации кои преполнни со информации го бараат патот на самореализација и докажување. Сегашните иселеници се претежно интелектуалци и тие во своите нови средини се истакнуваат како успешни луѓе, како професионалци, што зборува за надареноста на македонскиот човек. Голем број од Македонците се познати и признати научници, уметници, новинари, писатели, а, пред сè, бизнисмени. Тоа од една страна радува, но, од друга е тажно: наместо да бидат корисни за својата татковина, ги збогатуваат другите", вели Катин. – Замишуваат, но духовната врска со корените останува. Дури таа станува и посилна. Веројатно, затоа Македонците духовно потешкото се интегрираат во новото општество, за разлика од припадниците на другите нации, забележува тој.

Кога човек, каков што е Катин, ќе успее со толкова посветеност, со изразена сензитивна перцепција и со позитивни емоции да навлезе длабоко во една суптилна проблематика каква што е македонското иселеништво, умејќи педантно, едноставно и искрено, забележаното да му го пренесе на читателот, тогаш тој се открива и себе си, своите ставови и пораки. Го открива својот широк, немирен и љубопитен дух, посветеност и работ-

ливоста со која се влушта во бројни предизвици кои штедро и педантно, преку пишаниот збор, ги споделува со јавноста. Роден во Преспа, а живее во Скопје, тој 36 пати летал кон Америка.

Окото на рецензентите на неговите книги, но и на поклониците на пишаниот збор ги „лови“ и неговите ставови, колку тие и да се „затскриени“ меѓу редовите. Славе Катин, не само што е исполнет со љубов за нашините во дијаспората, за својот род и за својата татковина Македонија, туку ги сака луѓето, воопшто. Го сака и почитува духот прадедовски и „талка“ длабоко по корените македонски. Не е историчар според формалната едукација, но покажува извонредно познавање на историските настани и појави од периодот на Античка Македонија до денешен ден. „Славе Катин е консеквентен во своите уверувања и храбар во своите кажувања. Кај него нема дилеми дека корените на Македонците се античките Македонци и нивните водачи Филип и Александар Македонски“.

Ги откривам и неговите пораки: иселениците никогаш да не заборават дека се Македонци и да ја сакаат Македонија, без оглед на фактот што новото општество им нуди повеќе благодети. Пораки и за нас, овде, во татковината: што правиме за неа и како се однесуваме кон делот на својот народ кој се иселил од неа? Тоа се, всушност, зборовите на Џон Кенеди: „Што сме сториле ние за татковината?“. Инспирирани од книгата, го поставуваме прашањето: Каде и зошто сме оделе во новата историја и каде стигнавме? Катин потсетува и на зборовите на Мисирков: „Македонци, освестете се и обединете се околу една национална програма, оти инаку не загрозува сигурното разграбување и уништување!“, констатирајќи „Ние сè уште, изгледа, не соумеавме да го чуеме тој предупредувачки глас...“. И Катин, како Ми-

сирков пред 100 години, индиректно ни укажува: Македонци, свестете се, оти ќе нè снема! Зашто Катин, проследувајќи ја „иселеничката голгота“, како судбина на Македонија, зборува за историјата, но и за сегашноста, па и за она денешно злокобно дезорганизирање, кога туѓи прсти џуркаат во душите на Македонците. И овде, и во дијаспората... буричкаат, истакнува Ѓургина Василевска во интервјуто за Катин во весникот „Вечер“, веднаш по промоцијата на неговите дела во Народната универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“ во Скопје.

КОЈ Е КАТИН?

Славе Николовски - Катин е роден на 19 август 1941 година во Долна Преспа, во селото Наколец, во куќа која во тој период ја заплискувале брановите на Преспанското Езеро. Тој е роден точно на почетокот на Втората светска војна, кога Хитлеровска Германија, опијанета од идеологијата на фашизмот, се крена против целиот свет, верувајќи дека има сили да завладее со него. Во големата светска катализма, во семејството на Сандро и Ристо Николовски (Барџевски) се родил синот Славе кој ќе ја продолжи семејната лоза. И не само тоа, тие како да претчувствуваат дека нивното прво и единствено чедо, ќе стане познато и признато име, не само во Преспа, туку и во Македонија и надвор од неа ширум светот.

Целта на оваа книга е токму во тоа: да го сублимира придонесот на Славе Николовски - Катин за Македонија и Македонците во дијаспората и на своите родители да им се оддолжи за талентот што му го подариле да го направи тоа, како вистински Македонец, преокупиран со судбината на својот народ и неговата иселеничка голгота.

Во неговата биографија, забележано е дека извесен период по неговото раѓање, семејството се преселува во Љубојно, од каде е неговата мајка Сандра (од семејството Грежловци). Таму Славе го минува поголемиот

дел од детството, од младоста, а се навраќа во него речиси цел живот. Таму од мали нозе го почувствуваат тешкиот пеачалбарски живот на луѓето од Преспа, особено преку пеачалбарската сага на дедо му Алексо (Алек) Ристов - Грежлов. Основното и осумгодишното училиште (со мала матура) го завршува во Љубојно, а геодетскиот отсек на Средното техничкото училиште во Скопје. Студирал геодезија во Белград, а дипломирал на катедрата за английски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет при Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје. Во бракот со Нада има две деца: синот Александар /1974/ и ќерката Дафинка /1975/.

По завршувањето на средното образование, неколку години работи како геометар во Собранието на Општината Ресен. Како студент на Техничкиот факултет заминува за Канада, каде останува четири години. Во Торонто се школува на специјализираниот Институт за английски јазик и литература. Извесен период работи како геодет, а пројавува активност и во македонската колонија во Торонто. Еден мандат, во 1978 година, бил генерален секретар на Црковната управа на Македонската православна соборна црква „Свети Климент Охридски“ во овој град. Паралелно се занимавал со новинарство, активно соработувајќи со списанието „Духовна искра“ од Торонто, но и со други печатени и електронски македонски медиуми во Канада.

По дипломирањето на Филолошкиот факултет, односно по враќањето од Канада, Катин четири години работи како координатор и стручен преведувач во Хидробиолошкиот завод во Охрид, во периодот на истражувањето на Охридското Езеро, утврдено со Договорот помеѓу Заводот и Смитсоновата фондација од Вашингтон. Во овој период, интензивно работи на повеќе преводи од научен и стручен карактер, од македонски на

англиски јазик и обратно, за потребите на Заводот, но и на низа преводи на английски јазик на научни трудови објавувани во земјата и странство.

Од 1979 до 1984 година, Николовски е во Матицата на иселениците од Македонија, каде ја води Информативната служба и работи како преведувач и новинар во списанието „Македонија“. Од 1984 до 1990 година се наоѓа во Републичката конференција на Социалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија (РК ССРНМ), каде го уредува „Информативниот преглед“ и други информативни публикации на оваа општествена организација. Воедно, од Претседателството на РК на ССРНМ е именуван за раководител на Службата за информирање, за секретар на Комисијата на РК ССРНМ за меѓунационални односи и на Одборот за остварување на улогата на ССРНМ во сферата на религијата и верските заедници. Од 1991 до 1998 година Катин (именуван од Собранието на Република Македонија, како самостојна и независна држава) ја врши функцијата потпретседател на Републичката комисија за односи со верските заедници. Во 1999 година повторно се враќа во Матицата на иселениците од Македонија, сега веќе трансформирана во Министерство за иселеништво, кое, по една реконструкција на Владата, е рангирано во Агенција за иселеништво. Со цел поангажирано да се посвети на иселеништвото, во 2001 година, Катин ја напушта Агенцијата и заминува во предвремена пензија.

БЕЛЕШКА ЗА АВТОРОТ

Во македонската културна и поширока јавност *Борче Наумовски* е познат по низа раководни функции во областа на културата во Република Македонија, од кои позначајни се: член на Извршниот совет на град Скопје, одговорен за образованието, науката и културата, секретар на Републичката Самоуправна Интересна Заедница за култура, директор на Државниот архив и министер за култура на Македонија.

Објавил повеќе публицистички трудови од областа на културата, политичкиот систем и општествената патологија. Автор е на книгите: „Забранети игри”, „Во канџите на злосторот”, „Невидливи замки”, „Општествената положба на културата”, „Изкушенијата на македонската транзиција”, „Креатори на стопанската преобразба” и други изданија, како и голем број авторски единици од наведените области, објавени во дневниот и периодичниот печат.

Носител е на бројни награди и признанија за својот придонес во сферите на културата и јавниот живот на Република Македонија.

БИБЛИОГРАФИЈА

НА ОБЈАВЕНИ ПУБЛИКАЦИИ, ИЗЛАГАЊА НА СИМПОЗИУМИ
И ДРУГИ СОБИРИ ВО ЗЕМЈАТА И СТРАНСТВО И ПРЕВЕДЕНИ
КНИГИ ОД МАКЕДОНСКИ НА АНГЛСКИ И ОБРАТНО

1. ОБЈАВЕНИ ПУБЛИКАЦИИ

- „Македонски холокауст“, НИО „Студентски збор“, Скопје, 1990 г.
- „Македонските православни црковни општини во Австралија, Канада и САД“, НИО „Нова Македонија“, Скопје, 1991 г.
- „Во Австралија како дома“, „Матица македонска“, Скопје, 1992 г.
- „Македонскиот иселенички печат“, НИО „Студентски збор“, Скопје.
- „Печалбарски копнеж“, Матица македонска, Скопје, 1993г.
- „Во чест на свети Кирил и Методиј“ – С. Николовски – Катин и В. Стојчевска – Антиќ, „Матица македонска“, Скопје, 1994г.
- „Македонски вознес“ – С. Николовски – Катин и Ф. Танаскова, МПЦ „Св. Климент Охридски“, Торонто, 1994 г.
- „Поетски иселенички меридијани“ – Ф. Танаскова и С. Николовски – Катин, „Матица на иселениците од Македонија“, Скопје, 1995 г.
- „Македонски иселенички паноптикум“, „Друштво за наука и уметност“, Битола, 1996 г.
- „Македонски иселенички хоризонти“ „Македонска искра“, Скопје, 1999 г.
- „Монографија на Атанас Близнаков“, Ректорат на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“, Министерство за иселеништво – Скопје, 2000 г.
- „Монографија за Андреа Бранов“, „Македонска искра“, Скопје, 2001 г.
- „Моите патувања низ светот“, „Македонска искра“ - Скопје, 2001 г.
- „Македонците во САД и Канада“, „Македонска искра“ - Скопје, 2002 г.
- „Монографија за семејството Јановски“, „Македонска искра“ - Скопје, 2002 г.

„Илинден 1903 – 2003 и македонските иселеници“, „Македонска искра“ - Скопје, 2003 г.

„Придонесот на Македонија во светската цивилизација“, „Македонска искра“ - Скопје, 2004 г.

„Гога Паченковски“ - „Македонска искра“ - Скопје, 2004 г.

РЕЧНИЦИ:

“An English – Macedonian Limnological Dictionary – Англиско – македонски лимнолошки лексикон“, Хидробиолошки завод, Охрид, 1986 г.

„Библиски речник“ – П. Златевски и С. Николовски – Катин, „Библиско здружение на Македонија“ и „Македонска искра“, Скопје, 1997 г.

„Речник во слики – Ајде да учиме англиски и германски“, „Македонска искра“, Скопје, 1997 г.

„Речник во слики – Ајде да учиме англиски и француски“, „Македонска искра“, Скопје, 1997 г.

„Речник во слики – Ајде да учиме англиски и македонски“, (на турски јазик) – С. Николовски – Катин и И. Шабан, „Македонска искра“, Скопје, 1998 г.

„Речник во слики – Ајде да учиме англиски и македонски“, (на албански јазик) – С. Николовски – Катин и Л. Реџепи, „Македонска искра“, Скопје, 1998 г.

„Речник во слики – Ајде да учиме англиски и македонски“, (на влашки јазик) – С. Николовски – Катин и З. Порчу, „Македонска искра“, Скопје, 1998 г.

„Речник во слики – Ајде да учиме англиски и македонски“, (на ромски јазик) – С. Николовски – Катин и Љ. М. Демир, „Македонска искра“, Скопје, 1998 г.

2. ПРЕЗЕНТИРАНИ ТРУДОВИ НА СИМПОЗИУМИ, ТРИБИНИ, СОБИРИ, КОНФЕРЕНЦИИ, СОВЕТУВАЊА...

Конференција, Охрид, 1982: „Јазичните контакти во југоловенската заедница“. „Сојуз на друштвата за применета лингвистика на Југославија“ – Друштво за применета лингвистика на Македонија, Охрид, 21 – 23 мај 1982 г.

Симпозиум, Блед, 1982: „Австралиската литература и култура“. Одбор за литература на австралискиот Совет при Австралиската амбасада во Белград и Филозофскиот факултет во Љубљана, Блед, 21 – 25 септември 1982 г.

Трибина, Скопје, 1983: „Културното живеење на нашите граѓани на привремена работа и иселениците”, Културно – просветна заедница на Град Скопје и Комисија на ССМ за привремено вработените во странство, Скопје, 15 ноември 1983 г.

Симпозиум, Сараево, 1985: „Повезаност и сарадња југословенских иселеника и нихов допринос НОБ-у и Другом светском рату”, Матица на иселениците од Босна и Херцеговина, Сараево, 24 – 27 ноември 1985 г.

Конференција, Охрид, 1986: „Одбележувањето на синхронијата и дијахронијата”, 19-та конференција на Друштвото на лингвистите од Европа, Сојуз на друштвата за применета лингвистика на Југославија – Друштво за применета лингвистика на Македонија, Охрид, 31.08 – 3.09.1986 г.

Симпозиум, Дојран, 1987: „Културно – националната дејност во јужно – вардарскиот регион, со посебен осврт на дојранско – гевгелискиот крај од Жефаровик до Балканските војни” (1741 – 1912) „Дојрански ракувања”, Дојран, 26 јуни 1987 г.

Тркалезна маса, Скопје 1988: „Егзодусот на децата од егејскиот дел на Македонија” МАНУ, Скопје, 1 јули 1988 г.

Симпозиум, Охрид, 1989: „Книжевноста меѓу двете татковини”, „III викенд на Друштвото за литература и култура „Југославија – Канада”, Охрид, 26 – 28 мај, 1989 г.

Симпозиум, Дојран, 1989: „Дејноста на македонската емиграција од јужно – вардарскиот регион меѓу двете светски војни”. „Дојрански ракувања”, Стар Дојран, 1 – 2 јули, 1989 г.

Симпозиум, Белград, 1990: „Мултикултурност и заеднички простор културе”, „IV викенд на Друштвото за литература и култура „Југославија – Канада”, Белград, 18 – 19 мај, 1990 г.

Симпозиум, Охрид, 1991: „Македонскиот фолклор”, Институт за фолклор „Марко Цепенков“ – Скопје, Охрид, 7 – 9 јули, 1991.

Симпозиум, Нови Сад, 1991: „Реке и обале, мостове и размеѓа меѓу народима и културама”, Друштво за литература и култура „Југославија – Канада”, Нови Сад, 10 – 13 октомври, 1991 г.

Научен собир, Горно Врановци, 1991: „Помалку познати и непознати учесници во македонското ослободително движење во XIX век и почетокот на XX век – Институт за национална историја, Скопје, Горно Врановци, 14 декември 1991 г.

Симпозиум, Белград, 1991: „Ново у старом и старо у новом свету”, Друштво за литература и култура „Југославија – Канада”, Белград, 17 октомври, 1992 г.

Симпозиум, Херцег Нови, 1993: „Ка другој обали, Херцег Нови”, Друштво за литература и култура „Југославија – Канада”, 28 – 30 мај, 1993 г.

Симпозиум, Битола, 1993: „Образоването и религијата” (Некои аспекти во изведувањето на верската поука), Министерство за образование и наука на Република Македонија, Битола, 15 – 16 јуни, 1993 г.

Симпозиум, Ниш, 1994: „Књижевност и опстанак – уметност опстанка”, „VIII викенд на Друштвото за литература и култура „Југославија – Канада”, Ниш, 27 – 29 мај 1994 г.

Симпозиум, Скопје, 1994: „Миграционите движења и етничките промени на територијата на Македонија од антиката до денес”. Институт за национална историја, Скопје, 7 – 8 јуни, 1994 г.

Трибина, Охрид, 1994: „Што би сакале, а што висе слушува”, Организација на жените за меѓуетничките односи на Македонија, Охрид, 15 јуни, 1994 г.

Симпозиум, Охрид, 1994: „XII меѓународни симпозиум за балканскиот фолклор” Институт за фолклор – Скопје, Охрид, 7 – 8. 06. 1994 г.

Симпозиум, Белград, 1995: „Мотиве за стално враќање историји и литератури”, „IX викенд на Друштвото на литература и култура Југославија – Канада”, Белград, 26 – 28 мај, 1995 г.

Научно – стручен собир, Битола, 1995: „Образоването и воспитанието на македонското иселеништво”, Друштво за наука и уметност – Битола, Битола, 15 – 17 ноември, 1995 г.

Меѓународна конференција, Киев, 1996: „Религијата и црквата во посткомунистичките земји”, Меѓународна академија за слобода на религијата и верувањето”, Киев, 19 – 21 септември, 1996 г.

Собир, Битола, 1996: „Македонско – италијанските односи”, Здружение на македонско – италијанското приятелство, Битола, 10 – 11 мај 1996 г.

Собир, Суботица, 1996: „Религијата и општеството”, Јуниор Ниш и Универзитет Суботица, Суботица, 24 – 27 мај, 1996 г.

Симпозиум, Белград, 1996: „Х Викенд на Друштвото за литература и култура Југославија – Канада”, Белград 24 – 25 мај, 1996 г.

Конференција, Будимпешта, 1997: „Улогата на црквите во новите општества”, Влада на Унгарија и Меѓународна академија за слобода на религијата од САД, Будимпешта, 3 – 5 март, 1997 г.

Симпозиум, Ниш, 1997: „Етнички, религиски и конфесионални односи на Балканот“, Универзитет и Јуниор, Ниш, 29 – 31 мај, 1997 г.

Собир, Битола, 1997: „Конкретна примена на нормите на македонскиот литературен јазик и неговото кирилско писмо во јавната службена комуникација“, Друштво за наука и уметност – Битола, Битола, 6 јуни, 1997 г.

Конгрес, Рио Де Жанеиро, 1997: „IV светски конгрес за слобода на религијата“, Меѓународна асоцијација за слобода на религијата, Вашингтон, Рио де Жанеиро, 22 – 26 јуни, 1997 г.

Трибина, Охрид, 1997: „Современо битолско новинарство“, „Битолски весник“, Охрид, 5 – 6 октомври, 1997 г.

Симпозиум, Ниш, 1998: „Религијата на Балканот“, Јуниор, Машински факултет, Ниш, 28 – 29 мај, 1998 г.

Симпозиум, Београд, 1998: „Состојбата на цивилното општество“, Центар за демократија, Белград, 5 – 6 јуни, 1998 г.

Трибина, Битола 1998: „Македонско – француските врски“, Македонско – француско друштво, Битола, 12 – 13 јуни, 1998 г.

Библија за млади – Стар и Нов завет и нејзината улога и значење за децата, Светски детски самит, Детски парламент на Македонија, Скопје, 22 – 25 ноември 1999 г.

Стручно научна трибина „Образоването и религијата“, Библија за млади – Стар и Нов завет и нејзината улога и значење, Факултет за учители и воспитувачи, Друштво за наука и уметност, Битола, 27 – 28 август 1999 г.

Симпозиум, Букурешт, 1998: „Слобода на религијата и верувањето во демократските општества“, Министерство за религија на Романија, Букурешт, 18 – 19 октомври, 1998 г.

Симпозиум, Ниш, 1999: „Религијата на Балканот“, Јуниор, Машински факултет, Ниш, мај, 1999 г.

Истанбул, 2000: Предавање на английски јазик: „Историскиот развој на македонските православни цркви“ – Универзитет „Беазичи“, Институт за научна историја „Кемал Ататурк“, Истанбул, 24 ноември, 2000 г.

Симпозиум, Ниш, 2001: „Религиски плурализам на Балканот“, Јуниор, Машински факултет, Ниш, јуни, 2001 г.

Економски форум, Скопје, 2002: „Економски форум на Централно европската иницијатива“ (ЦЕИ), Скопје, 13 – 15 ноември, 2002 г.

Советување, Скопје, 2003: „Верските заедници и религиозните групи во Република Македонија”, Комисија за односи со верските заедници, Скопје, 12 март 2003 г.

Тркалезна маса, Марибор, 2003: „Законската положба на црквите и верските заедници во Југоисточна Европа, постигнувања и проблеми”, ISCOMET, Марибор, 23 – 24 мај 2003 г.

3. ИЗБОР НА ПУБЛИКУВАНИ РЕФЕРАТИ

Macedonian Emigrant Publications in Australia, Australian Papers, Филозофски факултет – Универзитет „Едвард Кардъл“, Лъвъвъна, 1983 г., 77 – 81.

„За наградените литературни творби на Македонците во Австралија“, „Повод“, КПЗ на град Скопје, 1983 г.

Улогата на македонските гласила во иселеништвото, Јазичните контакти во југословенската заедница, Зборник на Сојузот на друштвата за применета лингвистика на Југославија, Скопје, 1984 г., 113 – 117.

Creolization of the Macedonian Speech of Macedonian Immigrants in Canada, Especially of those from Aegean Macedonia, „Литературен збор“, бр. 5/86, стр. 51 – 55.

„Хаџи Павел Граматиков Божигробски и неговата улога во македонскиот културно – национален развиток“. Зборник „Национално – културната дејност во Јужновардарскиот регион 87“, Стар Дојран, 1987 г., стр. 143 – 149.

„The literary and publishing activities of the Macedonians in Canada“, „Зборник књижевности измеѓу две домовине“, Belgrade, 1987, стр. 60 – 63.

„Антон Димитров: доблесен патриот и донатор од Гевгелија“, „Дојрански ракувања '89“.

„Македонске православне црквене општине у Канади – мост сарадње двају народа“, V-ти Зборник „Реке и обале, мостови и размеѓа меѓу народима и културама“, Belgrade, стр. 103 – 112.

„Македонската фолклорна група „Селани“ од Торонто – значаен афирматор на македонскиот изворен фолклор“, „Македонски фолклор“, Скопје, стр. 153 – 180.

„Информирањето на Македонците во Канада, со посебен осврт на весникот Македонија од Торонто“, Зборник VI, „Ново у старом и старо у ново“.

„Македонски радио и ТВ часова у Канади“, VII Зборник „Ка другој обали“, Херцег Нови, 1993 г., стр. 67 – 70.

Македонските доселеници и нивните образовно – културни простори во МПЦ „Свети Климент Охридски“ во Торонто – Канада, Зборник, Битола, 1995 г.

4. ИЗБОР НА ПРЕВЕДЕНИ КНИГИ И ТРУДОВИ ОД МАКЕДОНСКИ НА АНГЛИСКИ И ОБРАТНО

„Александар Македонски“, Урлих Вилкен, „Мисла“, Скопје, 1988 г., стр. 1 – 387, (од английски на македонски јазик).

„Страниците за Македонија и Македонците“, Христо Андоновски, 1990 г., стр. 1 – 60, „Комитет за човечки права на Македонците“, Торонто, (од македонски на английски јазик).

„Стопански адресар на Македонија“, „Стопански весник“, Скопје, 1990 г., стр. 1 – 340, (од македонски на английски јазик).

„Монографија за селото Неволјани – Леринско“, Ристо Кириачев, Торонто, Канада, стр. 30 – 64, (од македонски на английски јазик).

„The Lithophytic Vegetation of Lake Ohrid“, д-р Иван Чадо, „Зборник на работите“, „Хидробиолошки завод“, Охрид, 1978 г.

„Development and Nutrition of Young Cyprinids of Lake Ohrid“, докторската дисертација на д-р Милчо Точко, „Хидробиолошки завод“, Охрид, 1987 г., стр. 1 – 165, I. и II. дел, (од македонски на английски јазик).

„Investigation of Plankton Fed Hatchery – Reared Trout“, Славе Хаџишче, „Хидробиолошки завод“, Охрид.

„A Laboratory Study of the Development of Acclodiaptomus Steindachneri“, д-р Јодранка Серафимова – Хаџишче, „Хидробиолошки завод“, Охрид.

„The Microbial Community Surrounding Phytoplankton in Lake Ohrid“, д-р Борис Оцевски, „Хидробиолошки завод“, Охрид.

„The Dynamics of the Population Eudiaptomus Gracilis (SARS) in Lake Ohrid“, д-р Јадранка Серафимова – Хаџишче, „Хидробиолошки завод“, Охрид.

„50 Years Since the Establishment of the Hydrobiological Institute in Ohrid“, Јубилејно издание посветено на 50 – годишнината од основањето на Хидробиолошкиот завод од Охрид, стр. 49 – 75.

"Siniša Stanković the Founder of the Hydrobiological Institute", Јубилејно издание посветено на 50 – годишнината од основањето на Хидробиолошкиот завод од Охрид, 1985 г., стр. 84 – 88.

"Microbiological Investigation in the Deep Profundal Zone of Lake Ohrid", д-р Борис Оцевски, Јубилејно издание посветено на 50 – годишнината од основањето на Хидробиолошкиот завод од Охрид, 1985 г., стр. 183 – 213.

5. ИЗБОР НА ОБЈАВЕНИ ФЕЛЬТОНИ

„Македонското информативно гласило „Искра“ од Аделајд, Австралија“, Фельтон во три продолженија објавен во весникот „Бирлик“, 5 – 10 октомври 1985 г.

„Скица за портрет: Синиша Станковиќ“, Фельтон објавен во „Нова Македонија“, 7 – 15 јули 1986 г., девет продолженија, 1986 г.

„Нашите во светот: Македонските иселеници во прекуокеанските земји“, Фельтон во четири продолженија објавен во „Трудбеник“ од Скопје, од 5 јуни до 3 јули 1987 г.

„Четириесет години од егзодусот на Македонците од Егејска Македонија“, Фельтон во три продолженија објавен во „Вечер“ од Скопје, од 30 јуни до 2 јули 1988 г.

„Иселенички меридијани: Македонците во прекуокеанските земји“, Фельтон објавен во „Нова Македонија“ во петнаесет продолженија, од 24 јуни до 8 јули 1988 г.

„Македонските информативни гласила во Австралија, Канада и САД“, Фельтон во седум продолженија објавен во „Нова Македонија“, од 23 – 30 август 1991 г.

„Меѓу нашите во Канада и САД“, Фельтон во девет продолженија објавен во „Нова Македонија“, 22 – 30 ноември 1992 г.

СОДРЖИНА

ИСЕЛЕНИШТВОТО КАКО НАЦИОНАЛЕН ПРОЕКТ	3
I ДЕЛ: ИСЕЛЕНИЧКИ МОЗАИК	7
ИСЕЛЕНИШТВОТО КАКО ЖИВОТНА ОПРЕДЕЛБА ...	9
II ДЕЛ: ПУБЛИЦИСТИЧКА ДЕЈНОСТ	15
ПУБЛИЦИСТИКАТА КАКО ПРЕДИЗВИК	17
III ДЕЛ: ДРЖАВНИЧКИ (ОПШТЕСТВЕНИ) АНГАЖМАНИ ..	49
ОПШТЕСТВЕН ПРИДОНЕС	51
АСПЕКТИ НА МЕГУНАРОДНАТА СОРАБОТКА	57
НОВИ ПРОЕКТИ	62
СРЕДБА СО ПАПАТА ЈОВАН ПАВЛЕ ВТОРИ	69
IV ДЕЛ: НАУЧНО-ИСТРАЖУВАЧКА АКТИВНОСТ	73
НАУЧНИ РЕЗУЛТАТИ	75
V ДЕЛ: ДОСТРЕЛИ НА ИНФОРМАТИВНО -ПРОПАГАНДЕН ПЛАН	89
АКТИВНА ИНФОРМАТИВНА ДЕЈНОСТ	91
АМЕРИКАНСКИ ДИАГОНАЛИ	92
КАНАДСКИ ВЕРТИКАЛИ	95
АВСТРАЛИСКИ ХОРИЗОНТИ	100
ЕВРОПСКИ КАЛЕИДОСКОП	106
БАЛКАНСКА РАЗГЛЕДНИЦА	112
ПРОМОЦИИ ВО САД И КАНАДА	115
VI ДЕЛ: ПРЕВЕДУВАЧКА И ДРУГА АКТИВНОСТ	121
ПРЕВЕДУВАЧКИОТ ОПУС	123
ВОВЕДИ И РЕЦЕНЗИИ ЗА КНИГИ	
НА ДРУГИ АВТОРИ	127
ПРИКАЗИ ЗА НОВИ КНИГИ	131
ПРОМОТИВНИ СЕАНСИ	145

VII ДЕЛ: ОЦЕНКИ ЗА КАТИН	155
ПОЗНАТИ ЛИЧНОСТИ ЗА КАТИН	157
МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ:	
НОВ ПРИСТАП КОН ИСЕЛЕНИШТВОТО	158
АКАДЕМИК БЛАЖЕ РИСТОВСКИ:	
И КАТИН КАКО МИСИРКОВ, ПРЕДУПРЕДУВА!	163
ПРОФ. Д-Р ДИМИТАР КЕРАМИЧИЕВ:	
ПРЕДНОСТА И МОКТА НА КАТИН!	166
ЃУРГИНА ВАСИЛЕВСКА, УРЕДНИК ВО ВЕСНИКОТ „ВЕЧЕР“:	
КАДЕ И ДА СМЕ – МАКЕДОНЦИ СМЕ!	173
КОЈ Е КАТИН?	177
БЕЛЕШКА ЗА АВТОРОТ	180
БИБЛИОГРАФИЈА	181
1. ОБЈАВЕНИ ПУБЛИКАЦИИ	181
РЕЧНИЦИ	182
2. ПРЕЗЕНТИРАНИ ТРУДОВИ НА СИМПОЗИУМИ, ТРИБИНИ, СОБИРИ, КОНФЕРЕНЦИИ, СОВЕТУВАЊА..	182
3. ИЗБОР НА ПУБЛИКУВАНИ РЕФЕРАТИ	186
4. ИЗБОР НА ПРЕВЕДЕНИ КНИГИ И ТРУДОВИ ОД МАКЕДОНСКИ НА АНГЛИСКИ И ОБРАТНО ...	187
5. ИЗБОР НА ОБЈАВЕНИ ФЕЛЬТОНИ	188

КНИГОИЗДАТЕЛСТВО „МАКЕДОНСКА ИСКРА“ – СКОПЈЕ

Ул. „Божидар Ачија“ бр. 7 – Скопје
Тел.: +02-2777-368, тел./фах: +02-3136-318

БОРЧЕ НАУМОВСКИ
МАКЕДОНСКИ ИСЕЛЕННИЧКИ ПОРТРЕТ

ЗА ИЗДАВАЧОТ
Сунчаница Змејкоска

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК
Александар Николовски

УРЕДНИЦИ
Снежана Велкова
Јасмина Стефаноска

ЛЕКТУРА И КОРЕКТУРА
Елена Тошева

ГРАФИЧКО ОБЛИКУВАЊЕ И
КОМПЈУТЕРСКА ОБРАБОТКА
Даниела Панчевска

ФОТОЛИТИ
„МАГНАСКЕН“ – Скопје

ПЕЧАТИ
„ОФСЕТ“ – Скопје

CIP - Каталогизација во публикација
Народна и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски”,
Скопје

929 Николовски – Катин, С.

НАУМОВСКИ, Борче
Македонски иселенички портрет / Борче Наумовски ; – Скопје :
Македонска искра, 2004. – 192 стр. : 21 см. –
(Едиција: Иселеништво)

ISBN 9989-157-08-1

а) Николовски – Катин, Славе (1941–) – Биографии

COBISS MK-ID 57826058

МАКЕДОНСКИ
ИСЕЛЕННИЧКИ
ПОРТРЕТ

ISBN-9989-157-08-1